

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Qvæstio II. Vtrum essentia actualis distinguatur ab existentia à parte rei?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

Quaest. II. Vtrum essentia disting. &c. 3

Denique quia aliis omnis res existens esset vnum per accidens, & non per se; quod est valde absurdum, & haec rationes probant; etiam existentiam vniuersaliusque accidentis non posse esse rem alterius praedicamenti, sed existentiam; v. g. quantitatis participare eandem rationem quantitatis, cum habeat per se extensionem proportionatam quantitati, & per se pertineat ad complendum effectum formalem quantitatis, & idem est, servata proportione, in qualitate; cuius effectus formalis est quale &c.

Et ideo qui melius sentiunt; etiam supposita distinctione essentiae ab existentia, dicunt existentiam esse quandam actum, seu terminum essentiae eiusdem rationis cum illa. Ita sumitur ex D. Thoma. 9. 5. de potentia, art. 4. ad 5. Vnde absolute dicendum est existentiam substantiae esse substantiam, & accidentis accidens, & modi modum, & rei rem &c. Existentiam autem essentiae vt sic nec esse accidens, nec substantiam, sed abstrahere ab omnibus his; vt in conclusione asseritur.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta aduersaria solvuntur.

AD primum distinguo antecedens, ex vi possibilitatis creatae, concedo; ex vi possibilitatis diuinae, & vt sic, nego; vt patet ex dictis in probatione prima conclusionis, vnde contra solum existentia creata est ratio constituens rem extra causas, quare definitio existentiae vt sic non est recta, si ponatur illa particula in ipsa.

Ad secundum, patet ex iam dictis.

QVÆSTIO II.

Vtrum essentia actualis distinguatur ab existentia à parte rei?

SECTIO I.

Sententia aduersaria proponitur.

Prima sententia asserit existentiam creatam distinguui ab essentia actuali ex natura rei, & ante omnem operationem intellectus, hanc sententiam defendit Hentichus, P. Albertinus, tom. 2. corollariorum, in praedicamento subst. disp. 2. 9. 1. P. Fonseca 1. tom. met. lib. 4. cap. 2. 9. 4. 5. P. Molina 1. p. 6. art. 3. & 9. 3. art. 4. disp. 2.

1. Probatur primo auctoritate Sancti Hylarij, & Seuerini Boetij, quorum primus 6. de Trinit. affirmat in Deo non esse accidens, sed substantentem veritatem; in creaturis vero esse accidens: sed accidens distinguitur à parte rei ab eo, cuius est accidens; ergo existentia à parte rei distinguitur ab essentia creata; Sanctus vero Boetius lib. de hebdomadis. cap. 5. ait, in his quae sunt, aliud est id quod est, aliud vero ipsum esse; quibus verbis inter essentiam, & existentiam realem constituit distinctionem.

Secundo probatur haec sententia auctoritate D. Thoma. 1. p. 9. 6. art. 3. ad 2. vbi sic ait: Dicendum, quod licet vnum quodque sit bonum, in quantum habet esse, tamen essentia rei creatae non est ipsum esse: & ad 3. Bonitas rei creatae non est ipsi eius essentia, sed aliquid superadditum, vel ipsum esse eius, vel aliqua perfectio superaddita: Quibus verbis insinuat Angelicus Doctor, essentiam creaturæ ab eius esse, seu ab eius existentia ex natura rei distinguui.

I. P. Tom. II.

stingui; quia quidquid superadditur alteri, distinguitur ab ipso; sed Angelicus Doctor asserit, existentiam creatam superaddi essentiae: ergo existentia creata ex D. Thoma distinguitur ab essentia. Deinde tract. de ente, & essentia, cap. 1. & cap. 5. loquendo de substantiis immaterialibus, haec ait: Huius ergo substantiae quantumvis sint formae sine materia, non tamen in eis est omnimoda simplicitas, nec sunt actus puri, sed habent permixtionem potentiae, & hoc sic patet: quidquid non est de intellectu essentiae, vel quidditatis, hoc est adueniens extra & faciens compositionem cum essentia, quia nulla essentia sine his, quae sunt partes essentiae, intelligi potest sine hoc quod aliquid intelligatur deesse seu factio, possum enim intelligere quod est homo, vel phoenix, & tamen ignorare, an esse habeant in rerum natura: ergo patet quod aliud est esse ab essentia, vel quidditate: sic D. Thomas, vbi probat existentiam in te distinguui ab essentia.

Tertio probatur auctoritate sacrae Scripturae; nam Exodi. 3. cap. vers. 14. secundum versionem vulgatam habetur: Ego sum qui sum; sic dices filiis Israel, qui est, misit me ad vos. Et iuxta Caldaicam, & Sancti Ispagnini translationem; Ero qui ero; sic dices Filiis Israel qui erit, misit me ad vos.

Ex quo loco sic argumentor; ut Deus tam Moysi quam filiis Israel attestaretur se esse, qui Moysen mitteret, nullum aliud efficacius signum tradidit, quam identitatem essentiae cum sua existentia, vt ostendunt verba adducta ex sacra pagina: ergo in creatis essentia cum existentia non identificatur realiter: patet consequentia; quia si etiam in creatis daretur identitas inter essentiam, & existentiam, nullum esset signum à Deo exhibitum vt ipsum cognoscerent Filii Israel, neque vlla causa existeret, cur Deus sibi existentiam inter omnia entia appropriaret, distinguitur ergo in creatis essentia secundum rem ab existentia.

Quarto, ratione sic probatur; quae ita se habent inter se, vt vnum ab altero secundum rem possit separari secundum rem; etiam distinguuntur; sed in creatis essentia, & existentia ita se habent: ergo distinguuntur. Probatur minor, illa separantur realiter, quorum vno corrupto, non corrumpitur alterum; sed corrupta existentia, non corrumpitur essentia: ergo separantur realiter. Probatur minor; essentiae rerum sunt necessariae ab aeterno; sed illud, quod est necessarium corrumpi non potest: ergo essentiae rerum non possunt corrumpi. Ex alia parte existentia, quia contingens est, potest destrui: ergo corrupta existentia non corrumpitur essentia.

Confirmatur primo; impossibile est rem aliquam intelligi sub opposito illius, cum quo est idem realiter, sicut homo intelligi non potest sub opposito rationalis; sed essentia entis creati intelligitur sub non esse quod est oppositum esse existentiae: ergo essentia creata non est idem realiter cum existentia.

Confirmatur secundo, idem semper conuenit sibi ipsi; sed de essentia interdum verum est dicere, quod existat, & interdum quod non existat: ergo essentia non est à parte rei sua existentia. Probatur maior, quia omnis propositio essentialis est propositio aeternae veritatis, & absolute vera, siue extrema existant, siue non; sed si essentia creata esset realiter idem cum sua existentia, propositio affirmans identitatem illam, esset essentialis, & minimum identica: ergo esset aeternae veritatis: ergo non posset esse interdum vera & interdum falsa. Minor probatur: quia olim de Adamo seu de eius essentia verum fuit dicere, illam existere, & modo falsum: ergo.

Si respondeas cum Gabriele, & Durando, semper

A 2 esse

esse verum dicere, de essentia actuali, quod existat, & semper verum de essentia in potentia, quod non existat, Adamique essentiam olim fuisse actua-lem & modo in potentia.

9 Sed contra: quia vel per essentiam in potentia intelligis id, quod est in potentia passiva ad esse essentiae materiam, scilicet primam, quae est in potentia, ut aduentu formae recipiat esse essentiale rosae, v. g. vel intelligis integram essentiam, de qua tota dum est in virtute suarum causarum, verum est dicere, quod sit potens ad existendum, sed non existat: si primum, insolubile relinquitur argumentum, quia materia non est essentia rosae, sed pars solum eius; si secundum, est contra est quia eadem numero essentia est illa, quae virtute continetur in suis causis, & illa, quae postea existit extra ipsas, sed existentia nequit affirmari de illa, quando virtute continetur in suis causis: ergo non est idem realiter cum sua essentia.

10 Quinto sic argumentor: existentia non est de conceptu essentiali, & quidditativo essentiae creaturae, alias essentia creata concipi non posset absque existentia, nec existentia contingenter conveniret creaturis & beneficio voluntatis liberae Dei: sed necessario sicut earum essentia: ergo distinguuntur aliquomodo à parte rei; sed non ut non ens habente, nec solum ratione: ergo distinguuntur ut ens à modo, vel ut una formalitas ab alia: prima minor sic probatur: quia ea, quae veram, realem & actualementis rationem participant, invicem distingui nequeunt, ut ens à non ente, quia hoc solum pacto distinguuntur ens, & eius contradictorium, sed essentia actualis, de qua solummodo controvertimus, & existentia veram, & realem actualementis rationem participant: ergo distinguuntur tanquam non ens ab ente; secunda pars minoris sic probatur: distinctio rationis vel est distinctio excludentis ab excluso, vel includentis ab incluso: sed neutro modo distinguuntur essentia, & existentia: ergo non primum, quia essentia actualis includit existentiam, cum actuali ab actualitate dicatur: nec secundum, quia vel essentia includeret existentiam vel existentia essentiam; sed nec primum, nec secundum: ergo non primum, quia potentia non includit actum in sua constitutione, per quem determinatur; sed existentia est actus determinans essentiam: ergo, nec secundum; quia potentia debet esse extra rationem actus.

11 Ultimo sic probatur: essentia Petri est eadem permanens heri, & hodie, atqui existentia non est permanens sed successiva: ergo existentia Petri non est idem ex natura rei, cum essentia Petri, quia repugnat eandem realitatem simul esse successivam & permanentem; Maior est certa; minor sic probatur. Petrus existere hodie, non est extitisse heri, quia existens Petrus heri, potest non existere hodie, poterat enim nocte praecedenti destrui; ergo existentia hodierna Petri non est existentia externa, quia si esset eadem existentia hodierna, & externa, redderet Petrum simul existentem hodie, & heri, imo & per totam aeternitatem necessario.

SVBSECTIO II.

Sententia ponitur.

12 Secunda sententia asserit existentiam distingui ab essentia actuali tanquam vnam rem ab alia re, ac proinde in toto rigore realiter: hanc sententiam defendit Caietanus tract. de ente & essentia. q. 11. cap. 5. similiter eam docet Ferrar. Capreol. & ca-

teri Thomistae, & probatur sic primo à Caietano: Omne esse irreceptum est infinitum simpliciter; sed nullum esse creaturae est infinitum simpliciter: ergo nullum esse creaturae est esse irreceptum: ergo omne esse creaturae distinguitur ab essentia creaturae secundum rem; quia omne quod recipitur, distingui debet ab eo à quo recipitur realiter. Minorem ait Caietanus esse per se notam. Maiorem ita probat: omne purum esse est esse infinitum simpliciter, quia ideo esse limitatur, quia non est purum; sed praedicamenti permixtum, à quibus si depuretur, erit infinitum simpliciter; sed omne esse irreceptum necessario esse debet purum, seu depuratum à permixtione aliorum praedicamentorum; erit ergo infinitum simpliciter.

Confirmatur: si albedo ponatur irrecepta sen irreceptibilis in subiecto, erit infinita in genere albedinis: ergo & esse irreceptum in essentia erit infinitum in ratione essendi.

Confirmatur secundo, omnis limitatio opposita infinito simpliciter, vel provenit à differentia contrahente, vel à subiecto recipiente; sed existentia, seu esse creatum limitari nequit per differentiam contrahentem, cum sit ultima actualitas; limitabitur ergo à subiecto recipiente, essentia scilicet, à qua necessario secundum rem distinguitur.

Secundo principaliter sic probatur: quia omnis potentia distinguitur realiter ab actu, cuius est potentia, sed essentia est potentia ad existendum, seu essendum, quae sunt actus illius: ergo essentia distinguitur realiter ab existentia. Maior patet: quia nihil est in potentia, neque est potentia ad se ipsum recipiendum: ergo illud quod est potentia receptiva alterius, distinguitur realiter ab illo.

Tertio sic argumentor: Id quod convenit naturae specificae absque omni causa effectiva, distinguitur realiter ab eo, quod convenit illi per causam effectivam; sed praedicata quidditativa, seu essentia convenit naturis specificis creatis absque omni causa effectiva, ut ostendit haec propositio: Rosa est substantia corporea, quae seclula omni causalitate effectiva est vera (est enim propositio aeternae veritatis) existentia, seu esse convenit illis, media aliqua causa effectiva, ut de se patet: ergo esse, & existentia distinguuntur ab essentia creata.

Ultimo sic probatur: de ratione entis creati est compositio aliqua realis, alias ens creatum pertinere posset simplicitate diuinam; sed nulla alia compositio convenit illi, nisi compositio ex esse, & essentia: ergo omnis creatura est composita ex essentia, & existentia, seu esse; atqui omnis compositio realis est distinctio vniu: ergo existentia seu esse, & essentia in creatura distinguuntur realiter.

SECTIO II.

Nostra Sententia ponitur, & probatur.

SVBSECTIO I.

Autoritate ostenditur Conclusio.

Prima conclusio: esse actuale, seu existentia nullo modo distinguitur à parte rei ab essentia actuali creaturae. Haec sententia communiter defenditur à Doctoribus Societatis Iesus.

Probatur primo ex Aristotele qui lib. 7. cap. 6. à principio usque ad finem capituli, non solum docet, sed etiam probat euidenter existentiam, seu esse non distingui à quidditate, seu essentia. Verba Aristotelis in principio Capituli haec sunt: Vtrum autem quidditas, & vnum quodque idem sint, an diuersa, ex-

pendendum

Quæst. II. Vtrum essentia disting. &c. 5

pendendum est; erit enim operæ pretium ad considerationem de substantia: nam & vnumquodque nihil aliud esse videtur, quam ipsiusmet substantia; quidditas autem substantia cuiusque esse dicitur. & paulo infra [In his autem, quæ per se dicuntur, semper necesse est eadem esse, ut si quæ sint substantiæ, quibus aliæ substantiæ non sunt, neque naturæ aliæ priores, quales nonnulli dicunt rationes esse; nam si aliud fuerit ipsum bonum, & boni esse; animalque, & animalis esse, atque etiam ens & entis esse: erunt illæ perfectio aliæ substantiæ, & naturæ præter eas, quæ ponuntur, prioresque substantiæ si quidditas substantiæ est. Quod si abiunctæ sunt à se inuicem, aliarum quidem non erit scientia, aliæ vero non erunt entia. Abiunctas autem esse dico, si neque ipsi bono insit boni esse, neque huic esse bonum, scientia enim cuiusque cognitio quidditatis illius est, idque in bono, & ceteris eodem modo se habet. Quare si nec boni esse bonum est, nec esse entis erit ens, nec vnus esse vnum: similiter autem aut omnia suæ quidditates sunt, aut nihil. Itaque si neque ens esse ens est, neque aliorum vllum. Præterea cui non insit boni esse, id bonum non est. Necesse est igitur vnum esse ipsum bonum & boni esse, ipsumque honestum, & honesti esse, & omnino quæcumque non per aliud, sed per se dicuntur; hoc enim satis est, si detur etiam si formæ nullæ sint; magis autem fortasse, si formæ sint.]

Simul etiam perspicuum est si tales sint ideas, quales quidam esse inquirunt, non fore subiectum substantiam; has enim necesse est quidem substantias esse, de subiecto autem non dici; alioquin erunt participata.

Ex his rationibus patet, rem ipsam & eius quidditatem, seu esse vnum atque idem, non per accidens esse; & scire vnum quodque nihil esse aliud, quam eius quidditatem nosse. Itaque per expositionem necessario efficitur ut ambo vnum quiddam sint. Absurdum porro videtur, si quis vnicuique quidditati nomen imponat, erit enim præter illam alia quidditas equi. At vero quid prohibet etiam nunc quædam esse, quæ continuo sint suæ ipsorum quidditates, si quidditas substantia est: quinimo non solum vnum sunt, sed ratio eorum est eadem, ut ex dictis patet: neque enim per accidens vnum ipsum, ac vnus esse, vnum sunt. Præterea si aliud erit, in infinitum fiet progressio: hoc enim erit quidditas vnus, illud vero vnum ipsum: quare & in illis eadem erit ratio.

In his igitur, quæ prima, & per se dicuntur, quidditatem, & rem ipsam vnum, atque idem esse, ex his, quæ dicta sunt, perspicuum est: sophistarum vero redargutiones, quæ contra hanc sententiam afferri solent, qualis est illa, sintne idem Socrates, & Socratis esse, non obscurum est eadem solutione dissolui. Nihil enim interest, ex quibus rem confirmas, & ex quibus ea, quæ contra obijciuntur, dissolvas. Quo igitur pacto quidditas, & res, quæ idem sint, & quo pacto non idem, hæcenus dictum est.

Eccæ verba clarissima Aristotelis, ubi manifeste duabus demonstrationibus probat nostram veritatem, & refutat Aduersariorum sententiam. Prima continetur in parapho in his, vsque ad illa verba, *neque huic esse bonum*, quæ sic efformatur. Quia si esse, seu existentia distingueretur ab essentia, & quidditate, quidditas & esse non vnum, sed duo entia essent, quia ea, quæ distinguuntur, non vnum, sed duo sunt, atqui hoc est summum absurdum (inquit Aristoteles) quia iam quidditas non esset quidditas; patet hoc: quia quidditas est primo, quod dat esse

cuius quidditas est; ac proinde est id, quod magis intime, & necessario conuenit illi, sed si distingueretur ab esse seu rei cuius est quidditas, primum non daret esse, quia vnaquæque rei per seipsam habet esse, & non per aliud, quia ipsa est suum esse, vnde antequam adueniat id, quod distinguitur ab ipsa, iam per se habet esse: ergo res non habet esse per quidditatem, si distinguitur ab ipsa re, sed per id, quod non distinguitur ab ipsa: ergo quidditas erit quidditas, & non quidditas, & essentia erit, & non erit essentia; quod est summum absurdum; quia impossibile est idem simul esse, & non esse.

Confirmat Aristoteles eodem parapho: quia sine quidditate non est res, sed si quidditas distingueretur à re, & ab esse, iam res sine quidditate haberet esse: ergo quidditas non distinguitur à re. Minor sic probatur. Quia id, quod distinguitur ab aliquo, habet esse distinctum ab illo; sed esse distinctum non habet esse ab illo, à quo distinguitur; ergo. Verget amplius, quia inter rem, & essentiam, seu quidditatem non potest dari prioritas & posterioritas: quia prioritas, & posterioritas sunt oppositiones reales; sed inter essentiam & rem ipsam non potest dari oppositio, quia essentia constituit rem; vnum autem oppositum destruit aliud: ergo essentia sicut non destruit, sed potius dat esse, ita non potest esse opposita rei, cuius est; quia iam esset, & non esset opposita. Tandem quia de rebus datur scientia, sed si quidditas non esset res, vel esse illius, sed quid distinctum ab ipsa de rebus non daretur scientia: ergo quidditas non distinguitur à rebus. Minor patet: quia scientia agit de quidditate rerum; quia medium præcipuum, ad agendum de rebus est definitio earundem, quæ quidditas rei est, quo medio demonstrat quidditatem esse omnino idem cum rebus; quia quidditas est id, quod primo constituit ipsam rem, & sine qua neque esse, neque intelligi potest res; atqui si distingueretur essentia, seu quidditas à re, esse posset, & intelligi sine re, & res sine quidditate: ergo si distinguitur, falsa erit cognitio illa; ac per consequens non erit scientia. Vnde concludit in illo parapho Aristoteles illis verbis: [quod si abiunctæ sunt à se inuicem, aliarum quidem non erit scientia; aliæ vero non erunt entia; abiunctas autem esse dico si neque ipsi bono insit boni esse; neque huic esse bonum; scientia enim cuiusque cognitio quidditatis illius est, idque in bono, & ceteris eodem modo se habet.]

Secunda demonstratio ponitur ab Aristotele parapho, Quare si nec boni, vsque ad illa verba: Si formæ sunt, quæ sic efformatur; quia si esse distinguitur ab essentia, & res à quidditate, sequetur euidenter rem esse nihil, & non rem; sed hoc est impossibile: ergo res, seu esse non distinguitur ab essentia. Sequela Maioris sic patet: quia vnumquodque per id distinguitur à nihilo, & non est nihilum, per quod habet maxime necessarium esse, & magis intimum esse, per se & non per aliud; sed quidditas est primum & magis intimum esse rei: ergo ut res non sit nihil, debet habere quidditatem per se ipsam, & non per aliud distinctum à seipsa; sed si quidditas, & essentia distinguitur à re, res non habebit quidditatem, & essentiam per seipsam, sed potius per aliud, v. g. Ideo natura non est subsistens per se, sed per aliud, quia subsistentia per quam subsistit, non est ipsa natura; & ideo anima rationalis non intelligit per se, sed per aliud, quia intellectio per quam intelligit, non est ipsa entitas animæ; sed res habet primum esse, & intimum esse per quidditatem, & essentiam distinctam ab ipsa re: ergo non habet illud esse per se ipsam, sed per aliud; ac proinde non erit primum esse.

Verget Aristoteles efficaciter, quia res immediate essentialiter opponitur nihilo, quia nihil est contradictorium rei, ac proinde immediate oppositum illi: eo quod contradictoria immediate opponantur; sed si quidditas distingueretur à re ipsa, res non opponeretur immediate nihilo quidditati, & essentialiter, sed mediate hoc est mediante quidditate quia quidditas, & essetia per vos, quatenus distincta à re, est medium inter rem, & nihilum: ergo ne hæc absurda sequantur, dicendum est, quidditatem non distingui ab ipsa re, seu ab esse; & existentia. Vnde hæc verba profert Aristoteles [quare si nec boni esse bonum est, neque esse entis erit ens, nec vnius esse unum, similiter autem aut omnia suæ quidditates sunt, aut nihil. Itaque si neque entis esse ens est, neque aliorum vllum; & omnino quæcumque non per aliud, sed prima, & per se dicuntur.] Et paulo infra concludit: ex his rationibus patet rem ipsam, & eius quidditatem vnum, atque idem non per accedens esse. Itaque per expositionem necessario efficitur, ut ambo vnum quidem sint. [Quibus prolati concludit Aristoteles magis conueniens esse quidditatem, & esse non distingui, neque vllum posse contra hoc inconueniens reperiri, quod his verbis docet [At vero quid prohibet etiam nunc quædam esse, quæ continuo sint suæ ipsorum quidditates, si quidditas substantia est, quinimo non solum vnum sunt, sed ratio eorum est eadem, ut ex dictis patet.]

Tandem concludit Aristoteles confirmando supradicta euidenti demonstratione de processu in infinitum, de quo in discursu huius questionis latissime à nobis agitur; videatur ibi. Vnde hic breuiter sic ponitur: quia si quidditas, & essetia distingueretur ab esse, & existentia rei, sine dubio daretur processus in infinitum inter essetias, & existentias; sed hic nullo modo conceditur; ergo non distinguitur essetia ab existentia, seu esse: sequela maioris sic probatur: quia ipsa existentia distinguitur ab essetia rei, essentialiter distinguitur ab alia existentia, & habet suæ prædicata æternæ veritatis: ergo habet suam essetiam, sed per vos omnis essetia distinguitur ab existentia: ergo hæc essetia existentia distinguitur ab ipsa existentia. Tunc sic: illa existentia, quæ distinguitur ab hac secunda essetia etiam habet prædicata æternæ veritatis, & distinguitur essentialiter ab alio ante: ergo habet suam essetiam; iterum illa tertia essetia debet distingui propter eandem rationem ab existentia, & sic procedetur in infinitum. Quem processum his verbis indicat Aristoteles: At vero quid prohibet, etiam nunc quædam esse, quæ continuo sint suæ ipsorum quidditates, si quidditas substantia est? quin imo non solum vnum sunt, sed ratio eorum est eadem, ut ex dictis patet: neque enim per accedens vnum ipsum, ac vnius esse vnum sunt. Præterea. Si aliud erit, in infinitum fiet progressio; hoc enim erit quidditas vnius, illud vero vnum ipsum; quare & in illis eadem erit ratio.]

Concludit Aristoteles omnes has rationes esse adeo euidentes, ut argumenta in oppositum ab aduersariis proposita, & proponenda, sint omnino sophismata, nugæ, & crepundia puerorum; quod his verbis docet Philosophus. In iis igitur, quæ prima, & per se dicuntur, quidditatem, & rem ipsam vnum, atque idem esse ex iis, quæ dicta sunt perspicuum est. Sophistarum vero redargutiones, quæ contra hanc sententiam afferri solent, qualis est illa, sint ne idem Socrates, & Socratis esse, non obscurum est eadem solutione dissolui. Nihil enim interest, ex quibus rem confirmes, & ex quibus ea, quæ contra obijciuntur, diluas. Quo igitur pacto, quidditas, &

res quæque idem sint, & quo pacto non idem, hæc tenus dictum esto.]

Secundò, ex Aristotele, qui 4. *Metaph.* 3. & 5. *Metaph.* 14. & 10. *Metaph.* 8. ait: ens adiunctum homini, nihil aliud significare, quam hominem significat, ut vero intelligeremus loqui ipsum de ente existente, sic ait paulo post: [Ens vtrique homo actus in essetia idem esse vtrique ratum manet.] Vbi aperte ait, hominis actualitatem, & esse identificari cum essetia; sed existentia est actualitas, seu esse hominis: ergo essetia, & existentia in homine non distinguuntur à parte rei ex Philosopho.

Clarius vero loquitur Aristoteles 6. lib. *Metaph.*, ubi sic ait: [o vna hoc quidem ens si enim non hoc, iam igitur plura vtrique; o vna, & esse erunt; quod manifestum, impossibile quidem venit.] Sic Philosophus, ubi clarissime asserit, o vnam, id est, essetiam; nam ut ait D. Thomas de *duabus* *cap.* 2. o vna apud Græcos, idem est quod essetia apud nos; & idem asserit Boëtius libro de *duabus* *naturis*, idem esse, quod existere, seu esse & impossibile est, inquit Philosophus, essetiam, & existentiam, seu ens non esse idem; ubi ens, esse, & existere tanquam synonyma docet esse; & simul asserit omnino identificari cum essetia.

Loco autem illius nominis ens, seu esse, est in Græco Verbum . . . . . quod apud omnes Græcæ linguæ Doctores significat idem, quod ex isto; & paulo post ait Philosophus: [ens vtrique operans o vna est in toto actu esse.] Quibus verbis explicat quod fuerit ens illud, quod dixerat esse o vnam, id est, essetiam; ens enim operans actu, esse ait tale ens, de quo loquens fuerat nomine o vna, sed ens operans necessario est ens existens: ergo in sententia Philosophi essetia, & existentia, seu esse sunt idem.

Tertio probatur verbis clarissimis Diui Thomæ de ente, & essetia *cap.* 2. §. non etiam, ubi sic ait: [non enim potest dici quod essetia significet relationem, quæ est inter materiam, & formam, vel aliquid superadditum illis, quia hoc de necessitate esset accedens extraneum à re; nec per eam res cognosceretur; quæ omnia essetia conueniunt; per formam autem, quæ est actus materiæ, materia efficitur ens actu, & hoc aliquid; vnde illud, quod superuenit, non dat esse actu simpliciter materiæ, sed esse actuale; relinquatur ergo quod nomen essetia in substantiis compositis significat illud, quod est ex materia, & forma actualibus compositum; & huic positioni consonat verbum Boëtii in commento Prædicamentorum, ubi docet quod o vna significat compositum actuale:] quibus verbis clarissime asserit D. Thomas, essetiam hominis esse compositum actuale ex materia, & forma actualibus; atque compositum actuale ex actualibus partibus est existens. Ergo essetia, & existentia hominis per Diuum Thomam sunt idem.

Confirmat hoc ipsum paulo post Diuus Thomas his verbis: [Huic etiam ratio concordat, quia esse substantiæ compositæ non est tantum formæ, nec tantum materiæ, sed ipsius compositi; essetia autem est secundum quam res dicitur esse, vnde oportet, ut essetia, quæ res denominatur ens, non tantum sit forma, nec tantum materia, sed vtrumque; quamvis eiusmodi esse, siue essetia sola forma sit causa.]

Quibus verbis Diuus Thomas, conuertit esse, & essetiam; sed esse est existentia; ergo existentia, ac essetia sunt idem conuertibiliter. Minor tamen: nam esse est, quod deseruit propositionibus significantibus existentiam, & sic non valet: Adam est animal rationale: ergo Adam habet esse; Adam

Quaest. II. Vtrum essentia disting. &c. 7

est, quia verbum est, absolute; & esse significant existentiam. Præterea, quia ait: essentiam esse ens, cuius causa est sola forma; atqui essentia ratione sui non habet causam, ut vos dicitis; ergo ratione existentiae habet illam: ergo identificatur cum illa; quia si non identificaretur cum ipsa, non diceretur ratione alterius à se distincti habere causam, etiam si vniatur cum illo; alias verbum Diuinum ratione humanitatis, cui vniatur, diceretur habere causam.

22 Dices Aristotelem, & Diuum Thomam solum loquutos esse de rebus compositis, non autem de simplicibus.

23 Sed contra; quia Aristoteles clarius de intelligentiis, quam de rebus compositis loquitur, asserendo intelligentias non distinguere à propriis existentibus; sed potius essentiam, & existentiam esse idem in illis. 8. enim *Metaphysicae*, textu 16. sic ait: Quaecumque nec sensibilem; nec intelligibilem materiam habent, seipsas sunt ens; & non per aliquid sibi additum; sed ens, & existentia idem sunt; & intelligentiae nec sensibilem, nec intelligibilem materiam habent, sed sunt simplicissime entitates: ergo in intelligentiis idem, & essentia ipsarum. Vnde intelligentiae non sunt, neque existunt per existentiam additam essentiae suae & ab ea re distinctam, atque diuersam.

24 Præterea in abstractis à materia, idem est quidditas, & habens quidditatem, ut Aristoteles ait: 3. *de anima* textu. 9. Sed habens quidditatem est existens: ergo in rebus abstractis, & simplicibus existentia est idem quod essentia.

25 Amplius, si in intelligentiis esset compositio ex essentia, & existentia, ut volunt Thomistae, esset in ipsis potentia; nam essentia habet potentiam ad existendum; sed Aristoteles omnem remouet potentiam ab intelligentiis; nam libro 9. *Metaphysicae*, textu 17. ait: omne æternum carere potentia, & solum ibi excipit caelum; quod habet potentiam ad vbi, ratione cuius est mutabile, & variabile & 12. *Metaphysicae*, textu 3. scribit: In intelligentiis nullam esse potentiam in sua substantia; cuius rei hanc rationem reddit, utroque in loco; cum omnis, inquit, potentia sit contradictionis, si intelligentiae haberent potentiam, posset esse, & non esse; quare, & motus coelestis, & intelligentiarum, atque adeo ipsius mundi aeternitas tolleretur.

SVBSECTIO II.

Rationibus probatur nostra conclusio.

26 Probatur primo ratione, quia praedicata quidditativa realia non distinguuntur à parte rei ab existentia reali, quae immediate correspondet talibus praedicatis quidditativis; sed praedicata quidditativa realia sunt vera, propria, & realis essentia, & existentia illis immediate correspondens, est existentia propria talis essentiae: ergo essentia propria vera & realis non distinguitur à parte rei ab existentia propria.

27 Prima pars minoris est clara: Tum quia praedicata quidditativa realia sunt primum, & intimum constitutum rei, sine quo nec esse, neque intelligi potest res; sed hæc est definitio essentiae propriae, & vera: ergo definitio essentiae conuenit praedicatis quidditativis, &c. Ergo illa sunt vera propria, & realis essentia. Tum etiam, quia ideo ens, substantia, viuens, sensibile, rationale sunt essentia hominis, quia sunt praedicata quidditativa illius rei sunt vera, propria, & realis essentia.

Secunda Pars non est minus euidens; quia 28 illa est existentia propria alicuius, quae immediate actuat, & actuale reddit id, cuius est existentia; quia existentia est actus essendi simpliciter; sed essentia immediate actualis redditur, & in esse actualis constituitur per existentiam, quae illi immediate correspondet: ergo existentia correspondens essentiae, & praedicatis quidditativis, est propria existentia essentiae, & praedicatorum quidditativorum.

29 Maior præcipui syllogismi est euidens. Quia hæc sunt praedicata quidditativa, quae immediate correspondent existentiae; ens ut sic, existentia ut sic, substantialis, vel accidentalis, & differentia essentialis existentiae; sed hæc praedicata quidditativa communia, & differentia specialis, per quam existentia distinguitur à subsistentia, & aliis, sunt idem cum existentia, & non distinguuntur ab illa, quae eis immediate correspondet, & à quibus constituitur essentialiter, & quidditative existentia: ergo praedicata quidditativa realia sunt idem, & non distinguuntur à parte rei ab existentia reali, quae correspondet immediate talibus praedicatis quidditativis. Minor hæc sic probatur: quia gradus *Metaphysici* communes, & particulares differentia metaphysica alicuius metaphysici constituti, sunt idem à parte rei cum ipso, & non distinguuntur à parte rei villo modo à constituto metaphysico per tales gradus. v. g. ens, substantia, corpus, animal rationale, non distinguuntur à parte rei ab homine, sed sunt idem à parte rei cum illo; sed illa praedicata quidditativa sunt gradus metaphysici, per quos constituitur existentia essentialiter: ergo praedicata quidditativa realia, quibus immediate correspondet existentia, sunt idem realiter cum illa, & nullo modo à parte distinguuntur ab ipsa.

30 Tunc sic: in homine datur vera, & propria existentia, quae immediate correspondet essentiae hominis, & per quam constituitur existentia hominis quidditative in esse talis existentiae distincta ab existentia arboris, &c. Sed essentia ut sic quidditative constituit existentiam, ut iam probatum manet, est idem cum existentia ut sic, & non distinguitur ab illa, quae ei immediate correspondet, & quae constituitur ab essentia ut sic: ergo essentia hominis est idem à parte rei omnino cum existentia hominis, & non distinguitur ab existentia hominis. Consequentia hæc est euidens: quia quiddid conuenit superiori primo intentionaliter, conuenit omni contento sub illo, v. g. quia homo est animal rationale, essentialiter; Petrus etiam est essentialiter animal rationale; & quia homo est risibilis, Petrus est risibilis. Quae veritas innititur illi euidentiſſimo principio Dialectico: Dici de omni; sed essentia ut sic conuenit esse idem realiter cum existentia propria, quam constituit immediate: ergo omni essentiae conuenit esse idem cum existentia propria, quae illi correspondet essentialiter, & quae constituitur ab ipsa; sed essentia hominis est vera, & propria essentia, & existentia hominis vera, & realiter est existentia propria essentiae hominis, & non alterius: ergo essentia hominis est idem realiter cum existentia hominis.

31 Declaratur à simili: ideo essentia albedinis non distinguitur ab ipsa albedine, & essentia quantitatis ab ipsa quantitate, & essentia Angeli ab Angelo nullo modo differt à parte rei, quia essentia illorum quidditative constituit illa, ac proinde per identitatem, quia cum constitutio essentialis sit omnium maxima, debet necessario esse per maximam omnium unionem constitutui cum constituto; sed maxima omnium unio est per identitatem: ergo essentia

sentia constituit rem, cuius est essentia per identitatem maximam cum ipsa; sed essentia hominis constituit existentiam propriam hominis quidditative; sicut essentia ut sic existentiam ut sic; ergo essentia hominis non distinguitur ab existentia hominis.

32 Vigetur amplius, ens in homine & animal rationale in homine non distinguuntur à parte rei, sed sunt omnino idem, ut late supra demonstratum manet contra Scotum; sed ens in homine & esse in homine sunt idem à parte rei sine ulla distinctione: ergo esse in homine & animal rationale in homine non distinguuntur à parte rei; atqui esse in homine & existere in homine sunt idem à parte rei: ergo de primo ad ultimum existere in homine, & animal rationale in homine non distinguuntur, sed sunt idem à parte rei; sed animal rationale est essentia hominis: ergo essentia & existentia hominis nullomodo distinguuntur à parte rei: Minor prima est certa, quia esse, & ens ita sunt idem, ut sint synonyma, & solum distinguuntur tanquam participium sum, est fui, & infinitivum illius; atqui participium verbi, & infinitivum verbi nullo modo distinguuntur; sicut amans, & amare in amante formaliter sunt idem: ergo ens in homine & esse in homine sunt idem omnino, & nullomodo distinguuntur; unde idem est dicere; Petrus est actu, ac dicere, Petrus est ens actu, & idem est, Petrus habet entitatem, ac dicere, Petrus habet esse. Minor illa secundi syllogismi est certa, ut patet ex argumentis Adversariorum, ubi absolute convertunt ipsi esse cum existentia: ergo in eorum sententia esse, & existere sunt omnino idem; & ratio est, quia esse præcise sumptum satis est ad veritatem huius loquutionis de secundo adiacente, essentia est: ergo esse, absolute est existere; consequentia est clara: nam iuxta communem significationem, & conceptionem hominum verbum, est, de secundo adiacente non absolviatur à tempore, sed significat actu esse in rerum natura, quod omnes intelligimus nomine existentia seu per esse existentia.

33 Dices, in homine dari duplicem essentiam, aliam quæ dicitur essentia hominis, alia quæ dicitur essentia existentia hominis, quare essentia existentia hominis non distinguitur ab existentia; quia quidditative constituit existentiam; essentia autem hominis distinguitur à parte rei ab existentia hominis, & in hoc sensu controversatur in hac questione; itaque existentia hominis duplicem essentiam actuatur, videlicet essentiam propriam, & essentiam hominis.

34 Sed contra manifeste, quia vni actui non correspondet duplex potentia; sed vna: atqui essentia est potentia, & existentia actus: ergo vni existentia non correspondet duplex essentia actualis per illam, sed vnica essentia constitutiva propria existentia quidditative, ac proinde idem omnino cum illa, & minime distincta à parte rei ab ipsa, ut patet ex argumentis iam dictis. Maior huius syllogismi est certissima; nam intellectui duplex voluntas, sed intellectus, nec vni volitioni duplex voluntas, sed vnica, quia intellectus est vnicus actus intellectus, & vna volitio est vnus actus voluntatis; item vni supposititalitati non correspondet duplex natura, sed vnica, quia supposititalitas est vnus actus naturæ, quæ tanquam potentia respondet: ergo vni actui, vna potentia respondet: ratio à priori est, quia actus potentia est exercitium illius; atqui vni cum exercitium non petit duo exercibilia, sed vnum: ergo vnus actus petit vnā potentiam, præsertim quia vna entitas non potest esse intrinsece in duplici subiecto, quod adeo verum est in senten-

tia Thomistarum, cum quibus pugnamus, ut adhuc diuinitus non possit esse vnum accidens in duplici subiecto, & vna forma substantialis in duplici materia prima; sed existentia est actus intrinsecus essentia, & intrinsece efficiens ipsam: ergo existentia non potest habere duplicem essentiam in qua intrinsece sit, & quam intrinsece actuatur, & efficiat reddatque actualem; & actu existentem; alias sicut tu vni existentia ponis correspondentem duplicem essentiam, ego possem ponere duplicem naturam correspondentem vni supposititalitati, & duplicem voluntatem vni volitioni, &c. sed hoc est omnino falsum, quia vnica perfectio intrinseca, & vnus actus intrinsecus non potest actuare & perficere intrinsece duplicem potentiam perfectibilem: ergo etiam est absurdum dicere, vnica existentiam hominis actuare duplicem essentiam, vnā per identitatem, alteram per vnionem intrinsecam realem: ergo tantum datur vnica essentia, quæ actuatur per existentiam & constituit quidditative ipsam existentiam, ac proinde sit idem cum existentia, ut patet ex demonstratione nuper facta.

Secundo contra; quia non est maior ratio, quare vnā essentiam actuatur existentia per identitatem & alteram per conjunctionem realem; nam existentia est actus naturalis, & vniformis, ac proinde eodem modo actuatur & perficit propriam potentiam cui correspondet.

Deinde; quia si essentia existentia, quam constituit quidditative etiam si sit vera essentia æternæ veritatis, & existentia sit temporalis, & contingens, non distinguuntur inter se, etiam non distinguuntur existentia hominis ab existentia hominis, etiam si essentia sit necessaria, æternæ veritatis, & existentia hominis sit contingens, quia non est maior ratio vnus, quam alterius, ut amplius patebit in re-tortione præcipui argumenti Adversariorum in fine huius questionis pro hac nostra conclusione faciendā, videatur, ubi evidenter demonstravimus, rationem præcipuam Adversariorum nullius momenti esse, ex eo quod evidenter retorquetur contra ipsos.

Ultimo contra; quia essentia ipsa hominis, quam asseris, distingui ab existentia hominis constituitur formalissime per ipsam existentiam hominis inesse entis simpliciter: ergo constituitur formalissime in esse essentia hominis; sed formalissimum constitutum essentia hominis in esse essentia non distinguitur ab ipsa essentia hominis: ergo existentia hominis non distinguitur à parte rei ab ipsa essentia hominis: consequentia illa prima est evidens, quia idem sunt in homine formalissime essentia, & ens, quia ens quatenus tale est prædicatum quidditativum adæquate, & totaliter transcendens ultimas differentias hominis, ac proinde est primum, intimum, & omnino necessarium prædicatum hominis, sine quo nec esse, nec intelligi potest homo; sed huiusmodi prædicatum est essentia, & quidditas hominis: ergo ens in homine est ipsa formalissima essentia, & quidditas hominis, sed existentia constituit hominem, & essentiam hominis in formalissimo conceptu essentia, & quidditas hominis. Minor illa est evidens in omnium sententia: ideo enim prædicata essentialia hominis distinguuntur à parte rei ab ipsa essentia hominis, neque definitio obiectiva distinguitur à definitione, v. g. animal rationale ab essentia hominis, quia prædicata quidditative, & definitio obiectiva constitunt quidditative, & essentialiter essentiam definiti in esse essentia, & ratio evidens à priori

priori est, quia prædicata essentialia, & definitio obiectiva non componentur essentialiter per unionem realem, sed potius simplicissime per omnium maximam, & maxime intimam constitutionem; quæ per identitatem est, ut supra dixi: ergo constitutiva quidditativa essentia in esse essentia formalissime non distinguuntur ab ipsa essentia vlllo modo à parte rei, sed potius sunt formalissime omnino idem cum tali essentia.

38 Antecedens primum & principale est certissimum; quia illud, quod constituit aliquid in suo esse, constituit illud in esse entis; sed existentia constituit hominem in suo esse: ergo constituit hominem in esse entis formalissime. Maior est certissima ex supra dictis; nam esse, & ens idem sunt formalissime, & solum distinguuntur quoad voces eo modo, quo ens, & entitas; sicut existens, & existere, quapropter sicut est evidens, quod illud, quod constituit hominem in suo existere, constituit ipsum in esse existentis, & sicut id, quod constituit hominem in suo vivere substantiali, constituit ipsum in esse viventis substantialiter, ita similiter est evidens id, quod constituit hominem in suo esse, constituit ipsum in esse entis, ex quo sic argumentor.

39 Quia non potest res aliqua intrinsece ac formaliter constitui in ratione entis realis, & actualis per aliquid distinctum ab ipsa re actuali; quia sicut res ipsa constituta per se ipsam est ens, quia essentia ipsius est esse ens, ex eo quod ens sit prædicatum transcendens, & quidditativum rei, ita per se ipsam, & non per aliquid additum constituitur in esse entis; nam sicut homo, quia per se ipsam est formaliter homo, ideo quidditativus, & essentialiter est homo, ita etiam res per se ipsam formaliter est ens, & non per aliquid distinctum à se ipsa, quia quidditativus est ens, imo magis quidditativus, ut ita loquar, quam homo, est rationalis, quia ens est prædicatum transcendens, & rationale non est transcendens in homine: ergo sicut homo non constituitur per aliquid distinctum à parte rei in esse hominis & rationalis, ita & a fortiori non constituitur in esse entis, & in suo esse absolute per aliquid distinctum à se ipso à parte rei.

40 Sed homo constituitur in suo esse absolute, ac proinde in esse entis absolute formalissime per existentiam propriam: ergo existentia propria non distinguitur à parte rei ab ipso homine, neque ab essentia illius, siquidem essentia, & quidditas hominis est ipse homo.

41 Dices, existentiam non constituisse hominem in suo esse absolute, sed potius in esse actuali, ac proinde non constituisse in esse entis absolute, sed solum in esse entis actualis; ac per consequens non constituisse hominem in sua essentia, sed potius in formalitate distincta ab essentia: sed contra primo, quia ens, & esse simpliciter sunt idem, ac ens, & esse absolute; sed existentia constituit rem in esse entis simpliciter, ut in probatione secundæ minoris late probatur: ergo existentia constituit rem in esse entis, & esse absolute.

42 Contra 2. manifeste, quia essentia potest dupliciter sumi, aut quatenus est tantum possibilis, seu in statu possibilitatis; aut quatenus est actualis; si sumatur ut possibilis tantum, convertitur cum ente & cum esse possibili; unde sicut est essentia possibilis, ipsa est esse, & ens possibile, ita ut hæc tria ens, esse, possibile, & essentia possibilis sint synonyma; unde nullo modo distinguuntur à parte rei, sed potius identificantur omnino; ergo quicquid constituit essentiam in esse entis, & esse possibili, constituit ipsam essentiam in esse essentia possibilis, & sic quia essentia per se ipsam est for-

maliter essentia possibilis, per se ipsam formaliter est ens, & esse possibile, ac per consequens sicut non potest constitui formaliter essentia possibilis in esse talis essentia per aliquid distinctum à se ex natura rei, ita ipsa essentia possibilis nullo modo potest constitui in ratione entis possibilis, & in esse possibili per aliquid distinctum à se ipsa formaliter à parte rei.

Si autem sumatur ut actualis, id est quatenus actu est realis essentia, etiam convertitur formalissime cum ente actu, & cum esse actu; quare synonyma sunt, ens absolute actu, esse absolute actu, & essentia absolute actu: Tunc sic: essentia actu, quia per se ipsam formalissime est essentia actu, non constituitur in esse essentia actualis per aliquid distinctum ab ipsa essentia; sed ipsa essentia actu, seu actualis est synonyme ens actu formalissime, & esse actu formalissime: ergo non per aliquid distinctum à se ipsa à parte rei, est ens actu, & esse actu. Antecedens illud primum est certum; nam sicut se habent existens, existere, & existentia, sic se habent ens, esse, & essentia; nam sicut existens est participium *existens*, existentia est nomen derivatum ab *existens*, & existere est infinitivum verbi *existens*, ita similiter ens est participium verbi *sum*, & essentia est nomen derivatum à verbo *sum*; & esse est infinitivum illius verbi: ergo sicut se habent existens, existentia, & existere, sic se habent ens, essentia, & esse; sed existens, existentia, & existere idem omnino significant ex parte obiecti, ita ut sint synonyma; ergo similiter ens, esse, & essentia erunt synonyma, & significabunt idem omnino ex parte obiecti. Quod totum patet ex verbis D. Augustini lib. 12. de civit. Dei, cap. 2. ubi, tanquam synonymis vritur esse, & essentia, ibi: [cum enim Deus summa essentia sit, hoc est summe sit, & ideo immutabilis sit, rebus quas ex nihilo creavit, esse dedit; sed non summe esse sicut ipse est, & aliis dedit esse amplius, aliis minus, atque ita naturas essentiarum gradibus ordinavit, sicut enim ab eo, quod est sapere, vocatur sapientia, sic ab eo, quod est esse vocatur essentia nouo quidem nomine, quo vti veteres non sunt latini sermonis Authores, sed iam nostris temporibus vsitato, ne deesset etiam lingua nostra quod Græci appellant οὐσίαν; hoc enim verbum è verbo expressum est, ut diceretur essentia, ac per hoc ei natura, quæ summa est qua faciente sunt quæcunque sunt contraria natura non est, nisi quæ non est, ei quippe quod est, non esse contrarium est, & propterea Deo id est summe essentia, & auctori omnium, qualicumque essentiarum essentia nulla contraria est.] sic ille; quibus aperte demonstrat, essentiam, & esse synonyme se habere, quia essentiam per esse explicat, ut patet ex illis verbis; cum enim Deus summa essentia sit, hoc est summe sit: ecce per summe esse summam essentiam explicat. Quod amplius patet ex illis verbis, sicut enim ab eo, quod est sapere vocatur sapientia, sic ab eo, quod est esse, vocatur essentia; quid clarius & evidentiarius ad nostram veritatem declarandam poterat excogitari: ergo in sententia D. Augustini esse, & essentia synonyma sunt; unde esse actu, essentia actu, & ens actu similiter synonyma erunt, ac proinde idem omnino erunt in homine, v. g. esse actu, & essentia actu; quod etiam expressis verbis docuit D. Thomas, q. 3. de potentia, art. 5. ad 2. ibi: Ex hoc ipso quod quidditati esse tribuitur, non solum esse, sed ipsa quidditas creati dicitur, quia antequam esse habeat, nihil est, nisi forte in intellectu creatantis, ubi non est creatura, sed creatrix essentia. Sic Angelicus Doctor; ubi duo expresse docet, primum, quando creatur esse, creati etiam quidditas, quia quidditas est ipsum esse, secundum quod dicit continetur illis verbis, quia antequam

tequam esse habeat, nihil est, ac si diceret, quidditatem non esse talem per aliquid distinctum ab ipso esse, quia quidditas nihil aliud est, ac esse; ac proinde antequam habeat esse, nihil est: ergo pro certissimo habendum est essentiam, quidditatem, esse, & ens actu esse synonyma, & omnino idem.

44 Consequentia illa prima est manifesta à paritate rationis, nam ubi est eadem ratio formalis est idem effectus, vel quasi effectus formalis; sed tota ratio formalis, propter quam essentia actualis non constituitur per aliquid distinctum à se formalissime in esse essentia actualis est, quia per se ipsam est formalissime talis; sed hæc eadem ratio formalis reperitur in esse actuali, & in ente actuali respectu ipsius essentia actualis, si quidem sicut per se ipsam est essentia actualis, ita per se ipsam est actu ens, & actuale esse: ergo datur idem effectus, vel quasi effectus formalis in hac constitutione, scilicet quod in esse entis actu, & in esse actu non constituitur essentia actualis per aliquid distinctum ab ipsa essentia actuali à parte rei.

45 Quod autem essentia actualis per se ipsam sit ens actu & esse actu ex dictis est manifestum, siquidem ens actu, & essentia actu sunt synonyma, atqui per id, quo constituitur vnum synonymum sine dubio constituitur aliud, nam per id, quo constituitur aliud, constituitur idem ipsum, unde per id, quo constituitur gladius, constituitur ens, & eo modo, quo est Deus, est ens increatum, quare si gladius per se ipsam est gladius, per se ipsum erit ens; sed essentia actu, & ens actu sunt synonyma: ergo eo modo erit essentia actu talis, ac ens actu seu actuale esse; sed per se ipsam res est essentia actualis: ergo per se ipsam res est ens actu, & esse actu sine aliquo addito ex natura rei ab ipso: v.g. homo est per se ipsum animal rationale actu; sed ens actu in homine quatenus est prædicatum quidditativum & transcendens est omnino idem cum animali rationali actu, ut patet ex supradictis contra Scotum: ergo homo per se ipsum est ens actu animal rationale, ac proinde per se ipsum, & non per aliquid distinctum à se erit ens actu, esse actu, esse animal rationale actu: ergo res nullo modo potest constitui in esse entis, & in esse actu per aliquid distinctum à se ipsa.

46 Quod sic demonstro & declaro supradicta; nam omnis forma realiter distincta à potentia, quam actuat, componit cum illa vnum compositum, unde talis actus potest dici causa formalis, vel respectu compositi vel respectu potentia, vel alterius quasi partis componentis, quin absque tali actu, vel forma esse non possit; respectu igitur compositi verissime dicitur talis actus formaliter, & intrinsece constituere, non tamen potest omnino condistingui ab illo, sed necessario includitur in eo, & distinguitur ab ipso, ut pars à toto, quia talis actus non potest esse tota entitas composita, cum necessario includat aliam partem, vel potentiam, cuius est actus; at vero si comparatur actus ad aliam rem vel potentiam cuius est actus, non potest intrinsece & formaliter constituere propriam entitatem eius, quia illa entitas non est composita, sed simplex, alioquin non esset altera pars componentis, sed totum compositum, quod in reali compositione ex rebus distinctis prorsus repugnat, & etiam, quia alioqui constaret illa entitas, seu pars, quæ incipit actu ex illo actu, & aliqua alia re, de qua rursus inquiram an constituitur intrinsece, & formaliter per illum actum; nam si hoc affirmetur, procedemus ulterius in infinitum; si vero negetur, concluditur intentum, nimirum potentiam proprie componentem cum actu realiter distincto non posse intrinsece & formaliter constitui per ipsum actum, quocum componit, atque ita cum sit ultima resolutio ad

prima, seu simplicissima componentia, necesse erit, ut illa entitas, quæ ad alteram comparatur, ut potentia ad actum non constituitur intrinsece, & formaliter per illum actum nimirum per aliam partem in suo esse intrinseco, videlicet in sua propria intrinseca entitate & esse, licet fortasse illam postulet, ut sit: sicut materia petit formam, sic essentia constituit vnum existens cum essentia, tamen respectu entitatis essentia nullo modo posset intrinsece illam constituere aut cōponere, quia vna ab alia condistinguitur, ut entitas simplex ab entitate simplici distinctione excludentis ab excluso, non autem distinctione includentis ab incluso, quia hoc modo non distinguitur potentia ab actu; sed effectus formalis actus ab ipso actu; atqui potentia, quæ actuatur ab actu, non est effectus formalis talis actus: ergo ille non constituit in sua entitate potentiam, quam actuatur sicut forma rationalis non constituit materiam primam in entitate sua intrinseca, seu in esse intrinseco materia primæ; sicut supposititas non constituit naturam in esse intrinseco naturæ, nec in entitate intrinseca illius, licet constituat in esse subsistentis: ergo essentia si est actus distinctus ab essentia actuali, non constituit ipsam essentia in esse intrinseco essentia, neque in esse entitativo essentia, sed potius supponet iam essentia constitutā in suo esse actuali, & in sua entitate intrinseca actuali.

Sed esse actuale essentia, & esse ens actu in essentia est ipsum existere essentia: ergo si supponitur existentia distincta ab essentia, erit essentia existens ante existentiam, ac proinde habebit essentia existentiam ante ipsam existentiam, quod est omnino falsum: ergo dicendum est, quod sicut essentia actualis per se ipsam præficio quocumque alio distincto à se à parte rei habet entitatem realem, & esse reale actu, ita per se ipsa existere actu sine aliquo alio addito distincto à se ipsa, quia ut supra vidimus, idem est in rebus omnino ens actu, esse actu, & existere actu.

SUBSECTIO III.

Amplius declarantur dicta.

47 Via in essentia hominis, v.g. non distinguitur ab ipsa essentia à parte rei gradus superior, v.g. animal, & substantia si cum proportionem sumantur; v.g. si animal actu, & substantia actu comparantur cum essentia hominis actu, quia si comparantur substantia possibilis, & animal possibile, cum actuali essentia hominis distinguntur sine dubio ab illa à parte rei, quia possibile, vel possibile, siue sit negatiuum, siue positiuum, separatur realiter ab essentia actuali, ac proinde distinguntur realiter, contra vero si animal possibile, & substantia possibilis comparantur cum essentia hominis possibili, non distinguntur realiter, quia certissimum est apud nos, & apud Aduersarios contra Scotum, & Scotistas, gradus superiores metaphysicos, aut prædicata quidditativa communia non distingui vilo modo à parte rei à prædicatis inferioribus & ab speciebus, & indiuiduis constitutis per ipsa, sed ens reale actuale est prædicatum commune transcendens, & gradus metaphysicus, qui prædicatur quidditative de essentia hominis: ergo ens reale actuale nullo modo distinguitur à parte rei ab essentia hominis actuali; sicut neque ens possibile ab essentia hominis possibili; sed ens reale actuale est ipsa essentia hominis, seu existere reale: ergo existentia, & existentia, seu existere reale: ergo existentia, & existentia hominis actuali, & reali. Minor illa est evidens, quia sicut ens, & esse sunt synonyma, ita ens reale actuale & esse reale actuale sunt synonyma; sed esse reale actuale est synonymum existentie realis, ac proinde est idem, quod existentia realis: ergo ens reale actuale est

Quaest. II. Vtrum essentia disting. &c. 11

est idem, quod existentia realis; sed essentia realis actualis est idem sine vlla distinctione cum ente reali actuali, & existentia realis est idem sine vlla distinctione cum ente reali actuali similiter; ergo essentia actualis realis hominis est idem cum existentia reali hominis: patet consequentia, quia quæ sunt eadem vni tertio sunt eadem inter se; sed essentia realis actualis hominis, & existentia realis hominis sunt idem in tertio entis realis actualis; quod synonyme est idem quod esse reale actuale: ergo essentia actualis realis hominis & existentia realis hominis sunt idem inter se à parte rei sine vlla distinctione à parte rei: ergo essentia realis actualis à parte rei non constituitur in esse existentis realiter à parte rei per aliquid distinctum à se ipsa; sicut non constituitur in esse entis actualis realis aut in esse actuali reali per aliquid distinctum à se ipsa.

49 Declaratur, & confirmatur; sicut ens ut sic est gradus superior respectu essentiae hominis, ita actualitas ut sic est gradus superior respectu essentiae actualis hominis: ergo totum concretum, ens actuale reale est gradus superior respectu essentiae actualis hominis; unde in predicatione formali vere, & realiter predicatur de essentia actuali hominis ens actuale ut sic, & sic hæc est vera propositio, essentia actualis hominis est ens actuale reale; sicut est vera hæc est substantia actualis realis, est vivens sensibile, actuale, reale, imò à fortiori quia ens actuale reale ut sic non solum est gradus superior respectu essentiae actualis hominis, sicut substantia actualis, & animal actuale; sed etiam in sententia Thomistarum, cum quibus pugnamus predicatum transcendens totam essentiam actualem hominis; sed omnis gradus superior identificatur omnino sine vlla distinctione à parte rei cum essentia hominis: ergo ens reale actuale identificatur omnino à parte rei cum essentia actuali reali hominis sine vlla distinctione à parte rei: Tunc sic ens reale actuale ut sic, & esse reale actuale ut sic sunt idem omnino sine vlla distinctione, ut patet ex supradictis: ergo esse actuale reale est idem omnino cum essentia actuali reali hominis: quod sic demonstratur, quia essentia realis hominis actualis opponitur contradictorie nihilo; sed nihilum non est, nec habet esse, quia est negatio esse: ergo essentia actualis est actu, & habet esse actu non per aliquid distinctum à se, sed per se ipsam immediate, quia vnum contradictorium non est tale respectu alterius per aliquid distinctum à se, quod mediet inter se, & suum contradictorium, alias vnum contradictorium cum altero, non opponeretur immediate, & maxime, sed essentia actualis hominis est immediatum contradictorium nihili ratione esse actualis, & quia actu est: ergo essentia actualis actu est & actu habet esse, non per aliquid distinctum à se ipsa, sed per se ipsam immediate, & formaliter: sed esse actuale reale est existere actuale, & reale, synonyma enim sunt in sententia D. Thomæ 1. p. q. 3. art. 4. in corpore, ubi ait; esse, esse actualitatem omnis formæ; sed actualitas in sententia D. Thomæ, & Thomistarum & esse sunt idem quod existere: ergo existere est idem, quod essentia hominis; sicut essentia hominis, & ens actuale, & sic ait Angelicus Doctor. 1. p. q. 3. art. 1. ad 3. Ipsum esse perfectissimum, omnium; comparatur enim ad omnia ut actus; nihil enim habet actualitatem, nisi in quantum est, unde ipsum esse est actualitas omnium rerum, quod est existere earum; ecce quomodo synonyma sunt esse, & existere apud D. Thomam; quod etiam in usu positum est apud linguæ latinæ Doctores, ut patet ex Tullio, qui synonyme vitur verbo, *existit*; & verbo, *sum* & *sui*, ut 1. de divinatione; existit hoc loco quaestio subdifficili.

1. P. To m. 11.

lis, & lib. 2. Officior. atqui eo tempore tantæ discordiæ sequutæ sunt, ut & tyranni existerent, & optimates exterminarentur, id est tyranni haberent esse, & optimates destruerentur, ac proinde amitterent esse; unde Laurentius Balla lib. 5. *Elegantior.* ait, existere significare idem, quod *sto, extorsum, & super sum*; idem ergo omnino significant hæc voces, & ideo P. Franciscus Suarez disp. 31. met. sect. 1. n. 2. sic ait, suppono aurem per esse nos intelligere existentiam actualem rerum, ne sit equivocatio in verbis, nec sit necessarium postea distinguere de esse essetie, existentie, aut substantie, aut veritatis propositionis.

Ergo de primo ad ultimum existentia hominis, & essentia hominis non distinguuntur.

Iterum hoc ipsum sic demonstratur; quia per vos essentia actualis, & existentia distinguuntur; interrogo à vobis an essentia actualis distinguatur ab existentia, sicut nihil ab aliquo, vel tanquam non ens ab ente, vel tandem ut ens reale positivum actuale ab alio ente reali positivo actuali? primum dici non potest à vobis, alias fateri cogremini, hominem actualem esse essentialiter non ens, siquidem essentia eius, est non ens, & solum existentia ens positivum est; sed per vos homo non est essentialiter existens: ergo homo non potest esse essentialiter ens positivum reale; ex quo amplius sequitur contra vos, existentiam etiam hominis non esse positivam, sed potius negativam, & negationem; nam eo modo est existentia, quo est essentia alicuius; unde sicut essentia mortis est negativa, ita etiam existentia eius; & sicut essentia tenebrarum, & cæcitatibus sunt negationes, & non positivæ realitates, ita etiam existentia earundem sunt veræ negationes, & non entitates positivæ; quia existentia est accessorium, & essentia talis existentie est principale; sed accessorium sequitur principale, & proportionatur ita cum principali, ut non excedat principale in gradu universalissimo essendi: ergo si essentia hominis esset negatio, existentia hominis non posset esse positiva; sicut si essentia accidentis est accidentis, existentia ipsius non potest esse substantia, præcipue quia actus positivus non potest existere in negatione tanquam in primo fundamento; sicut substantia non potest esse in accidenti; & res non potest esse in modo: ergo existentia hominis supposita essentia negativa ipsius, esset etiam negativa, ac proinde homo totus esset negatio, quod est falsissimum: ergo dicendum est, essentiam hominis non distinguere ab existentia eiusdem, tanquam nihil ab ente positivo: ergo dicendum est, existentiam, & essentiam in homine distinguere tanquam duo entia realia positiva; rogo ergo quale ens sit illa essentia actuale, an possibile, non quidem possibile, quia loquimur de essentia prout actuali, & posita à parte rei; ergo est ens actuale: ergo prout distinguitur ab existentia est existens: patet consequentia; quia actuale & existens, ut iam diximus idem omnino sunt, & ad summum nominibus distinguuntur, ut gladius, & ens, cum existentia ad nullum alium effectum deserviat, nisi ut det actualitatem essendi: ergo si hanc habet essentia à se ex ipso lumine naturæ videtur superflua existentia.

Vergetur; quia essentia actualis, & existentia aliter distinguuntur, quam essentia, & existentia possibilis: ergo distinguuntur non ut duo entia possibilis: ergo ut actualia entia; ergo tam essentia, quam existentia prout condistinctæ inter se, sunt actualia, & per actualitates suas seipsas distinguuntur; ergo negari nequit actualitas essentiae identificata cum existentia; sed nihil aliud est hæc actualitas, quam existentia (sanè dum ego habeam actualitatem essentiae, tolle tibi tuam existentiam, quæ non

B 2 non

non indigeo, ut absolute sim :) ergo existentia hominis, & essentia hominis actualis sunt omnino idem, & minime distinguuntur à parte rei.

- 53 Quod tandem sic vergetur; nam essentia actualis propter præcisam, & distinctam ab illa existentiam, quam tu fingis, habet iam effectum formalem existendi: ergo non habet illum, neque existit ab illa existentia ficta à te sed à seipsa existit; consequentia patet ex terminis; antecedens probatur: essentia actualis est causa materialis verè recipiens ipsam existentiam, non minus quam materia prima est causa materialis formæ substantialis verè recipiens talem formam, & non minus, quam subiectum recipit albedinem, tum quia compositioni essentiae, & existentiae est per modum actus, & potentiae, & omnis actus componens, aut saltem vnio illius causatur in genere causae materialis à sua potentia, tum etiam quia existentia, siue sit res, siue modus, est tamen perfectio intrinseca essentiae, à qua educitur, & sic dependenter: ergo essentia præsupponitur ut existens ad illam formalitatem: patet consequentia, quia nihil potest realiter causare intrinsece recipiendo in genere causae materialis, quin existat; sed essentia causat existentiam recipiendo ipsam: ergo pro illo priori naturæ est existens, vide ea omnia, quæ in physicis de existentia materiæ diximus, probantes aduersus Thomistas, illam non esse à forma sed à materia ipsa; ex quibus euidenter sequitur, essentiam actualem à se esse ens actuale & existens, & non per aliquid distinctum à se ipsa, alias si essentia ante existentiam non esset actu ens, esset ens possibile tantum; sed ens possibile non potest actu causare recipiendo, ut latissime demonstrauimus in physicis loco citato, unde materia possibilis & quæ actu non est in rerum natura, non potest actu recipere formam, nec componere cum illa actu compositum actualem: ergo si essentia vere recipit existentiam actu, & vere causat ipsam actu, quia existentia educitur actu ab essentia, essentia pro illo priori naturæ, pro quo causat existentiam, & pro quo nondum intelligitur existentia in actu, cum pro posteriori naturæ intelligatur illa, erit existens, & ens actu absolute: ergo esse existens non accipit ab ipsa existentia, si existentia distinguitur ab essentia.

- Dices, hanc rationem labefactari in albedine distincta ab homine, nam homo v. g. ut condistinctus ab albedine, vel est albus, vel non; si est albus: ergo non eger albedine distincta à se; si non est albus: ergo iam non sunt duæ res, &c. ecce argumentum rectorum contra nos.

- 55 Sed contra manifeste, quia homo ut recipiat albedinem habet sufficientem capacitatem quia supponitur ante albedinem in esse entis realis actualis, & habens esse actuale, & existere actu, in quibus formalitatibus nullo modo constituitur homo ab ipsa albedine, sed supponitur iam constitutus, etiam si non supponatur albus: ergo potest recipere albedinem, vniri cum illa, & ab ea reddi albus, sed homo, ut condistinctus ab existentia, & ut supponitur illi per vos non est ens actu, nec habet esse actu, ac proinde necessario debet esse ens possibile tantum ut est modo Antichristus, & Adam, & fuerunt ab æterno res non existentes: ergo nequit illi realiter vniri existentia, aut formaliter illi communicari, & consequenter nec per vnionem sui cum homine illam reddere ens actu, aut existens, seu habens esse actu, ex eo quod ante existentiam nullam habet capacitatem actualem ad recipiendum, quia non entis nullæ sunt qualitates: ergo nihil potest fieri ens intrinsece, & formaliter, aut constitui formaliter existens per aliquid à se distinctum: ergo exi-

stentia dans esse intrinsece, & formaliter, non potest realiter distinguì à re existente.

SYBSECTIO. IV.

Secunda principalis ratio ponitur.

Quia essentia actualis distinguitur ab essentia possibili, vel à possibilitate essentiae per suum ipsum esse positium & non distinctum à se; sed illud esse, per quod essentia actualis distinguitur ab essentia possibili, seu à possibilitate essentiae est actualis existentia: ergo actualis existentia est ipsum esse essentiae actualis sine aliqua distinctione ab ipsa. Maior satis supra probata manet, cum tractatum de possibilitate, constet possibilitatem, seu essentiam possibilem ut talem esse negationem; atqui ut ibidem probauimus, positium à negatione non potest distinguì per aliud esse à se distinctum, quia si distingueretur positium à negatione per aliud esse, distinctum à se ipso, aut illud, per quod distingueretur, esset quid negatiuum, aut positium, non negatiuum, quia alias daretur processus in infinitum, quia etiam ab illa negatione per quam distinguitur formaliter, & realiter à possibilitate, deberet distinguì ut quid positium; ergo per aliam negationem, & ab illa etiam per aliam, ac proinde in infinitum; ne igitur concedamus hoc absurdum, faciendum est certissime, & sine dubio positium non distinguì à negatiuo per aliam negationem.

Alias præter absurdum dictum sequeretur cuiusdā contradictio in adiecto, videlicet quod illa negatio, per quam positium distinguitur ab alia negatione, non sit negatio, sed positium, quia illa negatio esset negatio alterius negationis, & non positui: ergo illa negatio non esset negatio, sed positium, quia negatio negationis affirmatio, & positium est; unde nec non homo, non est negatio hominis, sed positius homo, quia est negatio negationis hominis: ergo velint, nolint aduersarij, fateri coguntur positium à negatiuo non distinguì per negatiuum aliud à se, sed per seipsum.

Non positium, quia omne positium aut est relatio, aut quid absolutum, sed tale positium per quod vnus positium distinguitur à negatione, non esset relatio, neque absolutum distinctum à parte rei à primo positio, quod distinguitur à negatione: ergo illud non esset positium; de relatio sic probatur; quia non esset relatio transcendentalis, nec prædicamentalis, primum patet iam ex supra latissime dictis in præfationibus huius metaphysicæ, vbi probauimus, nihil positium posse dicere relationem transcendentalem ad negatiuum, ex eo quod res superioris ordinis nec specificietur à re inferioris ordinis, nec essentialiter ordinetur ad illam.

Deinde euidentius patet; quia si positium distingueretur à negatione per relationem transcendentalem, & essentialem ipsi positio, tale positium non distingueretur ab illa negatione per esse distinctum à se, sed potius per suum ipsum esse essentialiter immediatè, quia relatio transcendentalis nullo modo distinguitur à parte rei à re, cuius est relatio, cum talis relatio sit adæquate de essentia rei cuius est relatio, imò sit tota essentia rei, ut videre est in relatione transcendentali potentiae, habitus, & actus ad obiectum; materiae ad formam, & formæ ad materiam: ergo si positium distinguitur à negatiuo per relationem transcendentalem, ab illa distingueretur positium per suum ipsum esse immediatè, & non per aliud positium à se distinctum.

Quod autem non distinguatur positium actualis 60 essentiae à possibilitate seu essentia possibili per relationem

Quæst. II. Vtrum essentia disting. &c. 13

tionem prædicamentalem patet primo. Quia relatio prædicamentalis petit terminum actu existentem, & positivum; atqui possibilitas, quæ est negatio, neque actu existit nec positivè existit: ergo non potest terminare relationem prædicamentalem distinctionis essentia actualis ab ipsa. Secundo, quia si positivum posset dicere relationem prædicamentalem ad possibilitatem, ut per illam relationem distingueretur ab eadem infinitum actu in vnoquoque positivo relationum completarum, scilicet diversitatis, & distinctionis, &c. quia in subiecto completo multiplicatur tot relationes completæ in omnium sententia, quot fuerint termini cõpleti specie distincti; atqui infinitæ dantur actu possibilitates specie distinctæ, ut sunt possibilitates mixtorum, & elementorum omnium, & Angelorum possibilitum, &c. quæ sunt termini infiniti, quæ fundantur in positivo: ergo in positivo actu multiplicatur infinitæ relationes prædicamentales, si concedatur dari relationem prædicamentalem ad possibilitatem, quod est in vestra sententia omnino absurdum, siquidem infinitum in actu non solum naturaliter, & de facto, sed nec de possibili divinitus, & per potentiam absolutam vultis concedere; igitur non est concedendum, dari relationem illam prædicamentalem, per quam distinguatur essentia actualis ab essentia possibili.

Item essentia actualis non potest distingui à possibilitate per aliquid positivum absolutum distinctum ab ipsa essentia actuali positiva, quia aut illud secundum positivum, per quod distinguitur essentia actualis à possibilitate distinguitur per aliud positivum distinctum à secundo positivo, vel non distinguitur, nisi per se ipsum; si distinguitur per aliud, de illo alio eadem redibit interrogatio, & sic procedetur in infinitum; si non distinguitur per aliud positivum, sed solum per seipsum, & hoc quia positivum est, & possibilitas negatio, etiam ipsa essentia distinguitur per se ipsum quatenus actualis est à possibilitate, siquidem essentia actualis etiam est positiva, & possibilitas est negatio; nam ubi est eadem ratio formalis, est idem effectus, vel quasi effectus formalis; unde superfluum erit illud secundum positivum fictum ab adversariis, ut essentia actualis, quæ positiva est distinguatur à possibilitate seu ab essentia possibili.

Sed ut hoc argumentum sit evidens demonstratio, & ne opinionibus iunctur, supponamus possibilitatem esse quid positivum, in quo casu sic argumentor; vnaquæque entitas distincta ab alia siue essentialiter, siue realiter, aut individualiter distinguitur ab illa in actu primo per suam differentiam, aut essentialem, aut individualement metaphysicam, verbi gratia Petrus distinguitur à Paulo per suam Persecutionem, quæ est differentia individualis, & à Bucephalo distinguitur essentialiter per rationalitatem, quæ est differentia specifica metaphysica illius, & ratio à priori est quia differentia ideo est talis, quia facit differre vnum ab alio: sed facere differre est facere distingui vnum ab alio, ut ex terminis patet: ergo differentia siue sit individualis, siue essentialis, facit differre, & distingui vnam rem ab alia, sed differentia, siue sit essentialis, siue individualis, non distinguitur realiter à re, cuius est differentia in sententia Thomistarum contra Scotum, & ideo rationale non distinguitur ab homine: ergo vnaquæque res non distinguitur ab alia in actu primo entitative, & substantialiter per aliquid distinctum à seipsa, sed potius per suum ipsum esse positivum, sed essentia actualis positiva distinguitur à possibilitate, seu ab essentia in esse possibili for-

maliter in actu primo substantialiter & entitative: ergo non distinguitur ab illa, nec differt ab eadem entitative, & substantialiter per aliquid distinctum à sua entitate actuali, sed potius per se ipsam immediate, & formaliter, & per suum ipsum esse formalissime sine aliquo medio inter essentiam actualem, & possibilitatem, seu essentiam possibilem ut possibilem formalissime.

Quod autem essentia actualis distinguatur realiter à parte rei à possibilitate seu essentia possibili patet manifestè; imò & supponitur ad Adversariis ut certum, quia possibilitas rerum, seu essentia ut possibilis formaliter fuit ab æterno, ac proinde est eo æterna Deo, & essentia actualis, quatenus actualis positiva non est ab æterno, sed in tempore: ergo ab æterno est possibilitas sine actuali essentia: ergo distinguuntur realiter, quia idem non potest esse sine se ipso à parte rei, alias idem separaretur à se ipso, ac per consequens distingueretur à se ipso, quia quæ separantur realiter, distinguuntur realiter, & sic idem esset & non esset ipsum simul, quod est omnino impossibile, ut patet ex illo principio, impossibile est idem simul esse, & non esse; Item quia ab æterno nulla essentia operata fuit actus liberos, vel virtuosos, aut peccaminosos, alias antequam homo produceretur à Deo, peccavisset, vel meruisset ab æterno, quod est delirium Pythagoreorum, asserentium animas propter peccata ante corpora facta detrudi in corpora, &c. sed nulla alia ratio huius potest dari, nisi quia essentia ab æterno non fuit actualis, sed solum possibilis, præcipuè in sententia Thomistarum asserentium ad operandum non requiri necessario existentiam, quapropter si essentia actualis esset ab æterno, operaretur ab æterno etiam non existisset ab æterno, atqui essentia ab æterno nec fuit operata, nec potuit operari per vos actu: ergo signum evidens est, essentiam actualem ab æterno non fuisse, sed solum possibilem, & ideo non fuisse operatam ab æterno actu; sicut essentia Antichristi non potest operari actu; quia nunc essentia Antichristi non est actualis, sed futura, & possibilis solum: ergo essentia actualis, quæ non fuit ab æterno, & possibilitas eius, quæ actu fuit ab æterno, ab æterno sunt separatæ realiter: ergo distinguuntur realiter; sed per idem ipsum distinguitur in actu primo entitative, & substantialiter res, per quod substantialiter, & entitative constituitur ultimo, tanquam per differentiam; sed res non constituitur in suo esse per aliquid distinctum à suo esse à parte rei, sed per suum ipsum esse: ergo res non distinguitur ab alia per aliud esse distinctum à proprio esse, sed potius per suum ipsum proprium esse.

Sed essentia actualis positiva distinguitur à parte rei à possibilitate, seu ab essentia ut possibili formaliter entitative, & substantialiter: ergo non distinguitur ab illa per aliquid esse distinctum à proprio esse essentia actualis, sed potius per suum ipsum esse & per se ipsam immediate.

Minor prima & præcipua primi, & principalis syllogismi sic demonstratur. Quia per illud distinguitur essentia actualis à possibilitate, seu ab essentia possibili ut possibili, per quod talis essentia actualis non est ipsa possibilitas, &c. seu est alia à possibilitate; atqui essentia actualis non est ipsa possibilitas, sed potius est alia à possibilitate per existentiam formaliter: ergo per existentiam formaliter distinguitur essentia actualis ab esse possibili, seu ab ipsa possibilitate essentia. Maior est certa, & ex terminis patet; quia idem est vnum distingui ab alio quam vnum esse aliud ab illo; unde quia Petrus distinguitur à Paulo, est alius à Paulo.

66 Minor sic probatur, per illud essentia actualis non est pure possibilis, seu non est ipsa possibilitas, per quod constituitur in esse actuale positivo; sed per existentiam constituitur formaliter in esse actuali positivo: ergo per existentiam distinguitur à possibilitate. Maior est certa, quia per illud constituitur aliquid in non esse alterius, & in esse distincto ab altero, per quod constituitur in esse opposito illi eo modo, quo oppositum est, sed per actualitatem essentiae constituitur in esse opposito aliquomodo respectu possibilitatis: ergo per actualitatem constituitur essentia actualis in esse non possibilis, seu ut clarius loquar per illud essentia actualis non est pure possibilis, seu possibilitas, per quod constituitur in esse actuali positivo. Minor, in qua est difficultas, sic demonstratur, quia existentia actualis positiva est ipsa actualitas positiva essentiae; sed per actualitatem positivam formalissime constituitur essentia actualis inesse actuali positivo; sicut per albedinem constituitur homo albus, & per rationalitatem constituitur homo rationalis, quia eo modo est effectus formalis, ac est causa formalis: ergo per existentiam positivam constituitur essentia actualis in esse actuali positivo, sed esse actuale positivum est esse oppositum aliquomodo possibilitati, seu enti in potentia: ergo per existentiam constituitur in esse opposito enti in potentia, &c. Maior est certissima apud ipsos Aduersarios, quia apud ipsos, & apud omnes existentia est actus essentiae, ac proinde actuatur ipsam, & à potentialitate logica ad actualitatem reducit, ac per consequens à Thomistis actus entitativus vocatur, & ideo sicut negant materiam primam habere existentiam à se, ita negant materiam primam habere actum entitativum à se, quia actus, & existentia convertuntur in eorum sententia, & secundum D. Thomam hoc est clarum, qui 1. part. quæst. 3. art. 4. in corpore, convertit esse, & actum essendi illis verbis: Non enim bonitas, vel humanitas significatur in actu nisi propter significamus eam esse & eadem 1. part. quæst. 4. art. 1. ad 3. sic ait: Ipsum esse, esse perfectissimum omnium, comparatur enim ad omnia ut actus, nihil enim habet actualitatem nisi in quantum est: unde ipsum esse est actualitas omnium rerum; sed actualitas rerum in essendo seu esse est existentia secundum eundem D. Thomam eadem 1. part. quæst. 5. ubi asserit tunc aliquid propriè esse in actu quando actu existit: ergo existentia secundum D. Thomam est actus, seu actualitas essendi, per quam essentia constituitur in esse actualis, & inesse habentis esse actuale quod etiam amplius patet ex tota 1. questione huius disputationis, in qua agendo de definitione existentiae docuimus apertissimè, existentiam esse actum formalissimum, seu formalissimam actualitatem, per quam essentia constituitur inesse actuali, quod adeo verum est, ut nullus hoc negotium possit in dubium revocare.

67 Dices, dari duplicem actualitatem, aliam quæ est actualitas essentiae, per quam constituitur essentia inesse primario positivo actuali, & hæc non distinguitur ab essentia, estque distinctivum primum essentiae, per quod distinguitur essentia à possibilitate, & de hoc rectè procedere inquirunt adversarij argumentum; sed hæc non est existentia, sed quid distinctum ab ipsa, sicut essentia, cum qua identificatur. Alia est actualitas existentiae, & hæc sicut non primario constituit essentiam in suo esse actuali, sic non primario distinguit essentiam à possibilitate, & de hac dicitur distingui ab ipsa essentia à parte rei; unde in essentia, & datur existentia distincta ab essentia, & datur actualitas

essentiae indistincta ab essentia per quam distinguitur essentia in actu primo entitative, & substantialiter ab essentia possibili seu à possibilitate.

Sed contra manifeste 1. Quia actualitas essentiae est ipsa existentia, five ipsa actualitas existentiae: ergo non sunt duæ actualitates, sed una indivisibilis actualitas; sed illa actualitas essentiae per vos omnino identificatur cum essentia actuali, & per ipsam distinguitur ab essentia possibili: ergo existentia seu actualitas existentiae est idem omnino cum essentia actuali, ac proinde est omnino indistincta ab illa. Antecedens sic demonstratur. Quia existentia seu actualitas illa secunda est actualitas constituens essentiam rei extra causas in esse positivæ entitatis ratione actionis positivæ ortæ ab agente producente essentiam actualem, & ponente ipsam extra potentiam suæ causæ; sed per illam actualitatem primam, quam vocatis essentiae, similiter extrahitur essentia extra causas, &c. Ergo actualitas illa existentiae est ipsa actualitas essentiae sine vlla distinctione inter ipsas. Maior, & minor sic demonstrantur; quia terminus actionis Dei producentis rem de novo, & ad quem talis actio productiva terminatur, est formalitas constituens rem extra causas: sed tam actualitas essentiae, quam existentia ipsa, seu actualitas existentiae sunt terminus, ad quem tendit actio Dei productiva creaturæ: ergo tam actualitas essentiae, quam actualitas existentiae sunt terminus ad quem tendit formaliter actio Dei productiva creaturæ: ergo tam actualitas essentiae, quam actualitas existentiae constituunt essentiam formaliter extra causas. Maior sic probatur, quia omnipotentia Dei; seu Deus omnipotens est agens extrahens essentiam possibilem ab statu possibilitatis ad statum actualitatis extra causas, vere dando illis esse actuale de novo, quod antea non habebat actu, sed tantum in potentia (quod tum fide catholica tantum est secundum illud, omnia per ipsum facta sunt, in principio creavit Deus calum, & terram; & secundum illud symboli, Patrem omnipotentem creatorem cali, & terra, tum ratione naturali evidente manifestum) ratio autem formalis extrahendi in genere causæ efficientis essentiam à potentia causarum extra illam est actio ipsa procedens ab omnipotentia Dei producenti, & extrahenti, &c. ergo ratio formalis formaliter extrahendi rem extra causas est terminus formalis illius actionis. Hæc consequentia patet, quia sicut est actio productiva termini, est etiam terminus formalis productus per talem actionem: v. g. albedo est ratio formaliter dealbandi in genere causæ formalis, quia est terminus productus per dealbandum, quæ est ratio formalis dealbandi in genere causæ efficientis, & amor est ratio formalis constitutiva amantis, quia producitur per amationem, seu actionem amantem in genere causæ efficientis, seu ut melius loquar, à posteriori evidenter colligitur huius, vel illius naturæ esse terminum, qui per huius, vel illius naturæ, & conditionis actionem produci; vni enim necessario debet per vniotionem produci, quare quia fieri illius, seu actio, per quam produci, vniotio est ipsa, quæ terminus talis actionis est, seu factum esse talis fieri sine dubio debet esse, seu factum esse talis fieri sine dubio debet esse, seu ratio formalis constitutiva vniotus in genere causæ formalis, sicut gratia est forma sanctificans, quia producitur per actionem sanctificantem.

Sed actio fluens de novo à Deo, emanansque ab ipso, est ratio formalis, quæ in genere causæ efficientis essentia rei extrahitur à potentialitate causarum ad esse actuale illius, nam res quæ solum erat possibili

lis ab æterno, & solum in potentia causarum continetur, imo de se nihil erat, sit de nouo aliquod, & actu habet esse, ut patet ex his verbis D. Thomæ 9. 3. de potentia, art. 5. ad 2. ibid. ex hoc ipso, quod quidditati esse tribuitur, non solum esse, sed ipsa quidditas creati dicitur, quia antequam esse habeat, nihil est nisi forte in intellectu creatis, ubi non est creatura sed creatrix essentia: sic ille, quod aperte confirmat. 1. p. q. 5. art. 1. his verbis; nam cum ens dicat aliquid proprie esse in actu, actus autem proprie ordinem habeat ad potentiam secundum hoc simpliciter dicitur aliquid ens, secundum quod primo discernitur ab eo quod est in potentia tantum, hæc autem discretio per actionem productis Dei est, ita D. Thomas, & ratio est manifesta, quia solus Deus est ens actu ex se necessarium, habens sine ulla potentialitate summam actualitatem in essendo, omnia autem præter Deum solum potentialitatem essendi, sui possibilitatem ex se habent, unde ad hoc ut acquirant, ut ita loquar, actualitatem essendi, seu actuale esse, necesse est, ut intercedat actio procedens ab actualissimo esse Dei, per quam Deus communicando creaturis esse actuale, faciat ut transeant à propria potentialitate, seu paupertate essendi ad opulentiam, diuitias, & thesaurum actualis esse, ex vi liberalitatis immensæ Creatoris, in quo sensu explicat Chrysostomus illud Ioannis, & sine illo factum est nihil, quia sine effectione Dei nihil est actu, aut aliquod esse actuale reale in se habet; unde recte dicunt Sancti Patres, quidquid à Deo factum non est, vel Deum increatum esse, vel nihil esse actu Iustinus in expositione fidei, Cyillus lib. 1. in Ioannem, cap. 6. August. lib. 1. de princ. cap. 6. dilucidius autem & elegantius lib. 12. de ciuit. Dei, cap. 5. ibi. Naturæ igitur omnes quoniam sunt, & ideo habent modum suum, speciem suam, & quandam secum pacem suam, profecto bonæ sunt, & cum ibi sunt, ubi esse per naturæ ordinem habent quantum acceperunt suum esse custodiunt, quo totum actu acceperunt: & quæ semper esse non acceperunt, quod antequam acciperent solum poterant accipere, quia nihil ex se possidebant: & paulo post: quæ cum ita sint, inquit, Deus, qui summè est, atque ob hoc ab illo facta est omnis essentia, quæ non summè est, quia neque illi æqualis esse deberet, quæ de nihilo facta esset actu, neque illo modo esse posset, si ab illo facta non esset, nec viliorum vitiis offensione vituperandus, & omnium naturarum consideratione laudandus est: Quibus omnibus manifestè demonstratur, Deum omnipotentem sua actione, & productione facere, ut essentia creaturæ transeat à pura potentialitate essendi ad actualitatem essendi, ita ut omnem actualitatem, quam habet essentia accipiat à Deo, quia de se nihil est actu, sed solum posse esse actu.

70 Ergo terminus productus immediatè per illam actionem debet esse ratio formaliter extrahens essentiam rei à potentialitate causarum ad esse actuale illius, ut patet ex illis verbis D. Augustini, quæ cum ita sint, Deus, qui summè est; atque ob hoc ab illo facta est omnis essentia quæ de nihilo facta est, neque illo modo esse actu posset, si ab illo facta non esset.

71 Minor illa præcipua sic probatur; quia ut ex nuper dictis patet, creatura quatenus creatura nihil habet à se positivum actuale sine effectione, & influxu à Deo; atqui actualitas essentia, & actualitas existentia sunt rationes positivæ actuales, ac proinde non sunt pura possibilitas, quæ negatio & nihil dicitur à Patribus: ergo tam actualitas essentia, quam actualitas existentia sunt à Deo per influxum, ac dependent ab ipso per actionem productivam, ac per

consequens verè sunt, & producuntur à Deo per talem actionem & productionem, quod nihil aliud est, quam esse terminum formalem, seu factum esse formale talis actionis.

72 Vergetur, ac declaratur: quia actualitas existentia & actualitas essentia terminant vnam, & indivisibilem actionem; ergo sunt vna, & indivisibilis actualitas: patet consequentia, quia vna, & indivisibilis actio terminatur ad vnum & indivisibilem terminum; sed actualitas essentia, & actualitas existentia sunt terminus vnius indivisibilis actionis: ergo sunt vnus indivisibilis terminus productus per talem indivisibilem actionem; sed vnus terminus productus per vnam actionem est vna entitas facta per illam: ergo actualitas essentia, & existentia sunt vna, & indivisibilis entitas non indivisibilitate inter partes proprias, quia multoties existentia est materialis; sed indivisibilitate identitatis vnius actualitatis cum alia. Major est certa; tum quia actio sumit individuationem à termino; unde si actio est vna & eadem entitas in esse actionis, etiam terminus debet esse vnus, alias terminus daret, quod non habet, scilicet unitatem individuationis actionis, quam non habet, quia est plures; tum etiam quia fieri habet mutuam proportionem cum facto esse, ac proinde pluralitas terminorum petit pluralitatem actionum: ergo à posteriori sequitur manifestè vnam, & individuum actionem habere pro termino vnam & eandem numero entitatem.

73 Vergetur; quia actiones terminantur ad singularia, vniuersale enim ut tale non producit, ideoque Aristoteles ait in Metaphysica, actiones & generationes versari circa singularia; sed singularia non sunt, nisi à parte rei existentia: ergo illa actualitas essentia, quæ terminat actionem, erit singularis, quatenus distinguitur ab ipsa actualitate existentia; quia ut sic terminat illam actionem, cum prout sic, sit creatura actu de novo dependens à Deo, ac proinde debet produci à Deo; sed productio tribuit existentiam: ergo illa productio tribuit actualitati essentia existentiam, ac per consequens talis actualitas erit existens; de qua interrogo nunc, an prout distinguitur ab existentia sit existens per distinctam existentiam à se ipsa, vel non: si per distinctam; iterum inquiri an essentia quatenus distinguitur ab hac secunda existentia terminet actionem à Deo, vel non terminet: si non terminat prout sic, non erit creatura, sed potius erit essentia à se independens omnino à Deo, quia omne quod dependet, dependet per actionem Dei, quam terminat dependens; sed illa actualitas essentia, ut distinguitur ab existentia nullam terminat actionem Dei productivam: ergo actualis essentia creatura est independens à Deo: ergo homo essentialiter est increatus & independens. Patet consequentia, quia homo essentialiter est talis, qualis est essentia actualis illius, & ideo homo essentialiter est substantia, & animal rationale, quia hæc prædicata conveniunt essentia illius; sed etiam essentia actuali hominis prout distinguitur ab existentia convenit esse independentem, & increatam, seu improducibilem à Deo: ergo homo essentialiter est independens, increatus, & impatiicipatus, & improducibilis, ac per consequens est à se negativè & non ab alio: ergo essentialiter homo est Deus; patet consequentia, quia Deus est ens improductum, independens, & impatiicipatum, & tandem essentialiter est à se; sed essentia hominis, aut homo secundum essentiam est ens impatiicipatum, & à se: ergo est Deus essentialiter, v. g. si aliquis diceret, equi essentiam esse animal rationale, sine dubio diceremus, equo convenire definitionem hominis essentialem; sed essentia hominis conveniunt prædicata essentialia Dei: ergo homo essentialiter est Deus;

Deus; sed hoc est hæreticum: ergo nullo modo est dicendum actuale essentiam hominis esse improductam, sed potius esse productam, dependentem & participatam à Deo: ergo essentia hominis v. g. actualis propterea distinguitur ab existentia terminat actionem Dei productivam: ergo terminat actionem Dei communicativam existentis: ergo actualitas essentiae propterea distinguitur ab existentia, est existens: ergo existentia non distinguitur ab actualitate essentiae, sed potius est ipsa actualitas essentiae.

74 Vergetur, ex vi illius actionis, quæ terminatur ad essentiam quatenus secundum sententiam Adversariorum præsupponitur ad existentiam prioritate naturæ producitur aliquid à causa in ipsa essentia; sed produci aliquid à causa est illud causam extra se constituisse, quia iam virtus causæ exit in actionem, quia tunc non est causa in mero actu primo: ergo ex vi illius actionis essentia illa est extra causas: ergo est existens quatenus formaliter terminat illam actionem per quam producitur à causa: patet consequentia. Illud est existens formaliter, & loquor de ente creato, quod est extra suas causas formaliter; sed ex vi illius actionis, per quam producitur actualiter essentia illa est extra causas formaliter: ergo essentia illa ex vi illius actionis, per quam producitur actualiter, est existens formalissime: ergo actualitas illa essentiae propterea terminat illam actionem, est existentia ipsa.

75 Dices, quod illa actio non producit essentiam actualem, sed existentiam, quia existentia est terminus formalis quo producendi, vel est ratio sub qua, vel conditio sine qua non.

76 Sed contra primum, & sumo humanitatem Christi Domini, quæ in sententia Thomistica, quam impugnamus, non existit existentia creata, sed potius per existentiam Verbi increata; tunc sic: ergo humanitas Christi Domini est terminus, qui, productus; patet consequentia: Implicat produci aliquem terminum, qui, absque eo quod producatur terminus formalis, quo; sed non producitur terminus formalis quo, respectu humanitatis Christi Domini: ergo humanitas Christi Domini non producitur tanquam terminus qui. Maior in eo videri est evidens; ideo enim homo non potest producere Angelum, quia non potest producere terminum formalem illius, & ratio est evidens, quia implicat quod aliqua potentia versetur circa terminum materiale, & qui sine termino formali illius, & sic implicat quod potentia visiva versetur circa aliquod obiectum quod non sit lucidum, & visibile; sicut etiam implicat quod omnipotentia versetur actualiter circa chimæram, & existentiam chimæram, quia non datur ratio formalis, producendi chimæram, scilicet existentia possibilis sub ratione possibilis, seu existentia producibilis realiter.

77 Sed in humanitate Christi Domini non datur existentia producibilis ab omnipotentia divina: ergo neque datur terminus formalis quo omnipotentia. Maior est sententia, quam impugnamus: minor est evidens, suppositis eisdem principiis contrariis, quia existentia humanitatis Christi Domini est existentia increata Verbi divini; sed existentia Verbi divini non est producibilis ab omnipotentia: ergo in humanitate Christi Domini non datur existentia producibilis ab omnipotentia. Maior est sententia Adversariorum, minor est de fide; consequentia inferitur manifestè; quæ ita probatur syllogismo posito in *Ferio*: nulla existentia improducibilis ad extra per creationem, aut productionem dependentiæ, & causalitatis est terminus formalis quo omnipotentia; sed existentia humanitatis Christi Domini est existentia improducibilis, &c. Ergo existentia humanitatis Christi Domini

non est terminus formalis omnipotentia; sed nulla potentia potest versari ubi non datur sua ratio formalis: ergo omnipotentia non versatur circa humanitatem Christi Domini: ergo humanitas Christi Domini est improducta, & independens ab omnipotentia, quod est hæreticum.

Confirmatur; ideo potentia generativa hominis non potest versari circa animam rationalem, quia existentia animæ rationalis non est terminus formalis generabilis: sed existentia humanitatis Christi Domini nec est terminus producibilis ab omnipotentia, neque generabilis: ergo nec potentia generativa, nec productiva possunt versari circa humanitatem Christi Domini, quatenus sub existentia increata: ergo humanitas Christi Domini non est terminus productus per omnipotentiam: ergo est independens actualiter à Deo, quod est aperte contra fidem: ergo ut hoc non dicatur, dicendum est, quod humanitas Christi Domini est terminus actualiter productus; sed non est producta formaliter ratione existentia, neque subsistentia Verbi divini: ergo producta ratione sui, & in se, quia illa actio aliquid producit actualiter; implicat enim quod detur aliqua actio actualiter, quin detur actualiter productum per illam; sed circa humanitatem Christi Domini datur actio omnipotentia actualiter: ergo datur aliquid actualiter productum in illa, quod actu sit in humanitate: sed non est existentia Verbi: ergo est ipsa actualitas essentia humanitatis, quia non datur, nisi duplex actualitas in rebus, alia actualitas existentia, alia actualitas essentia; sed actualitas existentia non producitur in humanitate: ergo producitur actualitas essentia per illam actionem: ergo actualitas essentia humanitatis propterea distincta ab existentia Verbi divini est actualiter existens: consequentia patet; illud est actualiter existens, quod actualiter est extra causas ratione cuius actionis producentis; sed actualitas essentia humanitatis Christi Domini quatenus actualiter terminat actionem omnipotentia est actualiter extra causas ratione illius productionis, quam terminat: ergo est actualiter & formaliter existens: consequentia patet, quia esse extra causas est existere, est enim poni in actu opposito potentia tam activæ, quam passivæ, & quam obiectivæ, seu logicæ; res enim ita ens extra causas non est in potentia alicuius causæ, quia iam non habet meram non repugnantiam ut sit, nec sit purè possibilis cum iam sit actu, nec habet meram aptitudinem ut producatur, cum habeat actu produci. Denique illa formalis extractio à causis est actualitas, quia actu extrahit, quod antea non habebat, nisi posse extrahi; denique habet esse actu productum, & terminare actionem, cum antea non haberet, nisi posse illam terminare: ergo actualitas humanitatis Christi Domini propterea terminat actionem illam, est existens.

Dices, non esse extra causas illam actualem essentiam at proinde non esse existentem.

Sed contra; quia illa humanitas Christi Domini est creata actu, & facta à Deo atque dependens: ergo est extra causas. Antecedens est certum, quia creatio est productio entis ex nihilo, ratione cuius iam est facta illa humanitas actu, quæ prius erat nihil, ut asserit D. Anselmus in *Monolog.* cap. 8. loquens v. n. igitur de omnibus creaturis his verbis: Hoc igitur niversum de omnibus creaturis intelligi potest, si dicatur modo non inconvenienter intelligi potest, si quod creatrix essentia universa fecisse de nihilo, sive quod universa per illa facta sunt de nihilo, id est quæ prius nihil erant nunc sunt aliquid, quæ actu non fuerant; sic Anselmus, quibus consonant verba Aristotelis 9. *Met. cap. 3. ibi*: Non entibus non attribuitur ipsum moveri, sed alias quasdam prædicationes ut intelligibilia,

gibilia, & desiderabilia. Non enim quaedam potentia sunt, non autem sunt quoniam indelequā actū non sunt; ubi Aristoteles absolute asserit, entia antequam actū sint, actū existant, & producantur, non esse, sed nihil esse; quod asseruit D. Thomas 3. p. q. 10. art. 3. in corpore, ibi: Dupliciter dicitur aliquid ens, vno modo simpliciter, quia scilicet est ens actū, alio modo secundum quid quia est ens in potentia. Itaque antequam res producat non est absolute, & per productionem, est facta res, quae prius erat nihil; cum autem productio causae terminatur ad rem quia talis productio est fluxus seu emanatio à causa, ratione illius intelligitur actualis egressus, extractio & emanatio effectus à causa, aut transitus à virtute, & potencialitate causae ad actualitatem extra illam; unde iam affectus intelligitur esse in se, & non in virtute causae; nam productio est effectiua, aut practica communicatio causae, aut operatiua alicuius esse actualis, quod prodeat in lucem, & quasi eruat à fine, vel virtute causae ad esse in se; unde propter illam productionem traditur à causa effectui quoddam esse actū, per quod plus intelligitur in illo conceptu formali habere quā posse produci, aut non repugnare ad existendum; seu posse existere beneficio causae: atqui pure non repugnare, existere; aut posse produci est continere in virtute productiua causae: ergo per actū produci est extra continentiam causae esse, cui potentiae responderet productio ipsa tanquam fieri actuali; cum autem omni fieri actuali debeat correspondere factū esse actuale, sequitur manifeste ex parte humanitatis Christi correspondere actum essendi, non solum contentum in potentia causae, sed etiam extra causas; omnis enim res, cum primum intelligitur producta à sua causa intelligitur habere aliquod esse quod ab aeterno non habuit ratione cuius est extra nihil, ac proinde extra possibilitatē puram: ergo etiam extra potentiam causae, quia esse in pura possibilitate propria, & esse pure intra causam, & pure contineri in potentia, seu in virtute causae, sibi mutuo correspondent; unde sicut possibilitati effectus, quae est quasi potentia passiva correspondet potentia actiua causae, ita etiam contineri in pura possibilitate correspondet contineri in pura potentia causae: ergo extrahi extra possibilitatem propriam seu egredi à possibilitate propria, correspondet extrahi à potentia causae, & egredi à virtute causae ad esse actuale proprium; & ratio est euidens quia impossibile est, quod detur egressus formalis à causa in effectu intrinsece efficiens effectum quin ipse effectus denominetur & constituatur formaliter egrediens à virtute causae, sicut impossibile est, quod productio efficiat effectum, & non constituat illum intrinsece in esse producti.

81 Sed creatio, & actio Dei terminata ad humanitatem Christi Domini est vera actio ac proinde verus fluxus, & vera emanatio à virtute Dei, seu à potestate ipsius: ergo est verus egressus à virtute Dei, & ab omnipotentia illius; sed haec actio seu productio afficit intrinsece & constituit humanitatem, secundum denominationem in concreto similem illi, quam habet ipsa actio in abstracto, scilicet egressus emanationis, & fluxus à potentia, & virtute Dei: ergo humanitas Christi Domini constituitur ab ipsa formaliter egrediens, emanans, fluens, & exiens à virtute, & potentia Dei; haec enim omnia sunt synonyma: ergo humanitas Christi Domini quatenus terminat productionem, & creationem Dei est extra causam, quia impossibile est quod aliquid egrediatur à causa, quin sit extra causam; sicut impossibile est, quod humanitas Christi egressa fuerit ex utero Virginis, quin sit extra verum illius, & impossibile est, ut fructus fluat ab arbore, quin sit extra arborem, & riuus manet à fonte, quin sit extra fontem; nam egressus, fluxus, & emanatio sunt transitus ab vno ad aliud; sed humanitas Christi Domini ratione actionis & productionis diuinae fluit, emanat, & egreditur à potentia Dei: ergo est extra potentiam Dei, extra virtutem Dei, ac tandem humanitas est extra causam sui, quia virtus & potentia Dei est causa humanitatis Christi; sed esse extra causam est existere: ergo actualitas essentiae Christi, quae terminat productionem Dei est existentia; per quam existit ipsa essentia: ergo existentia, & actualitas essentiae sunt idem omnino sine distinctione.

82 Vergetur, quia impossibile est, quod creatio terminata ad humanitatem prius natura quā vnatur Verbo impediatur, ne re ipsa suum habeat terminum, qui est existentia; quod in vniuersum in omni mutatione, vel actione, seu in omni fieri verum est, quia actio, seu fieri dicitur essentialem habitudinem ad terminum, non aptitudinalem ut sic dicam, sed actualement, id est quatenus actū fieri: ergo implicat contradictionem, quod ipsum fieri in rerum natura ponatur, & quod impediatur terminus iuxta gradum, & latitudinem talis fieri; unde si fieri est momentaneum, & simul totum, necessario habet integrum terminum; & declaratur in praesenti: nam si ordine naturae antecessit creatio animae in fieri, quidnam factum est, aut quidnam consequuta est illa anima per tale fieri? & idem est de humanitate; nam si ipsa humanitas terminat fieri; quod factum esse acquirit per illud: certe non potest acquirere aliud, nisi esse extra causas, ac proinde existere.

83 Dices, nihil in re esse consequutum, nisi quod tendebat ad existendum, nisi impeditur.

84 Sed contra manifeste, quidnam quæso est tendere ad existendum, aut quid esse potest talis tendentia, nisi ipsa existentia prout in fieri, tendere enim ad calorem nihil aliud est, quam habere calorem in fieri; & idem est in omnibus aliis tendentis; sicut ergo impossibile est esse actualement calefactionem, seu tendentiam ad calorem, quin resulter aliquis calor, ita impossibile est intelligere tendentiam ad existendum per veram creationem in fieri quin per tale fieri aliqua existentia facta intelligatur in humanitate; ergo creatio, vel productio in fieri ordine naturae antecedit in humanitate ad vniorem hypostaticam, & ad assumptionem, & illa non potuit impedi per assumptionem illam à suo intrinseco termino, necesse est, ut secundum eundem naturae ordinem in facto esse antecesserit; sed talis terminus est existentia: ergo ordine naturae antecedit existentia in humanitate Christi; sed antecedit per vos actualitas essentiae: ergo talis actualitas essentiae est ipsa existentia.

85 Vergetur ac declaratur amplius; nam Angelus bonus, vel malus virtute naturali intuitiue videt humanitatem Christi, & totam actualement entitatem eius: ergo videt intuitiue id quo illa humanitas intrinsece, & formaliter constituitur in esse talis entitatis actualis; fieri enim non potest nec intelligi, ut aliquis intuitiue videat album ut album, & non videat albedinem ipsam; sed Angelus virtute naturali non poterat intrinsece verbum, vel diuinitatem vnitam humanitati: ergo signum euidens est, humanitatem non constitui in esse actuali terminante visionem intuitiuam Angeli naturalem per vniorem hypostaticam, nec per rem increatam, sed potius per actualitatem propriam distinctā ab existentia Verbi; sed haec actualitas necessario est existentia, & per vos haec actualitas est actualitas essentiae, ergo actualitas essentiae, & actualitas existentiae sunt idem; quod autē talis actualitas sit actualitas existentiae, patet manifeste ex principiis omnium

Thomistarum, cum quibus pugnamus, asserunt enim illi visionem intuitivam necessario & essentialiter terminari ad existentiam; qui illa actualitas essentiae humanitatis Christi terminat visionem intuitivam naturalem Angeli: ergo talis actualitas est actualitas existentiae: ergo actualitas existentiae, & actualitas essentiae humanitatis Christi sunt idem realiter, & non distinguuntur.

86 Vergetur amplius ex eodem mysterio, quia humanitas Christi in ratione subsistentis constituitur per ipsam subsistentiam increatam, quam demon intueri non potest; sic ut ipse non possit illam intueri, & clare videre in ratione subsistentis: ergo si per existentiam divinam constitueretur in esse actualis entitatis, non posset illam sub hac ratione clare intueri, non visa ipsa existentia divina quod est evidenter falsum. Tunc sic; ipsa humanitas Christi videtur ab Angelo ut actualis: ergo illa actualitas, quam vocatis essentiae erit actualitas naturalis, ex eo quod attingitur à naturali cognitione, sed attingitur à naturali cognitione, quae intuitio est: ergo est obiectum illa actualitas naturalis intuitionis, sed obiectum naturalis intuitionis est existentia: ergo illa actualitas essentiae est simul actualitas existentiae.

87 Dices, Angelum illum falli in cognitione.

88 Sed contra manifeste, quia omne quod est naturale, vere sine fallacia cognoscitur ab Angelo, & quod est naturale necessarium, & non liberum, intuitu attingitur vere ab Angelo, imo in probabilissima opinione quidquid est naturale inferius Angelo, non solum intuitu videtur ab illo, sed etiam comprehensum: sed humanitas Christi Domini est entitas necessaria naturalis inferior Angelo secundum praedicata essentialia humanitatis: ergo Angelus comprehendit vere sine fallacia humanitatem illam, & minimum intuitu vere videt illam naturaliter, non viso Verbo, neque unione hypostatica: ergo humanitas secundum esse actuale, quod habet distinctum à Verbo terminat visionem intuitivam Angeli; est enim obiectum illius, omne namque obiectum terminat cognitionem cuius est obiectum: ergo si illud esse actuale humanitatis Christi distinctum ab esse Verbi, est actuale esse essentiae: ergo actuale esse essentiae intuitu ab Angelo, sed id quod videtur ab Angelo intuitu, est existentia: ergo existentia est idem à parte rei, quod esse actuale essentiae.

89 Secundo contra, quia humanitas Christi Domini pro ut terminat creationem Dei, & pro ut distinguitur à Verbo, & quatenus habet esse actuale essentiae, videtur à Deo intuitu, sed visio divina intuitiva non potest falli, etiam si falleretur visio intuitiva Angeli: ergo talis essentia actualis est obiectum verae cognitionis intuitivae ratione talis actualitatis, sed obiectum verae cognitionis intuitivae est existentia: ergo talis actualitas humanitatis Christi est vera actualitas existentiae, praecipue quia quando idem est obiectum visionis intuitivae, & verae productionis terminus non potest non esse existentia, sed essentia actualis humanitatis Christi simul est obiectum intuitionis, & terminus productus secundum actuale esse à divina omnipotentia: ergo talis essentia actualis, ut actualis erit existens, quia est extra causas, nam si ex hoc quod res intelligitur actu esse in rerum natura emanans à propria causa ex vi actionis non intelligitur actu existens, quare quid illi addat existentia postea adveniens? certe non potest illi tribuere, ut actu sit, hoc enim aperte supponitur ex vi prioris conceptus; tribuet ergo quod hoc, vel illo modo sit, at vero hoc iam non pertinet ad rationem existendi absolute, sed ad terminationem quandam, & modificationem ipsius existentiae; unde hoc potius pertinet ad rationem subsistentiae, vel inherentiae. Quod si quis

contendat hunc modum determinantem, ut ita dicā, entitatem actualem, ut sic, vel aliter sit vocari existentiam, & non illud ipsum esse quo constituitur res in esse entitatis actualis: de significatione vocis potius, quam de re contendit, & contra communem modum concipiendi non solum sapientum, sed etiam omnium hominum, vitur nominibus, quamvis enim quantitas v.g. in Sacramento Eucharistiae mutet modum existendi, nullus tamen dicit mutare ipsam existentiam, quae eadem est in quantitate siue inherereat, siue à subiecto separaretur, & existeret per se.

Ex quibus manifeste patet, fieri nullo modo posse, 90 ut aliquid terminando actionem, seu fluxū ab agente sit ens actu, aut actualis entitas quin in suo conceptu formali & intrinseco includat existentiam, ita ut nec per abstractionem praecisivam mentis possit unum ab altero secerni, manente vero conceptu utriusque, quod manifeste patet ex universali principio illo principio; impossibile nimirum esse concipere effectum aliquem formaliter constitutum per aliquam formā intrinsecam, quin in illo includatur intrinsece talis forma; quapropter impossibile est, conceptu albo non concipi albedinē includam in illo; quia omnis forma, vel actus quasi formalis est de intrinseca constitutione effectus, quia concipitur ad illum intrinsece & per se ipsum, illam constituendo, praebendo ipsi propriam entitatem, & formalitatem; sed ut ex dictis patet, entitas actualis terminans actionem, seu productionem actualem, per quam producit, formaliter constituitur in esse entitatis actualis per existentiam: ergo nullo modo potest concipi entitas actualis ut sic, quin in illa intrinsece includatur existentia.

Dices, essentiam creatam intrinsece constitui in esse 91 se entitatis actualis, non per existentiam ipsam, sed per ordinem ad existendum.

Sed contra, quia hoc repugnat veræ, ac propriae 92 rationi existentiae, à nobis explicatae, & ab adversariis admittae, quia essentia secundum se, ut dicitur esse ab aeterno in potentia, & virtute suae causae, est capax existentiae ab ipso nunc aeternitatis secundum potentiam obiectivam, & possibilitatem, & per extrinsecā denominationem à potentia suae causae, quia ab aeterno unaquaque res potest à Deo produci, ut patet ex dictis in physicis, & nihilominus ab aeterno nulla creatura est entitas actualis simpliciter: ergo entitas actualis non constituitur in esse talis per potentiam, habitudinem & capacitatem ad existendum.

Dices, capacitatem, quam habet res ab aeterno ad 93 existendum, esse remotam, non autem proximam, ac proinde non constitui in esse actualis per se.

Sed contra manifeste est, ac nunc, respectu omnipotentiae divinae, nam sicut Pater aeternus in ipso nunc aeternitatis produxit Verbum divinum, ita similiter potuit ab aeterno producere omnem, & quaecūque entitatem creatam permanentem, quia causa ad hoc, ut producat effectum, non petit prioritatem durationis; sed naturā, ut videre est in sole, qui simul ac est sol, lum prioritate naturae, producit lucem: ergo Deus, qui infinite efficacior est in operando potuit producere ab aeterno quaecūque creaturam, sine indigentia alicuius dispositionis, ac per consequens sine retardatione alicuius contrarii, quia infinitum agens creatione alicuius contrarii potest retardari, quia indiget, nec ab aliquo contrario potest retardari, quia nulla est proportio pugnae, aut resistentiae finiti ad infinitū ergo omnis creatura permanens non solū est in potentia remota ad existendum ab aeterno: sed etiam in potentia proxima, & nihilominus non est ab aeterno actualis simpliciter: ergo entitas actualis non constituitur in esse talis per capacitatem ad existendum, siue proximam siue remotam. Contra

95 Contra 2. Nam vel hæc capitas proxima; quam petunt aduersarij, est obiectiva tantum, & sic non est extra latitudinem entis in potentia, nec est realitas actus, producta ac proinde non est actualis absolute; vel est capacitas subiectiva fundata in aliqua entitate actuali, iam producta, & sic necesse est, ut illa entitas, in qua fundatur, habeat aliquod esse intrinsecum nouum, & productum, quod necesse est ex vi productionis, sit esse existentia, cum ex vi productionis sit esse actuale fluens, manans, & egrediens à causis, & extra illas, ut supra probauimus: ergo talis entitas non constituitur per capacitatem existentia, sed intrinsece per existentiam ipsam, quia sola illa est actualitas simpliciter.

96 Imo potius si res iam habet hoc esse actualis entitatis non intelligitur quomodo sit in potentia, vel capacitate, ut vltimus terminetur per existentiam, sed recte intelligitur esse in potentia, ut terminetur per inhaerentiam, vel per subsistentiam, nam ut recte asserunt D. Augustinus. lib. 1. de Genes. ad lit. Anselmus in prolog. Damascenus. lib. 5. cap. 3. Subsistentia est modus existentia.

97 Vnde etiam obiter intelligitur, essentiam non vere neque proprie comparari ad existentiam per modum subiecti, vel potentia receptiua, quia in subiecto, vel potentia recipiente, necesse est præintelligi actualitatem, ut possit alium actum suscipere; ipsi vero existentia nulla actualitas, seu actualis entitas supponitur, sed per illam intime, & formaliter constituitur, & eadem ratione obiter colligitur, essentiam non comparari ad existentiam per modum principij effectiui, neque per propriam actionem, neque per naturalem resultantiam, quia in omni principio effectiui supponi debet aliquod actuale esse, ut ab illo possit aliquid fieri, vel manare; quod enim actualiter nihil est nullo modo potest aliquid deficere, ac vero essentia ut præintelligitur existentia non est actualis entitas, sed in potentia tantum, nihil ergo potest efficere, nisi prius per ipsam existentiam constituitur in esse actualis entitatis: ergo impossibile est, ut sit principium efficiens ipsam existentiam: tunc sic; humanitas Christi Domini propter distinguitur à Verbo, & propter dicit actualitatem essentia terminat actionem Dei, quæ fluxus est ab agente, & egressus à virtute causæ: ergo ex vi illius talis actualitas essentia egreditur ex virtute causarum: ergo est extra causas: ergo est actualitas existentia.

SUBSECTIO. V.
Solutioes Adversariorum refutantur.

98 Respondent aliqui essentiam rei actualem neque actu produci, neque actu extrahi à potentialitate causarum, ac proinde actualem essentiam propter distinguitur ab existentia esse improductam, increatam, & independentem; ac per consequens non esse in tempore actualem essentiam, sed ab æterno; dum autem opponitur: ergo essentia illa non est creatura, sed Deus; respondent, essentiam actualem esse creaturam, non quia ipsa essentia creetur, sed quia creatur existentia ipsius; ponunt exemplum in Deo, qui dicitur Deus, & non creatura, quia habet existentiam increatam; vnde si per impossibile Deus haberet existentiam creatam, non esset Deus sed creatura.

99 Sed contra manifeste; nam hæc solutio plura continet intolerabilia; nam ex illa manifeste sequitur, humanitatem Christi Domini esse Deum, & minimum actu non esse creaturam: primum sic patet, quia humanitas Christi actu habet existentiam increatam, quia existit existentia Verbi: ergo si id, quod habet existentiam increatam & divinam est

I. P. Tom. II.

Deus, sine dubio humanitas Christi Domini non erit creatura, sed Deus; secundum sic patet: quia humanitas Christi non est creata, neque secundum actualem essentiam, neque secundum actualem existentiam: ergo de facto humanitas Christi Domini non est creatura, neque natura creata, sed hoc est hæreticum, cuius oppositum definitum est in Concilio Ephesino 1. & Calcedonensi. præsertim actione 5. in 2. fidei definitione, & in 6. Synodo generali actione 11. & 13. & in Synodo 5. præsertim actione 1. & collat. 8. can. 3. & Lateranensi sub Martino 1. consultat. 5. à Canon. 4. & que ad. 9. & in Lateranensi sub Innocentio 1. quod habetur in capite Firmiter de Summa Trinitate, & fide catholica, & in Florent. in literis vniuersis, & in Toletano. 45. & 11. & in Hispalensi. 11. cap. 13. vbi plura Scripturæ testimonia congruntur & optime ex Leone Papa epist. 10. ad Flavianum, & recipitur tamen dogma fidei in edicto Iustiniani Imperatoris; in quibus omnibus Concilijs anathematizatur hæresis asserens in Christo Domino, dari solum vnā naturam, & hanc increatam, ac proinde definitur in Christo Domino post incarnationem duas permansisse naturas integras, & inconfusas, diuinam videlicet, & humanam, increatam, & creatam, ratione cuius dicitur Christus in Symbolo Athanasij æqualis Patri secundum diuinitatem, minor Patre secundum humanitatem, quia secundum humanitatem est creatura: propter quod dicebat ipse Pater maior me est; & in cruce loquens cum Patre dicebat, Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti. Vbi fateretur Patrem esse Deum sui, quod non potest intelligi, nisi Christus sit creatura secundum aliquid sui, quia Deus est talis respectu creaturæ, sed non est creatura secundum diuinitatem: ergo est creatura secundum humanitatem, ratione cuius dicebat Paulus 1. ad Corinth. 3. omnia vestra sunt, vos autem Christi, Christus vero Dei; nam Christus Dei esse dicitur; quia Deus in suum honorem ipsum fecit Christum, & humanitatem eius vtpote creaturam creauit, ut Paulus ait ad Hebræos. 3. & Petrus. 1. canonica cap. 3. quibus alludit illud illud Christi Ioann. 2. Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum; supra quæ ait Rupertus. lib. 14. in Ioan. Deus meus est, inquit, quia creaturam eius, id est humanitatem assumpsit; Deus autem illorum est, quia non aliud, quam homines sunt, & Cyrillus. lib. 12. in Ioan. cap. 51. vbi eadem verba tractans inter alia inquit; quamvis Dei secundum naturam sit filius, Deum tamen suum nuncupauit, ut quemadmodum nos ad supernatorem dignitatem per ipsam ascendimus; sic & ipse quoniam homo factus est, Deum nostrum in Deum suum habuit; quia secundum humanitatem creatura est: ergo secundum fidem catholicam humanitas Christi Domini est creata à Deo, quia creatura Dei, & nihilominus habet existentiam diuinam: ergo falsum est dicere quod res dicatur creatura, vel Deus propter existentiam creatam, vel diuinam, quia diuina existentia non mutat essentia creaturæ, sed potius relinquit humanitatem in esse essentia creatæ: ergo essentialiter est creatura ab actuali essentia, quando actualis essentia producit, & creatur à Deo. Vnde è contra si essentia ipsa actualis sit improducta, increata, & im- participata, & independentens, erit sine dubio Deus essentialiter, neque ab hac denominatione essentiali potest extrahi per solam existentia distinctam à tali essentia.

Exemplis demonstratur hoc: nam in sententia Thomistarum existentia, quæ habet Petrus, & haberet humanitas Christi, si non assumeretur à Verbo, esset accidens, vel modus & ratione talis accidens, vel modi non denominatur Petrus accidens, aut modus, sed potius essentialiter, & absolute denominatur

substantia realis eo quod essentia actualis est substantia realis; item si humanitas Petri vniueretur equinae essentiae, & substantiae, aut lapidi, aut Angelo essentialiter, & absolute non diceretur equus, Angelus, aut lapis, sed potius diceretur essentialiter homo tale compositum, quia essentia illius esset essentia hominis: ergo essentialis denominatio humanitatis non mutatur propter existentiam alienam, neque propter existentiam propriam modalem, & accidentalem; unde humanitas Christi in praesenti non dicitur Deus sed creatura, & de factio non diceretur accidens, aut modus, licet de factio existentia illius sit Deus, & de possibili existentia illius esset accidens, & modus; sed per vos actualis essentia humanitatis Christi quatenus distinguitur à propria existentia, quam non habet non terminat creationem, aut productionem divinam, neque ipsa in se potest terminare illam, quia ex se, & in se est improducta, increata, independens, & imparticipata: ergo humanitas Christi Domini licet de possibili haberet existentiam creatam, quia illa distingueretur ab humanitate, & esset accessorius, seu secundarius conceptus illius, non denominaretur creatura, & de factio, quia neque in se, neque in existentia, quam habet, est creatura, nullo modo poterit denominari talis, sed potius debet denominari essentialiter & existentialiter Deus, unde Christus Dominus nullo modo erit minor Patre secundum humanitatem, sed in totum erit aequalis Patri; quae omnia sunt absurda haeretica.

101 Praesertim, quia eo modo est existentia debita essentiae quo est essentia actualis; unde quia Deus essentialiter est independens, existentia illius est independens, & increata, & quia tenebrae habent essentiam negativam, existentia illis proportionata est negativa; sicut quia arbor habet essentiam positivam naturalem, existentia illius est positiva naturalis, neque potest esse negativa, aut supernaturalis, & propter eandem rationem, quia essentia unionis hypostaticae, gratiae, & visionis beatificae est supernaturalis, existentia est etiam supernaturalis; sed essentia humanitatis actualis est increata, imparticipata, & independens: ergo existentia illi debita est imparticipata, increata, independens; ergo humanitas nullo modo potest dici creatura in vestra sententia, neque ratione actualitatis essentiae, neque ratione actualitatis existentiae: ergo absolute est Deus, quod est haeticum, ut patet ex dictis: ergo si humanitas Christi Domini est creatura, non solum erit producta secundum existentiam, sed etiam à fortiori secundum actualitatem essentiae; ita ut terminet intrinsecè, & afficiatur intrinsecè, ac constituatur ab actione, & productione divina in eo esse concretivè, quod habet in abstracto ipsa actio Dei, & sic debet constitui producta, creata, & dependens, sed actio, & productio Dei est etiam fluxus emanatio; & egressus à causa & à virtute causae: ergo ex vi talis actionis essentia actualis humanitatis fluit ab omnipotentia veluti à sua causa, emanat ab illa, & egreditur ab eadem; sed quidquid egreditur ab aliquo, est extra illud, à quo egreditur ut patet ex exemplis supra adductis: ergo actualis essentia humanitatis est extra causas ex vi actionis, qua produciuntur.

102 Confirmatur, quia Beata Virgo est vera Mater Christi secundum fidem, ut definitum est in Concilio Ephes. & Chalcedon. & in sexta Synodo. actione 4. & 11. secundum illud Iohannis 2. Et erat Mater Iesu ibi: & Luca 1. Unde hoc mihi, ut veniat mater Domini mei ad me: ergo Beata Virgo fuit vera causa physica humanitatis Christi producendo ipsam humanitatem, media enim generatione ex Virgine Matre ab Abraham, & David descendit, & ideo dicitur filius David, filius Abraham; unde Isaia 11. dicitur. Egredietur

virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet: sicut ergo flos verè produciuntur ab arbore, ita Christus à Virgine secundum humanitatem, ut notant Hieronymus ibi, & Leo Papa serm. 4. de Nativitate. Ambrosius lib. de benedict. Patriarch. cap. 4. & lib. 2. de Spiritu Sancto cap. 5. Augustinus serm. 3. de tempore. Chrysost. in Psalm. 22. Origenes homil. 12. in Lehyt. Textul. lib. 5. contra Marcionem. cap. 8. & lib. contra Iudeos. cap. 9. Rupertus Abbas lib. 2. in Isaia. cap. 6. & lib. 11. de viis. Verbi. cap. 28. & 52. atque eandem vim habet hoc testimonium, etiam si per virgam Christum intelligamus, ut intellexit Clemens Alexand. lib. 1. Pedagog. cap. 9. & Chrysost. hom. 30. in Matth. Origen. homil. 9. in Numeros. Hylarius Psalm. 2. circa illa verba, Reges eos in virga ferrea, Ambrosius serm. 54. & Cyrillus in Isaia; eandem inquam, vim habet, quia Christus non fuit de radice Iesu, nisi mediante Virgine, quod aperte docet Scriptura, nam ad Gala. 4. Christus hoc sensu dicitur factus ex muliere; & ad Roman. 1. dicitur factus ex semine David secundum carnem; & Luca 1. quod ex te nascetur sanctum, vocabitur Filius Dei; vocabitur, inquit, non falsa appellatione, sed vera, & non solum post natiuitatem ex vero, sed in ipsam conceptionem in vero, de qua Angelus loquebatur, rationem reddens, quare Spiritus Sancti virtute esset efficienda, quia nimirum Christus producendus, & concipiendus erat à Virgine, ut notavit Cyrillus. Alexand. lib. de Incarnat. Christi, & lib. de fide ad Romanos, citans Athanasium lib. de Incarnat. & hoc etiam confirmat locus Isaia, cap. 7. Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel, quod est interpretatum nobiscum Deus; unde Gregorius lib. 9. registri. epist. 61. Eadem, inquit, Virgo, & ancilla Domini dicitur, & mater, ancilla enim Domini, quia Verbum ante saecula, vniuersum aequalis est Patri, Mater vero quia in eius visceribus ex Sancto Spiritu eiusque carne factus est homo, quia non prius in utero Virginis caro concepta, & producta est, & postmodum factum est caro; & eodem modo loquuntur omnes alij antiqui Patres, ratione cuius canit Ecclesia in officio parvo Beatae Virginis genitricis, qui te fecit, & in aeternum permanes Virgo: & passim in orationibus festivitatum Beatae Virginis nominat eam Dei genitricem, hoc est generantem Deum, non secundum divinitatem, sed secundum humanitatem; atqui generatio est vera productio, & vera causalitas: ergo Beata Virgo verè produxit, & causavit aliquid actu in humanitate Christi Domini; sed non est in humanitate Christi Domini actualitas existentiae per vos, quae possit produci à Virgine, quia existentia humanitatis est existentia divina Verbi, ac proinde est improducibilis à Beata Virgine: ergo quod productum est in humanitate Christi, est actualitas essentiae illius: ergo actualitas essentiae ex vi talis actionis est extra causas: ergo est existens: ergo ipsa actualitas essentiae erit actualitas existentiae, unde ex vi huius argumenti dicendum est, humanitatem Christi non existeret existentia Verbi, sed potius existentia propria, quae simul sit existentia & actualitas essentiae, alias gravissimum inconueniens sequeretur contra vos, quia si humanitas Christi existit per incretam existentiam, sequitur, unionem Incarnationis factam esse immediatè in aliquo essentiali, quod est omnino falsum, & aperte damnatum à fide catholica; sequela patet, quia esse existentia in Deo est esse absolute & essentialiter, ut cū D. Thoma 3. p. q. 17. art. 2. ad 3. docent omnes Thomistae, ex quo ulterius sequitur, hanc unionem factam esse in natura, quia compositio in esse, & essentia est compositio vnius naturae existentis &c.

Dicunt

103 Dicunt Adversarij B. Virginem non produxisse humanitatem, quia non est causa efficiens, sed solum esse causam materialem.

104 Sed contra hanc solutionem 1. insurgunt omnia quæ posuimus lib. de generat. quæst. vtrum femina concurrat actiue? ubi late probauimus, B. Virginem verè actiue concurrissè ad productionem humanitatis Christi. Deinde 2. quia non potest negari articulus de fide; humanitatem Christi Domini factam fuisse cooperante Spiritu sancto, vera productione; atqui cooperatio vnus non potest dari sine operatione alterius, quia cooperatio est coexistentia duorum operantium, vnde quando dicimus, Deum concurrere cum creaturis necessario inuoluimus operationem creaturæ, quare sicut non potest ex vi vnus existentis dici coexistentia, nisi duo existant simul, sicut non possumus dicere, commotionem, nisi duorum motionem, & compassionem nisi duorum passionem, & ideo aiebat Paulus & si comparimur, & conglorificemur; ita similiter, non potest cooperatio Spiritus sancti vere intelligi sine operatione alterius simul cum ipso circa Christum vt hominem, sed non est alius, qui possit cooperari cum Spiritu sancto humanitatem Christi; nisi Beata Virgo; ergo B. Virgo vere cooperata est humanitatem ea proprietate, quæ Spiritus sanctus operatus est eandem Christi humanitatem, nam eadem phrasi & modo loquendi significatur eque operatio Spiritus sancti, & B. Virginis; sed operatio Spiritus sancti non est impropria, neque materialis, sed propriissima: ergo similiter operatio Virginis circa humanitatem est propriissima operatio, alias eodem nomine cooperationis absolute non significaretur productio Virginis & Spiritus sancti, sicut v. g. si nulla creatura vere produceret & causaret actiue, nullo modo posset dici, Deum concurrere cum creaturis, sed solum diceretur, Deus produci, sicut in proprietate, aut cum illa non potest dici, Philippum quartum conregnare, sed solum dicitur proprie regnare, quia non est alius qui vere regat, & gubernet potestate suprema, & regia cum Philippo quarto: ergo si absolute verificatur secundum fidem nostram Spiritum Sanctum cooperatum fuisse humanitatem Christi cum B. Virgine: ergo B. Virgo vere operata est simul cum Spiritu sancto humanitatem Christi: ergo in humanitate Christi, vt distinguitur illa ab existentia Verbi ex vi talis operationis Virginis positum aliquid est extra causas, sed non est in humanitate Christi aliquid quod possit poni extra causas à Virgine, nisi essentia actualis humanitatis: ergo illa est extra causas, ita vt actio Virginis sit constitutio in genere causæ efficientis illius essentia extra causas, & actualitas illa terminans actionem sit constitutio in genere causæ formalis illius essentia extra causas, quia vt supra probauimus, terminus actionis extrahentis extra causas est extractio formalis, sed extractio formalis vel actualitas extrahens est existentia formaliter creata: ergo actualitas essentia est ipsa actualitas existentia.

105 Dices B. Virginem ideo dici causam, matrem, & generantem, non quia produxerit humanitatem, sed quia physice attigerit vnionem hypostaticam.

106 Sed contra manifeste; quia articulus de fide non dependet ab opinione; atqui opinio est, & minus probabilis B. Virginem physice attigisse vnionem hypostaticam, & quod Virgo sit vera mater Dei, & quod generet Christum, concipiat & pariat ipsum, est articulus de fide certissimus: ergo nullo modo potest dici, B. Virginem ideo esse genitricem Christi, matrem eius, cooperantem cum Spiritu Sancto, quod produxerit physice vnionem hypostaticam,

cum hoc tantum sit probabile, & illud certissimum; imo probabilius est B. Virginem non produxisse physice talem vnionem, vt late tractat P. Franciscus Suares. tom. 1. in. 3. p. disp. 10. sect. 1. à 8. de ipsa autem Virgine, vsque ad 8. dixi semper, exclusiue.

Declaratur hoc, quia v. g. articulus de fide 107 quod in Christo detur vnio hypostatica, non dependet ab opinione probabili, videlicet, quod talis vnio distinguatur, vel non distinguatur ab humanitate, vnde male assereret, qui doceret, ideo dari vnionem hypostaticam in humanitate Christi, quia vnio hypostatica nihil est distinctum ab humanitate, & Verbo, quia hæc est opinio, illa veritas de fide, illa certissima, infallibilis, quæ non potest subesse falso, hæc forte falsa sententia; ergo similiter non potest dici, ideo B. Virginem esse Matrem Dei, quia produxit physice vnionem hypostaticam, cum illud sit certissimum, & infallibile, hoc vero fallibile.

Deinde, quia demus B. Virginem nullo modo 108 actiue concurrissè ad humanitatem Christi, nihilominus non potest negari, concepissè Christum secundum humanitatem, & aliquomodo causasse humanitatem, quia maternitas fundatur in causalitate, quia est relatio siue realis, siue rationis causæ ad effectum, vnde saltem erit causa materialis humanitatis Christi: quod nullus vnquam negare ausus est: ergo aliquid causauit quomodocumque in humanitate Christi: sed id, quod causatum est de novo per vos nõ potest esse existentia Verbi diuini: ergo est actualitas essentia humanitatis; sed id, quod causatum est, eo modo, quod causatum est emanat à causa, & egreditur ab illa: ergo actualitas essentia humanitatis egressa est à causa ex vi causalitatis Beate Virginis: ergo est extra causas; sed id, quod est extra causas est existens: ergo actualitas essentia humanitatis vt distinguitur ab existentia Verbi est existens per se ipsam formaliter: ergo actualitas essentia est ipsa existentia sine distinctione à parte rei.

Tandem, quia licet Virgo sanctissima non produxerit humanitatem in genere causæ efficientis, nihilominus Spiritus sanctus produxit humanitatem, & ideo dicitur cooperante Spiritu Sancto, conceptam fuisse humanitatem, in qua cooperatione, & productione supplens Spiritus sanctus, & tota Trinitas concursus viti, vt late probo libris de generat. quæst. vtrum mas concurrat actiue ad generationem substantialem factus: atqui licet femina concurrat passiuè in sententia D. Thomæ, & Thomistarum, vir medio femine, concurrat actiue ad substantialem generationem per veram actionem, ac veram productionem, & efficientiam: ergo Spiritus sanctus totaque Trinitas per omnipotentiam vere, & proprie in genere causæ efficientis produxit (non existentiam Verbi, quia existentia Verbi, & Verbum diuinum neque producitur in genere causæ efficientis, neque villo modo producitur ab Spiritu Sancto, neque à tota Trinitate, sed solum Verbum diuinum quatenus tales, & quatenus secunda persona est, generatur à Patre) humanitatem Christi Domini, sed non secundum existentiam propriam, neque secundum actualitatem existentia: ergo secundum actualitatem essentia: ergo actualitas essentia producta est à Deo: ergo ex vi talis productionis in genere causæ efficientis posita est extra causas, vnde in genere causæ formalis ex vi termini talis productionis ponitur extra causas, sed terminus talis productionis est actualitas illa essentia: ergo actualitas illa essentia est formalis constitutio extra causas: ergo non distinguitur ab existentia, sed est ipsa existentia formalissima.

110 Ut Aduersarii fugiant hanc rationem, & superiores, asserunt, ideo dici humanitatem productam, creatam, & participatam à Deo, quia producitur vnio illa hypostatica, cui vnitur, ac proinde dicunt, incarnationem non esse actionem mere vnitiuam, sed productiuam etiam humanitatis, non in se, sed in Verbo; fundatur hæc opinio in verbis illis Leonis Papæ *epist. 11. ad Iulianum, ibi*. Natura nostra non sic assumpta est vt prius creata, post assumeretur, sed vt ipsa assumptione crearetur.

111 Sed hæc solutio duplicem sensum potest habere, primum, humanitatem v. g. minime in se, id est secundum propriam actualitatem humanitatis produci à Deo, sed solum produci vnionem hypostaticam, ex cuius productione redundet denominatio productæ in ipsa humanitate; alius potest esse sensus, videlicet quod non solum producatur vnio per Incarnationem tanquam per vniam indiuisibilem actionem, sed etiam ipsa humanitas simul cum vnione, ita vt illa particula non in se non neget, vere produci humanitatem, dum tamen simul producatur cum vnione, sed solum neget, seorsim produci illam ex vi cuiusdam actionis distinctæ ab ipsa productione vnionis, vterque autem sensus est falsus & secundus, etiam si in se falsus sit, non est contra nos, nec soluit nostrum argumentum, sed potius corroborat veritatem illius vt patebit ex dicendis; quod autem primus sensus sit falsus quoad primam partem, patet ex iam dictis; quia humanitas vt distinguitur ab vnione hypostatica, est creatura, & non Deus: ergo immediate creatur, dependet, & participatur à Deo: ergo non solum producitur secundum vnionem; quod amplius demonstrant supradicta. Secunda pars illius primi sensus patet manifeste; Nam si esset verum quod ex vnione alicuius productæ, & creata redundaret denominatio productæ, & creata, sequeretur manifeste, Verbum diuinum vnium vere, & realiter humanitati esse creaturam, dependere, & fieri, nam etiam Verbum diuinum est, ad quod pertinet tanquam ad extremum vnium ipsa vnio non minus ac pertinet ad humanitatem; sed hoc est falsum: ergo falsum est dicere, humanitatem dici creatam, & productam, ex eo solum quod vnio ipsius sit producta, & creata.

112 Sequela sic probatur, Quia vbi est eadem ratio formalis est idem effectus, vel quasi effectus formalis, sed tota ratio formalis propter quam per vos humanitas dicitur producta & creata, est quia vnio, per quam vnitur Verbo, est producta, creata & dependens; sed ipsa vnio humanitatis ad Verbum est etiam vnio Verbi ad humanitatem, quia est nexus vtriusque, per quem non solum vnitur humanitas Verbo, sed etiam Verbum humanitati constituendo Christum intrinsecè: ergo datur in Verbo eadem ratio formalis, vt sit productum & creatum, sicut in humanitate: ergo dabitur eadem denominatio in Verbo, ac in humanitate, & sic ex hac vestra solutione sequitur hæc manifesta scilicet quod Verbum diuinum sit creatura.

113 Dices, talem denominationem non refundi in Verbum diuinum; quia Verbum diuinum est incapax talis denominationis.

114 Sed contra manifeste: ideo Verbum diuinum est incapax illius, quia licet vnio illa, per quam vnitur, dependeat, sit creatura, & producatur, Verbum diuinum in se nullo modo producitur per causam, dependet & creatur in suo esse; sed etiam humanitas in suo esse, & in se non producitur per vos, non dependet, neque creatur, etiam si producatur, creatur, & dependeat vnio illius: ergo supposita vestra

sententia incapax est humanitas, sicut Verbum recipiendi talem denominationem ab vnione; vnde nullo modo denominabitur creatura; nec creata, si in se nullo modo creatur, neque producitur etiam si producatur vnio; quare si non obstante incapacitate ad productionem, & independentia humanitatis à Deo in se ipso denominatur creata propter vnionem creatam; similiter Verbum denominabitur creatum, &c. quia non est maior ratio vnus, quam alterius.

Secundo contra, quia ex hoc sequeretur, hoc minime producentem vnionem inter animam rationalem, & corpus, quando generat filium, non solum producere totum illud compositum, sed etiam animam rationalem filij, & materiam primam, à fortiori quam humanitas denominetur producta propter vnionem hypostaticam, quia vnio hypostatica non est essentialis, nec essentialiter complet humanitatem, & vnio inter materiam, & formam est essentialis, & essentialiter complet vtrumque extremum, vnde ex vi talis vnionis constituitur vna essentia completa; & ex vi vnionis hypostaticæ constituitur Christus in esse suppositi; sed falsissimum est dicere, hominem generantem, & producentem filium producere animam rationalem, & materiam primam, quia anima rationalis, &c. à solo Deo per veram, & rigorosam creationem producitur, quam nec per potentiam Dei absolutam potest attingere creatura adhuc vt instrumentum in vestra sententia; ergo ex sola productione vnionis alicuius, si alias extremum vnium per illam non producitur in se, non refunditur denominatio producti, creati &c. sed humanitas in se non est producta, neque creata aut dependens: ergo ex eo quod vnio ipsius sit creatura producta, & dependens, non ideo denominabitur creata, & producta; sed secundum fidem humanitas Christi est creatura: ergo non solum producitur in vnione, sed etiam in se ipsa, & in propria actualitate essentia: ergo actualitas essentia est ipsa actualitas existentia.

Contra tertio, quia etiam vnio non potest produci in vestra sententia, quia in vnione illa & datur existentia, & datur actualis essentia, sed existentia vnionis non potest produci, quia existentia vnionis est existentia Verbi per vos, nam vt asseritis, humanitas, & vnio hypostatica existunt non propria existentia, sed existentia Verbi, & existentia Verbi est improducibilis de nouo in tempore per causam. Item essentia actualis vnionis sicut essentia actualis humanitatis, quia est omnino necessaria, & æternæ veritatis est improducibilis à se, & independens: ergo non producitur de nouo, ac proinde nihil vnionis producitur: ergo ratione illius non potest dici creatura dependens producta, & participata, quia si ratione vnionis diceretur talis, à fortiori diceretur producta, & dependens vnio, quia propter quod unum quodque tale, & illud magis, sed hoc non est rerum, vt probatur manet: ergo neque illud: vnde contra si essentia vnionis producitur in tempore de nouo, sine eo quod producatur eius existentia, quia per te est existentia Verbi: ergo essentia vnionis sola, & non eius existentia distincta de nouo ponitur extra causas, ergo essentia etiam vt distincta ab existentia vere efficitur, & sit ens actuale, quod est esse existens: ergo prout distincta ab existentia existit extra causas: ergo id non habet formaliter ab existentia, sed à seipsa, quod si id verum est in essentia vnionis, verum etiam erit in reliquis essentis.

Præcipue, quia multi ex aduersariis non admittunt ullam entitatem vnionis distinctam ab humanitate, & Verbo, sicut nullo modo concedere volunt

Quest. II. Vtrum essentia disting. &c. 23

inter materiam primam, & formam substantialem formalitatem vnionis distinctam ab eisdem, dicunt enim, ea esse vnita solum dicere humanitatem prout in Verbo, quod nullam dicit entitatem distinctam ab vtroque: ergo secundum hos nihil producit in Christo, siquidem neque producit humanitas neque Verbum diuinum, ac proinde neque vnio hypostatica potest produci, quia est idem quod humanitas improducta, & quod Verbum diuinum improductum; sed non potest negari, quod producat aliquid: ergo producit ipsa humanitas secundum actualitatem essentiae: ergo actualitas essentiae est actualitas existentiae.

SVBSECTIO. VI.

Secunda pars nostra impugnacionis probatur.

118 **P**rimo ex D. Thoma qui ait 3. p. q. 4. art. 2. ubi inquit, illud, quod assumitur, debere præintelligi assumptioni; sicut quod mouetur localiter, præintelligitur motui: ergo humanitas Christi, quæ assumitur, præsupponitur assumptioni, ac proinde actio, per quam producit humanitas præsupposita, debet præsupponi Incarnationi, quæ est actio, per quam assumitur & per quam producit vnio hypostatica; sed quidquid præsupponitur alteri realiter, distinguitur ab illo, cui præsupponitur: ergo actio productiua humanitatis distinguitur ab Incarnatione: ergo non sunt vna, & indiuisibilis actio. Confirmat amplius D. Thomas hoc *ibidem* q. 6. art. 3. ubi ait, animam Christi eodem modo, & eodem genere actionis esse creatam, quo alia anima rationales, & ita etiam indicat, quamuis eodem instanti fuerit creata & assumpta, prius tamen natura, & diuersa actione fuisse creatam, & eadem *quest.* art. 4. ad 3. dicit, carnem prius naturæ vniri animæ, quam Verbo, vnione personali; vnde sentit conceptionem humanitatis esse priorem, & distinctam actionem ab vnione & vnitione humanitatis ad Verbum, quod in illa questione sæpius repetit; idem sentit in 3. dist. 5. q. 3. art. 1. ad 2. ergo in sententia D. Thomæ non potest dici per vnā & indiuisibilem actionem produci humanitatem, & vnionem ad Verbum.

119 **R**atione sic demonstratur; quia actio naturalis & supernaturalis distinguuntur realiter; sed creatio & productio animæ rationalis Christi, & humanitatis est actio naturalis eiusdem ordinis, & rationis cum creatione alterius animæ & cum productione alterius humanitatis, & vnitione, Incarnatione, seu productione vnionis hypostaticæ est actio quoad substantiam supernaturalis, quia terminus productus per illum est vnio supernaturalis quoad substantiam; ideo enim productio gratiæ habitualis, & productio charitatis, luminis gloriæ & visionis Beatificæ est supernaturalis intrinsecè quoad substantiam, quia terminus productus per illam est supernaturalis intrinsecè; si igitur vnio hypostatica quæ producit per incarnationem est supernaturalis intrinsecè, ipsa similiter Incarnatio erit intrinsecè supernaturalis; ergo illæ actiones distinguuntur realiter.

120 **S**ecundo, quia creatio animæ assumptæ est productio ex nihilo; incarnatio vero, vel vnio humanitatis ad Verbum est mutatio, vel actio ex præsupposito subiecto: ergo sunt distinctæ actiones. Vergetur; nam licet verum sit, vnā, & eandem esse actionem, quæ accidens fit & vnitur subiecto, tamen sicut in accidente in facto esse distinguimus entitatem accidentis ab actuali inhaerentia, ita necesse est, vt in ipsa actione distinguamus illam actionem, vt tendit ad entitatem, vel ad vnionem acci-

dentis; quia actio nihil aliud est, quam fieri vt est ab agente ipsius rei; sed similiter in humanitate, & anima rationali distinguitur entitas illarum à substantia eis debita, & ideo separantur ab illa, & ab vnione hypostatica, quæ de facto datur in illis: ergo fieri earum, & actiones distinguuntur.

121 **T**um etiam, quia ut certum est, non potest intelligi Verbum terminare animam, vt erat ab æterno in potentia; sed vt est aliquid iam factum: ergo alia actio est, per quam anima fit, & alia per quam vnitur, vt terminetur à Verbo, & idem proportionaliter est de tota humanitate. Prima vero, & Secunda consequentia probantur; quia per illam creationem fit aliquid esse in ipsa anima, & non fit esse essentiae, vt condistinguitur ab esse existentiae, quia vt sic non est esse nouum, sed æternum, quia reuera tantum esse in potentia est, seu possibile: est ergo esse existentiae creatum, cum per creationem fiat; quod manet in ipsa anima Verbo vnita; non enim potest perdere per assumptionem illud esse, quod per creationem habuit, alias non possent creatio, & assumptio simul esse in eodem subiecto, & in eodem instanti, quod est falsum: ergo falsum est dicere, per vnā & eandem indiuisibilem actionem produci humanitatem, & ipsam vnionem, per quam vnitur Verbo.

122 **S**ed supponamus hoc esse verum, nihilominus non infringit nostram rationem supra positam, sed potius confirmat tertiam, & vltimam partem nostræ oppugnationis, quia ex eo quod humanitas producat simul cum vnione per vnā actionem non desinit vere produci in se ipsa, id est secundum actualitatem essentiae: ergo actualitas essentiae humanitatis est terminus formalis productionis simul cum vnione: ergo talis actualitas est id, per quod formaliter essentia humanitatis ponitur extra causas, sicut actio, per quam producit talis actualitas est ratio in genere causæ efficientis extrahendi humanitatem extra causas; sed actualitas ponens rem extra causas formaliter est actualitas existentiae: ergo actualitas essentiae est ipsa actualitas existentiae: ergo solutio hæc in secundo sensu explicata non infringit nostram veritatem sed potius confirmat illam.

123 **C**onfirmatur amplius hoc; quia huic actualitati essentiae humanitatis, & cuiuscunque essentiae conueniunt sine dubio omnia prædicata, & conditiones, quæ attribuantur existentiae, imo illa omnia, propter quæ aduersarij omnes existimant, existentiam distingui ab essentia à parte rei: ergo talis actualitas essentiae est vera existentia. Antecedens sic probatur. Primo enim hæc actualitas essentiae non est æterna, sed temporalis, nam vt demonstratum manet *disp. de possibilitate, & supra in hac questione*; creatura ab æterno nullum esse actuale positum habuerunt; sed esse actuale essentiae est quid positum actuale à parte rei: ergo tale esse actuale essentiae est temporale, & non æternum; nam licet essentia dicatur ab æterno, & propositiones essentiales dicantur æternæ veritatis; & verificentur similiter ab æterno; nihilominus nec essentia dicitur ab æterno ratione alicuius actualis entitatis positæ, nec propter aliquam formalitatem positam actualem habent suam veritatem tales propositiones, cum vere ab æterno talis essentia nullam huiusmodi actualitatem habeat secundum nostram fidem catholicam, vt *ibidem* declarauimus, sed solum ratione possibilitatis propriæ essentiae, quæ perit vt animal, quando producit, coniungatur cum rationali si producendus est homo, & sic de reliquis dicitur vera hæc propositio, homo est animal rationale, quod per hanc propositionem conditionalem explicat. Patet. Suarez.

si homo producendus est, necessario producendus est animal rationale, neque adhuc diuinitus potest aliter produci; sicut equus, si producendus est, necessario est producendus, ut animal inhibibile, & Angelus necessario si creetur, creandus est substantia spiritualis completa intellectualis, quia hoc petit possibilitas aeterna illorum. Itaque ratione possibilitatis, quae ab aeterno datur, verificantur propositiones aeternae veritatis, & non ratione alicuius actualitatis positiuae, quae ab aeterno sit: ergo actualitas illa positiua essentiae conuenit esse temporalem, & non aeternam, quae est prima conditio existentiae.

124 Secundo, huic esse actuali essentiae, siue huic actualitati conuenit contingentem esse, ac proinde ipsa actualitas conuenit essentiae contingentem omnino, & minime necessario, quandoquidem prius quam fieret, ac produceretur creatura à Deo, illud esse actuale essentiae non habebat, ipsumque habuit media libera ac spontanea voluntate Dei, imo postquam essentia habuit hanc actualitatem suam, potest illa priuari, si Deo libuerit, quae sunt omnes conditiones existentiae: ergo actualitati essentiae conueniunt duae proprietates praecipuae existentiae. Tertia proprietates est ut res ratione existentiae possit actu recipere aliquid terminari actu ab aliquo actu operari aliquid in tempore quod ab aeterno non poterat, sed humanitas Christi ratione actualitatis essentiae potest nunc terminari actu à Verbo diuino, & de facto terminata fuit per vnionem hypostaticam, quae humanitas ab aeterno non poterat posita in statu possibilitatis terminari à Verbo, alias Verbum diuinum nunc posset hypostatice vniri creaturis possibilibus quae nunquam producendae sunt à Deo quod est falsissimum; nam res in statu purae possibilitatis, nullo modo potest actu suppositati suppositatitate aliena, sicut neque potest res possibilis in statu purae possibilitatis, habere propriam subsistentiam: ergo si humanitas Christi ratione propriae actualitatis essentiae suppositatur, signum evidens est talem actualitatem esse actualitatem existentiae. Item ratione talis actualitatis, humanitas Christi actu operatur cognitiones & volitiones proprias, quae sunt verae operationes, & recipit ipsas in anima sicut in se ipsam recipit vnionem hypostaticam: ergo humanitas Christi recipit & operatur actu ratione actualitatis essentiae: ergo actualitas essentiae est vera & propria existentia; tandem quia ipsa existentia est actualitas ipsius essentiae, & non alterius rei distinctae ab essentia, per existentiam enim ut *quaestione superiori* vidimus, essentia constituitur actualis, & ens actu, cum ex se essentia creaturae non sit actualis, sicut essentia Dei: ergo sola existentia datur, quae possit esse actualis, sicut essentia Dei, & non debet dari duplex actualitas distincta, una quae sit existentia, alia quae dicatur actualitas essentiae; siquidem omne quod potest fieri per actualitatem essentiae, necessario fit per existentiam, frustra enim sunt per plura quae possunt fieri per pauciora, nec sunt multiplicandae entitates sine urgente necessitate, sed existentia ipsa est actualitas simpliciter essentiae: ergo non est multiplicanda alia actualitas essentiae, distincta ab existentia, quapropter destructa quacumque alia re praeter existentiam, manet essentia in esse actualis simpliciter constituta, quod ut probetur efficaciter.

Sumo naturam humanam Christi Domini, quae 125 est prior prioritate naturae vnione hypostatica, sed pro illo priori pro quo concipitur sola entitas naturae humanae natura humana est ens actuale extra nihil & non in potentia: ergo pro illo priori ita habet actualitatem ut simul habeat existentiam, ita ut

eadem formalitas actualitatis sit existentia & actualitas essentiae. Maior est certa, quia sicut essentia prioritate naturae antecedit suppositatitatem propriam, ita prioritate naturae antecedit vnionem ad suppositatitatem alienam, & ratio est quia vnio hypostatica educitur & fit dependenter ab ipsa humanitate: ergo humanitas illa est causa materialis talis vnionis: ergo est prior natura, quia omnis causa est prior natura suo effectui.

Probat minor pro illo priori, natura humana 126 est producta in tempore, & non solum habet esse quod habuit ab aeterno, nec est intra nihil, aut intra potentiam, nec mere in statu possibilitatis, quia in illo instanti reali est existens, & implicat quod eadem res in eodem stanti reali sit in statu possibilitatis & existentiae: ergo pro illo priori natura humana Christi Domini est aliquid reale actuale de nouo productum à Deo: ergo non est actualis extra nihil, & extra possibilitatem ratione Verbi diuini; patet vltima consequentia, quia omne quod pro aliquo priori pro quo praecedit aliquam formam vel quasi formam non potest habere illud esse cum quo praesupponitur ab ipsa forma ad quam praesupponitur, sed natura humana Christi Domini praesupponitur actualis extra nihil & extra possibilitatem ad ipsum Verbum & ad existentiam ipsius, seu actualitatem eiusdem Verbi diuini terminantis & assumentis illam: ergo non potest habere actualitatem & existentiam ab ipso Verbo diuino terminante & assumente illam. Maior meo videri est evidens lumine naturae, ideo enim paries quatenus praesupponitur ad albedinem, non potest habere esse ab illa, quia esse quod habet effectus à causa non praesupponitur causam, & e contra album non potest praecedere albedinem, quia album habet esse ab illa; item natura humana Christi Domini non praesupponitur subsistens pro illo priori assumptionis, quia subsistens est per subsistentiam Verbi diuini terminantis naturam humanam, & ideo evidenter colligimus quod natura humana, non constituitur in esse entis à persona Verbi diuini, neque habet esse substantiae ab illa ut terminante ipsam naturam, quia pro illo priori terminationis natura humana est ens & substantia; ratio autem illius est evidens, quia nihil potest esse prius sua essentia, sed omnis forma vel quasi forma est essentia constituta vel concreti: ergo constitutum vel concretum non potest esse prius forma constituyente ipsum.

Dices quod neque humanitas, neque alia essentia 127 pro illo priori pro quo antecedit existentiam, est entitas actualis, sed tantum entitas realis physica, & quod per existentiam fit entitas actualis physica, & ratio est, quia possibilitas dicit duplicem negationem vniam essentiae & alteram existentiae, atque adeo per productionem essentiae formaliter destruitur negatio essentiae; non autem existentiae, & per consequens essentia non est entitas actualis, neque intra causas, neque extra illas.

Sed haec solutio plura habet difficultates, & nescio 128 an cohaereant cum dictis Authoris illum praebentis, quia ipse asserit quod possibile dicit negationem puram existentiae contra Patrem Herize, & ideo asserit negationem illam necessario debere esse in aliquo subiecto, quod subiectum non potest esse nisi essentia rei: ergo possibile non dicit negationem essentiae rei. Patet consequentia, quia vel illa negatio essentiae esset priuatio & sic necessario deberet supponere aliquod positium, de quo vltius quaerimus, utrum illud sit essentia vel existentia, quia non est excogitabile aliud, quod possit esse illud positium, sed non posset esse illud positium existentia: ergo essentia: ergo possibile solum dicit negationem existen-

existentiæ. Tunc sic : quando producitur res, verbi gratia natura humana Christi Domini, & pro quo antecedit vnionem hypostaticam; vel præcedit illam prioritate naturæ producitur existentia, quæ opponitur illi negationi, vel illa negatio essentia non est priuatio, & sic habemus intentum, scilicet quod non supponat subiectum, & per consequens quod omne illud quod dicit possibile est negatio, & nullo modo dicit aliquid positium quod negat aduersarij qui præbent hanc solutionem.

129 Sed impugnatur solutio secundum omnes suas partes, & imprimis impugnatur illud quod asserit, scilicet quod entitas illa non est actualis formaliter quod ita impugno: illud est actuale formaliter quod distinguitur ab aliqua potentia vt tali: sed illa essentia pro vt terminat actionem productiuam distinguitur ab aliqua potentia vt tali: ergo illa essentia in quantum terminat actionem productiuam est entitas actualis. Maior meo videri est euidens, vt late supra probauimus; minor etiam est euidens, quia essentia quatenus terminat actionem creatiuam actualem; non est in potentia logica & obiectiua: ergo essentia quatenus terminat actionem creatiuam actualem distinguitur ab aliqua potentia vt tali. Antecedens est euidens, quia essentia in potentia est ens secundum quod actualiter improducta & comparatione existentia est nihil, & negatio & est potentia remota illius vt loquitur Auctor huius solutionis; sed essentia quatenus terminat actualem productionem est ens simpliciter, & nullo modo negatio est actualiter producta dependens & contingens: ergo distinguitur ab essentia in potentia: ergo est actualis entitas.

130 Confirmatur primo, omne illud quod est exercitium alicuius potentia in quantum talis, est actus: sed essentia actualiter producta est exercitium alicuius potentia: ergo est actus. Maior est euidens, ideo enim visio est actus, quia est exercitium potentia visus. Probatur minor, essentia actualiter producta est exercitium omnipotentia diuinæ, sed omnipotentia diuina est potentia: ergo essentia actualiter producta est exercitium alicuius potentia: ergo est actus.

131 Confirmatur secundo, omne illud quod correspondet alicui possibilitati est actus; sed essentia actualiter producta correspondet possibilitati essentia: ergo est actus. Maior meo videri est euidens, quia possibilitas vt talis præcipue in sententia contraria est potentia, & quicquid correspondet alicui potentia vt tali est actus: ergo omne illud quod correspondet alicui possibilitati est actus. Probatur minor præcipue, non solum existentia est possibilis antequam producat, sed etiam essentia, sed omni possibilitati correspondet aliqua actualitas: ergo possibilitati essentia correspondet actualitas essentia, sed tunc correspondet quando datur essentia actualiter producta: ergo essentia actualiter producta correspondet suæ possibilitati: ergo est actualis.

132 Confirmatur tertio, vel essentia actualiter producta habet connexionem prædicatorum essentialium solum possibiliter mere, vel etiam actualiter, sed non mere possibiliter, quia illud quod est mere possibile non est actualiter productum, aliis Deus ab æterno produxisset res possibles, quod est absurdum in nostra fide: ergo habet connexionem actualem prædicatorum essentialium: ergo est entitas actualis. Ex quo manifeste impugnatur altera pars eiusdem solutionis, quia illa essentia actualiter producta ex vi illius actionis, non est in potentia causæ: ergo est extra causas. Patet consequentia, illud est extra causas quod non est intra illas, & in potentia causæ: sed illa essentia ex vi illius actionis non est in potentia causæ: ergo est extra causas. Maior meo videri est euidens: ideo enim nunc essentia Antichristi est in potentia causæ, quia non est extra causas ex vi alicuius

actionis; ergo à contrario sensu omne illud quod non est in potentia causæ est extra causas, præcipue quia vi illius actionis, quæ terminatur ad essentia in quantum secundum aduersarios præsupponitur ad existentiam prioritate naturæ, producitur aliquid à causa: sed produci aliquid à causa est illud causam extra se constitutere, quia iam virtus causæ exiit in actionem, quia tunc non est causa in mero actu primo: ergo ex vi illius actionis essentia illa est extra causas: ergo est existens quatenus formaliter terminat illam actionem per quam producitur à causa. Patet consequentia, illud est existens formaliter, (& loquor de ente creato,) quod est extra causas formaliter, sed ex vi illius actionis per quam producitur actualiter essentia illa est extra causas formaliter: ergo essentia illa ex vi illius actionis per quam producitur actualiter est existens formaliter.

Vltimo sic vrgo aduersarij, & impugno totam hanc solutionem, quia ideo essentia actualiter producta non est entitas actualis per vos, quia est potentia respectu existentia: sed hæc ratio non obstat: ergo essentia actualiter producta est entitas actualis. Probatur minor, licet aliquid sit potentia respectu alicuius actus potest esse actus si correspondeat alteri potentia, sed essentia actualiter producta correspondet alicui potentia: ergo est actus. Maior meo videri est euidens, quia licet animus rationalis sit potentia respectu subsistentia & respectu suarum potentialium, nihilominus quia responderet alicui potentia scilicet materia primæ & possibilitati, quæ est potentia obiectiua est actus. Probatur minor, essentia realiter actualiter producta correspondet potentia obiectiua, & distinguitur ab illa, quia non est in potentia mera, neque est potentia mere obiectiua & possibilis: ergo essentia actualiter producta correspondet alicui potentia & distinguitur ab illa: ergo est actus.

Respondent aliqui Thomistæ hunc effectum scilicet rem constituere extra causas esse effectum formalem formæ, & requirere existentiam vt terminum & vt conditionem, ita Cabrera 1. tom. in 3. part. q. 2. art. 2. disp. 35. m. 48. quam sequuntur plures Moderni in manuscriptis.

Sed contra, quia habere formam est tantum proprium rerum materialium substantialium; sed esse extra causas est proprium omnis rei existentis: ergo hoc quod est esse extra causas non prouenit à forma. Maior est euidens, quia Angelus non habet formam: ergo non omne illud quod est extra causas habet formam.

Et si dicas quod essentia rei est forma, sed contra: ergo res formaliter est extra causas per suam essentiam. Patet consequentia, per vos res formaliter est extra causas per formam, sed per vos essentia rei est forma: ergo res est formaliter extra causas per suam essentiam, quod nos intendimus.

Contra secundo, quia ipsa forma potest esse possibilis vel existens: ergo vel existens se ipsa, vel per aliquid distinctum ab ipsa forma: sed non per aliquid distinctum ab ipsa forma, alias dabitur processus in infinitum: ergo per se ipsam: ergo existentia rei non distinguitur ab ipsa essentia & entitate rei.

Dices essentiam pro illo priori esse extra causas in fieri non vero in facto esse, & existentiam constituere rem extra causas in facto esse.

Sed contra, essentia distinguitur ab actione per quam producitur, sed actio est fieri rei extra causas: ergo essentia non est fieri extra causas. Maior constat ex dictis in *Physicis*: minor etiam est euidens, quia actio est fieri rei. Consequentia probatur, essentia per vos est extra causas non in fieri: ergo in facto esse. Maior est solutio quam impugnamus: probatur minor, illud est extra causas in fieri, quod est actio: atqui essentia non est actio, sed terminus productus per actionem: ergo essentia non est extra causas in fieri.

SUBSECTIO VII.

Illa prima minor præcipua huius secundi principalis argumenti efficacius probatur; scilicet quod per existentiam distinguatur essentia actualis ab essentia possibili, seu à possibilitate, quo amplius confirmantur dicta.

140 **Q**uia per illud distinguitur essentia actualis ab essentia possibili, siue à possibilitate per quod constituitur essentia in esse entis simpliciter, sed per existentiam est huiusmodi: ergo essentia actualis per existentiam distinguitur à possibilitate seu ab essentia possibili.

141 Maior est expressa sententia Diui Thomæ 1. *parte, quest. 5. art. 1. ad primum*, ubi sic ait: Secundum hoc aliquid dicitur simpliciter ens secundum quod primo decernitur ab eo quod est in potentia tantum, ubi Angelicus Doctor expresse asserit rationem essendi ens simpliciter esse rationem, quia essentia rei distinguitur ab ente in potentia; ratio autem euidenter hoc conuincit, quia possibilitas est ens tantum secundum quid & minime ens simpliciter, ut optime docuit ipse Diuus Thomas 3. *parte quest. 10. art. 2. in corpore ibi*: Dupliciter dicitur aliquid ens vno modo simpliciter, quia scilicet est ens actu: alio modo secundum quid, quia est ens in potentia, quod explicans Caietanus, sic ait. Quæ sunt in potentia non sunt, & sicut excluduntur à numero entium, ita excluduntur à numero omnium, sed per illud distinguitur aliquid ab alio per quod non est illud formaliter & realiter à quo distinguitur, atqui essentia actualis in quantum talis & in quantum non est ens secundum quid, sed ens simpliciter constituitur in non esse possibilis pure quod non est ens simpliciter sed secundum quid, (ut diximus:) ergo per illud distinguitur essentia actualis à possibili pure per quod constituitur in esse entis simpliciter. Minor sic probatur ex eodem Diuo Thomæ *ibidem* his verbis: Nostram sententiam proferentis, nam cum ens dicat aliquid proprie esse in actu, actus autem proprie ordinem habeat ad potentiam, secundum hoc simpliciter aliquid dicitur ens secundum quod primo discernitur ab eo quod est in potentia tantum: hoc autem est esse substantiale rei vniuersalisque; unde per suum esse substantiale dicitur vniuersale quodque ens simpliciter; ubi Beatus Thomas duos asserit. Primum ens proprie esse, quod est in actu: alterum omne ens simpliciter constitui in esse talis per suum esse substantiale quod est ipsa actualitas. Itaque actualitas in sententia Diui Thomæ & esse substantiale alicuius rei sunt idem formaliter, atqui in sententia Diui Thomæ idem sunt actu esse, seu esse & existere: ergo in sententia Diui Thomæ essentia constituitur in esse entis simpliciter per existentiam. Minor hæc sic probatur ex eodem Diuo Thomæ: *prima parte, quest. 4. art. 1. ad secundum*, ubi sic ait: ipsum est esse perfectissimum omnium, comparatur enim ad omnia ut actus, nihil enim habet actualitatem nisi in quantum est, unde ipsum esse est actualitas omnium rerum quod est existere, quid clarius? quod etiam patet clarissime in sententia Diui Augustini *tom. 5. libro 12. de ciuitate Dei, capite 10. his verbis*. Sicut ab eo quod est sapere vocatur sapientia, itaque ex Augustino essentia dicitur ab esse & esse est existere, ut ipse Augustinus ait: *libro 8. Enchyrid.* ubi sic ait. Essentia ab esse & esse ac existere ita sumuntur ut sint prorsus idem & non plura distincta: sumit ergo Sanct. Augustin. existentiam & esse simpliciter synonyme, quod etiam apud omnes eodem modo sumitur, ut patet ex Ciceronis *epist. 15. ibi*: Erit qui intercedat, deinde alius

existet, qui impedit: ergo sunt synonyma esse & existere, ut exponit Calepinus verbo *existere*, cuius synonyma ponit *appareo, prode, exorior*, Hispanice *estar, ser, aparecer*. Ergo res per existentiam est ens simpliciter.

Item quia inter possibile & actuale existens nullum datur medium, ut probatum manet supra: atqui possibile est ens secundum quid, & minime est ens simpliciter ut his verbis docet Aristoteles 9. *metaph. cap. 3*. Non entium enim quædam potentia sunt, non autem sunt quoniam enelechiam (id est) actu non sunt. Vbi Aristotelis inter non entia constituit ea, quæ cum possint existere non existunt, & ratio ob quam dicit ea non entia, & non esse est quia actu non sunt, id est actu non existunt; ut docet expresse Diuus Thomas 1. *part. quest. 5. art. 1. ad primum*. Et sanctus Anselmus in *Monologio, cap. 8. supra additus*, deinde quia sicut qui potest currere non currit simpliciter, & qui in potentia videt Deum seu possibiliter non videt ipsum simpliciter, sed secundum quid cum illo addito id est in potentia, alias videns Deum non videret eum simpliciter ipsum simul, cum simul habeat potentiam ad vtrumque, imò qui est in hac vita mortali esset beatus simul & damnatus simul simpliciter, quia habet potentiam ad vtrumque: item quia ipsa existentia in potentia vel possibilis, licet habeat essentiam existentia possibilis & retineat conceptus quidditativos quibus in suo esse constituitur, v.g. existentia Pauli, & distinguitur tam ab essentia aliarum rerum, quam ab existentia earundem, nihilominus non est simpliciter existentia: ergo similiter essentia & ens in potentia seu possibile non est simpliciter ens, quia non est maior ratio huius quam aliorum, cum sint æqualia in eadem ratione formalitatis potentialitatis.

Quod autem existentia in potentia non sit talis simpliciter, patet ex fide catholica, ex qua certum est nullam rem præter Deum ab æterno existere aut habere existentiam simpliciter, & nihilominus constat ab æterno dari creaturas possibles, quas possit Deus creare in tempore, & eis tribuere existentiam quia habent potentiam ad existendum. Præterea quia si ab æterno Paulus habuit essentiam & existentiam simpliciter ex eo quod sit possibilis existere, & sit in potentia ad existendum sine dubio à se, & independentem à Deo erit ens simpliciter & simpliciter existens, quia independentem à Deo, ac proinde à se habet possibilitatem ad existendum; ac proinde absolute erit Deus, & non creatura, quæ sunt absurda & hæretica pronuntiata: ergo existentia possibilis non est simpliciter talis usque dum producat & fiat extra causas, sicut v. g. Petrus potest esse Rex, & habet potentiam ad regnandum, & Ioannes potest habere lumen gloriæ ad videndum Deum, & sic potest videre ipsum, imò tu qui nunc non es summus Pontifex potes eligi in summum Pontificem & gubernare Ecclesiam totam, & ex eo solum quod actu non es electus neque es actu Rex non diceris simpliciter beatus, simpliciter Rex, simpliciter Pontifex, tandem quia etiam habet potentiam ut hæresis professor & hæreticus sis & comburaris, & nihilominus non potes dici nunc hæreticus simpliciter, nec combustus, quia sola potentia sine actu producta illius non dicitur simpliciter talis: ergo existentia solum in potentia, ac proinde solum possibilis non potest dici actu simpliciter existentia, dum non sit producta à Deo actu: ergo similiter etiam ens non est tale simpliciter ex eo solum quod sit in potentia usque dum producat & existat.

Tunc sic ens, quod actu existit & ex eo quod actu existat, est ens simpliciter: ergo per existentiam constituitur in esse entis simpliciter. Hæc prima propositio

hic demonstratur, quia de Petro aliquando verificatur esse ens simpliciter, sed non verificatur de Petro in potentia seu possibili, nec de Petro futuro: ergo de Petro actu existente: ergo per existentiam constituitur res in esse entis simpliciter, ac proinde id quod actu existit, est ens simpliciter ex eo praecise quod existat: deinde vnio se ipsa seclusa existentia distincta se est ratio vniendi simpliciter & denominat simpliciter vnium, quia entitas seu formalitas, distincta ab vnione non pertinet ad essentiam vnionis nec vniti; item amor & odium se ipsis dicunt fundamentum simpliciter oppositionis, quae est relatio actualis: hoc autem habent de nouo essentiae: ergo haec vt distinctae ab aliis existentis sunt entia essentialiter transmutata ex potentialitate sui ad actualitatem sui distinctam ab actualitate existentiae, nec est sicut calidum quod tale dicitur a calore, quia subiectum non habet denominationem calidi a sua quidditate intrinseca, sed potius habet illam extra essentiam, nec calor constituit subiectum in suo esse, sed accidentarie perficit illud; amor autem quidditativae transmutatur, sicut existentia ipsa ab esse secundum quid ad esse simpliciter, ita vt per ipsam existentiam, & ex vi conceptionis existentiae tribuatur ei esse simpliciter quod antea non habebat; vnde ipsa existentia constituit simpliciter ens quod ante illam erat tantum ens secundum quid.

145 Declaratur, & vrgetur amplius, quia supponamus dari materiam primam Antichristi actu existentem, item formam seu animam rationalem ipsius actu existentem, & vltimam dispositionem materiae primae ad vnionem cum anima rationali, & quod vnio non producat a Deo hoc supposito, non potest dici Antichristus esse simpliciter, & nihilominus existit materia vltimo disposita, similiter existit anima rationalis, ite est actu possibilis vnio ratione cuius potest existere, & solum quia illa vnio actu non existit, non denominat partes vnitas simpliciter, quas sine dubio denominaret tales ex eo solum quod actu existeret inter materiam, & formam: ergo quia illa vnio actu non existit actu simpliciter non vnit, ac proinde propter eandem causam simpliciter non est vnio; nam si simpliciter esset talis, simpliciter vniret, & simpliciter constitueret effectum proprium formalem primarium, quia forma simpliciter talis in aliquo subiecto capaci effectus formalis necessario tribuit illum: sed per vos vnio quae est in potentia in materia vltimo disposita, est vnio simpliciter in materia: ergo simpliciter vnit materiam, ac proinde simpliciter constituit actu Antichristum: sed hoc est falsum: ergo euidenter sequitur vnionem in potentia non esse vnionem simpliciter; statim autem quo produceretur talis vnio, & existeret in materia vltimo disposita, esset simpliciter vnio, & simpliciter vniret materiam cum forma, & Antichristus simpliciter esset, & simpliciter viueret: ergo existentia vnionis constituit ipsam in esse vnionis simpliciter, & existentia Antichristi constituit ipsum in esse Antichristi simpliciter.

146 Confirmatur, quia vel existentia, & essentia sunt duo entia distincta simpliciter, vel vnum tantum; si hoc secundum dicatur, essentia constituitur in esse entis simpliciter per existentiam vt non distinctam a se, & non e contra; quia existentia est actualitas simpliciter ac per consequens ens simpliciter; si vero duo entia simpliciter: ergo sunt duae rationes existentes; vnde essentia ex se ipsa erit existentia ac proinde essentia, quatenus distinguitur ab existentia, erit existens, quia nihil est ens simpliciter nisi actu existens, sed essentia vt praecisa ab existentia est

ens simpliciter: ergo superfluit existentia illa distincta ab essentia.

147 Vrgetur amplius, quia praedicata quae conueniunt rei in potentia seu possibiliter, non conueniunt simpliciter, sed secundum quid, sed essentia hominis antequam existat conuenit homini in potentia tantum: ergo illi conuenit secundum quid, & non absolute, post existentiam autem conuenit illi simpliciter essentia hominis: ergo existentia constituit hominem in esse hominis simpliciter, sed homo vt homo, est ens: ergo ens vt ens constituitur in esse simpliciter per existentiam.

148 Dices ens simpliciter vsurpari pro ente in potentia vt opponitur chymerae, ens enim nominaliter sumptum significat res abstractas ab existentia; participialiter autem significat easdem existentes siue entia actu.

Sed contra manifeste; quia Diuus Thomas & Arist. vt patet ex locis supra citatis ex negatione entis participialiter inferunt ens nominaliter non esse simpliciter ens, sed ens secundum quid, & in potentia tantum; imo Anselmus vocat id quod non est ens participialiter nihil, in monologio, cap. 8. his verbis. Hoc igitur modo non inconuenienter intelligi potest si dicitur creatrix essentia vniuersa fecisse de nihilo, siue quod vniuersa per illa facta sunt de nihilo, id est quae prius nihil erant, nunc sunt aliquid, vbi ex negatione entis existentis seu participialis inferunt Anselmus negationem entis simpliciter, asserendo ea quae actu non sunt nihil esse, ac proinde posse creari faciendo quod actu sunt, quae antea nihil erant, tribuendo per productionem actualem existentiam per quam reddantur entia simpliciter, quae antea non erant talia, etiam si essent entia in potentia; vel ergo Arist. D. Thomas & Ansel. inferunt de omni enti simpliciter etiam nominaliter, & sic habeo intentum; aut inferunt negationem entis simpliciter participialiter tantum: hoc autem est ridiculum, quia redderet hunc sensum ens non existens, non est ens simpliciter (id est existens) quia non est existens: igitur quia non est ens in actu existens & participiale, inferunt negationem entis simpliciter, & absolute.

149 Praecipue, quia vt ens differat a chymera non est opus vt sit ens simpliciter, sed sufficit esse secundum quid, & in potentia, sic Arist. q. metaphysica, distinguit inter non entia, vnum non ens, ab alio non ente; quia alterum potest, alterum vero non potest existere; nam chymera est repugnantia, & impossibilitas, seu impotentia ad existendum, & ens possibile est potentia non repugnantia, & aptitudo intrinseca vt sit, potentia autem & impotentia, aptitudo & ineptitudo, repugnantia & non repugnantia ad existendum opponuntur: ergo ad absolutam oppositionem cum chymera non requiritur ens simpliciter sed in potentia.

Dices ens simpliciter impositum esse ad declarandum ens tam actuale quam possibile, sicut hominem ad viuum, & ad mortuum, bene (vt aduertit Hurt.) etiam haec vox Deus absolute, & simpliciter potuit imponi ad significanda idola, si praecise attenditur potentia pro libito imponendi voces, vnde multa argumenta infringuntur reuocatione controuersiarum ad nominum impositiones, nam & Deus potuit significari hac voce creatura, & creatura potuit significari hac voce Deus, sicut idolum hac voce Trinitas, at sumpta voce absolute vt capitur a Philosophis, vt opponitur voci secundum quid, non potuit homo pictus dici homo simpliciter, nec ens possibile absolute ac simpliciter ens, quia pictus, &

possibile sunt addita diminuentia, quæ significant idē quod secundum quid, quod opponitur significato huius vocis simpliciter: ne tamen significationi hæreamus, sed difficultati, dico intra significatum huius vocis & similitudinem ens in potentia, ens in actu esse valde analogum, & ens in actu ita differre in conceptu significato ab ente in potentia, ut solum ens in actu iure sit ens & alterum non ens, & ab utroque non posse abstrahi unum conceptum entis proprii magis quam ab homine picto & viuo, quia homo possibilis sub illa ratione est negatio, & homo actualis sub illa ratione est positivus, sed à positivo & negatio minus potest abstrahi conceptus hominis vel entis quam à picto & viuo: ergo: quemadmodum enim hominem absolute intelligimus principium discurrendi, & quia pictus homo caret hoc principio vere, ideo non est nisi secundum quid homo, ita cum existentia sit ratio ens absolute, & quia ens in potentia caret ea existentia exercita, ideo est ens secundum quid; nam ipsa carentia existentie est non ens simpliciter, unde multi Doctores asserunt obiecta scientiæ simplicis intelligentiæ excludi à numero entium: at obiecta illa sunt ipsæ rerum possibilitum essentia: quia illa scientia non terminatur ad negationes existentiarum, imo ad has terminatur, ut ipsi inquirunt scientia visionis, quia negatio pertinet ad effectus existentes, quia supponit voluntatem efficacem Dei de non producendo obiecto, quam voluntatem sequitur scientia visionis, itaque certissimum iudicio rem simpliciter constitui in esse talis per existentiam, sine qua res non est simpliciter talis, sed secundum quid.

¹⁵² Quod sic patet, quia implicat eidem voluntati odium & amorem convenire simul simpliciter respectu eiusdem obiecti, sicut intellectui implicat simul convenire assensum, & dissensum, affirmationem, & negationem simpliciter respectu eiusdem obiecti, v. g. non potest idem intellectus simul affirmare & negare de Deo, quod sit trinus & unus simpliciter, atque eidem voluntati simul conveniunt in potentia seu possibiles amor & odium: affirmatio, & negatio intellectui possibiles: ergo odium & amor, affirmatio & negatio in potentia seu possibiles non sunt simpliciter, sed si existerent affirmatio & negatio essent simpliciter tales: ergo per existentiam constituitur res in esse simpliciter, & sic non possunt eidem intellectui simul respectu eiusdem obiecti convenire affirmatio & negatio actualiter existentes. Minor prima est certa, quia omnia possibilia secundum possibilitates sunt simul & non successivæ quæ à se sunt possibiles; unde ab æterno omnia sunt possibilia; item affirmatio & negatio possibiles possibiliter conveniunt intellectui, unde possibilitas talis convenientiæ etiam actu est possibilis, quia in potentia intellectus continentur nunc virtualiter affirmatio, & negatio: maior est certissima ex summis, quia duæ propositiones contradictoriæ non possunt simpliciter eidem respectu eiusdem convenire; sed affirmatio & negatio existentes sunt duæ propositiones contradictoriæ: ergo affirmatio & negatio existentes & simpliciter tales non possunt simul convenire eidem intellectui.

¹⁵³ Dices affirmationem & negationem in oppositione pendere ab existentia quæ carent, dum sunt in potentia: opponi enim sonat actum, sed contra, quia existentia non est ratio formalis in tua sententia ob quam actus opponuntur, tota enim oppositio consistit formaliter in affirmatione & negatione; existentia autem non est affirmatio nec negatio: ergo

antequam habeant existentiam habent totam essentiam oppositionis & oppositionem totam, sed oppositio in potentia est per te simpliciter oppositio: ergo illi actus, ut sunt in potentia, opponuntur, vel non sunt simpliciter actus: unde si sunt simpliciter actus, simpliciter opponuntur ante existentiam, quia adveniente existentia non advenit aliquid spectans ad essentiam oppositionis simpliciter, nec fit de novo ens aut oppositio simpliciter & repugnancia: ergo ante existentiam erat tota oppositio simpliciter: imo idem dici potest in tua sententia de actione & inactione: & sic ab æterno erant vitæ partes, quia illæ ab æterno sunt simpliciter partes, & earum unio ab æterno est simpliciter unio, cuius essentia est unire, sicut essentia hominis esse animal: ergo partes ab æterno sunt vitæ simpliciter, quia ab æterno est unire simpliciter, quia unio est unire, & ab æterno est unio simpliciter: unde totus homo simpliciter est ab æterno & simpliciter vivit, quia vita eius simpliciter datur ab æterno, quia datur ab æterno vivere simpliciter, quia datur essentia vivere ab æterno: sed hæc sunt summa absurda, quia quando homo motus in tempore, etiam ab æterno sit possibilis homo, ac per consequens sit possibilis vita hominis, & unio inter partes illius, nihilominus quia actu destruitur unio inter partes illius, & actu non habet vitam, dicimus hominem non esse simpliciter, nec simpliciter vivere, neque absolute habere partes vitæ, alias viveret & non viveret simpliciter simul, haberet & non haberet simpliciter partes vitæ: igitur esse aliquid in potentia & non in actu non est simpliciter esse tale; sed esse actu est per existentiam: ergo per existentiam constituitur res in esse simpliciter, quæ ablata manet in esse tantum secundum quid.

SVBSECTIO VIII.

In qua tertium principale argumentum ponitur.

¹⁵⁴ Quia si essentia creata à parte rei distingueretur à parte rei ab existentia, essentia compararetur à parte rei ad suam existentiam, vel ut potentia passiva ad actum realem; vel ut subiectum ad actum modalem, per quem perficeretur: atqui neutro modo comparari potest essentia ad suam existentiam: ergo essentia à parte rei non distinguitur à sua existentia: maior admittere necessario ab aduersariis, quia posita illa distinctione ex necessitate inter illa extrema, intervenire deberet aliqua habitudo inter ipsa, cum non se haberent disparatæ: atqui non alia habitudo potest dari quam habitudo modi ad subiectum vel actus reali ad potentiam, quia esset in ordine ad perficiendam essentiam, conferendo illi suæ actualitatis exercitium, constituendo ipsam per aduentum existentie supra essentiam in esse actualis simpliciter in genere causæ formalis: ergo existentia est actus essentiae, sed omnis actus ex æquate dividitur in modalem & realem: ergo existentia est actus vel modalis, vel realis respectu essentiae, si distinguitur ab ipsa à parte rei, patet hoc, quia omne quod advenit alicui actuando illud cui advenit, est actus illius: sed existentia advenit essentiae actuando essentiam perficiendo ipsam, & constituendo illam formaliter in esse actualis: ergo est actus essentiae, ideo enim anima rationalis est actus materiæ primæ, quia advenit illi actuando illam & perficiendo ipsam, actus enim & perfectio sunt idem synonyme et late probavimus supra quæstion. vtrum inter ma-
teriam

veriam & formam deus duplex unio: Sed existentia perficit essentiam, & actualitatem illam adueniendo ipsi: ergo est actus illius: ergo essentia se habet respectu existentie vt potentia actualis per illam.

155 Minor prima ita ostenditur, quia siue essentia comparatur ad existentiam tanquam potentia passiva ad actum realem, vel tanquam subiectum ad actum modalem ex se, vt extremum distinctum ab illa existentia, deberet esse ens in actu simpliciter vt est extremum compositionis realis, causaeque materialis realis, de cuius ratione est vt non causet nisi cum actu est ens simpliciter extractum à mera sui possibilitate ad actualitatem realem oppositam potentiae obiectivae logicae: atqui repugnat esse ens simpliciter actus, vt supra late probauimus, nisi per actualem inclusionem existentiae, quia sola illa est ratio formalis ponendi rem extra causas, constituendique illam in esse entis simpliciter, conferendique actualitatem realem oppositam mere illius possibilitati: ergo repugnat comparari à parte rei essentiam ad existentiam, tanquam potentiam passivam ad suum actum realem, vel tanquam subiectum ad suum modum à quo perficiatur. Patet consequentia, primo quia essentia à sua entitate per quam constituitur potentia vel subiectum existentiae, causans ipsam extremumque distinctionis à parte rei respectu existentiae habet omnem actualitatem, & perfectionem, quam posset recipere ab existentia distincta realiter à se: ergo superfluit existentia illa ex natura rei distincta ab ipsa essentia. Secundo, quia implicat effectum formalem primum alicuius formae antecedere ipsam formam, & esse priorem ipsa forma, nam implicat quod effectus sit prior sua causa, quia causa est prior suo effectui, & effectus est posterior illa, sed implicat quod simul idem sit prius, & posterius respectu eiusdem, alias idem esset, & non esset simul, quia prius non est posterius, sed potius opponitur posteriori: ergo implicat quod effectus antecederet suam causam in eo esse, in quo constituitur ab illa, sed si essentia praecederet existentiam in esse entis simpliciter actualis, ac proinde in esse subiecti aut causae materialis respectu existentiae, praecederet effectus formalis suam causam formalem; nam ens actuale simpliciter est effectus formalis existentiae, quia vt vidimus *subiectione superiori*, existentia constituit rem in esse entis actualis simpliciter; ergo.

156 Dices praeter habitudinem actus ad potentiam, & modi ad subiectum esse aliam habitudinem, videlicet formalitatis ad rem cuius formalitas est.

Verum haec sententia innititur opinioni Scottistarum asserentium dari tales formalitates ex natura rei distinctas à rebus, quae opinio supra à nobis late explosa manet, nisi forte per formalitatem intelligas speciem aliquam modi iuxta sententiam Albertini distinguuntur modos in modos proprios rerum, & in modos qui solum sunt formalitates rerum: modos proprios vocat intentionem qualitatis v.g. modos vero qui sunt formalitates praesentiam localem, sed participatio haec modorum potius confusio est quam declaratio, exploditurque à praesenti materia per argumentum nuper factum.

157 Alii respondunt docendo essentiam esse extremum distinctionis ex natura rei ab existentia non per actualitatem existentiae, sed per actualitatem essentiae quam vocant actualitatem entis nominalis.

158 Sed in primis aduersus hanc solutionem opponi possunt argumenta omnia, quibus supra probauimus actualitatem essentiae & existentiae non distinguuntur inter se, sed potius se habere vt synonyma. Deinde possunt etiam opponi omnes rationes quibus tra-

*Etiam de possibilitate, resutauimus, in essentia creatura actualitatem positivam ab aeterno distinctam ab actualitate existentiae; nam rogo an illa actualitas existentiae conueniat essentiae ex se & sine productione à Deo, an vero per productionem Dei, & hoc ab aeterno vel in tempore? si ex se, ergo essentia creatura à se est ens simpliciter actuale positivum, ac proinde erit Deus, & non creatura, quod est falsissimum; si per productionem ab aeterno: ergo Deus aliquid ab aeterno condidit, quod est contra fidem docentem in principio creasse Deum caelum, & terram; si in tempore: ergo essentia non distinguitur à propria existentia. Patet consequentia, quia actualitas conueniens essentiae in tempore per productionem non distinguitur ab ipsa existentia, sed per vos essentia non distinguitur ab actualitate producta in tempore: ergo essentia, & existentia non distinguuntur à parte rei. Maior illa inde probatur, quia essentia per te ratione illius actualitatis constituitur formaliter extremum reale realiter distinctum ab omni alia realitate, quae non sit ipsa: ergo non potest distinguere ab ipsa actualitate, quia vel distingueretur vt ens reale actuale à modo, vel vt ab ente reali actuali simpliciter, vel vt non ens ab ente reali, vel ab ente modali: aliud enim distinctionis genus inter extrema à parte rei reperi non potest, vt suppono ex *disputatione de distinctione supra facta*, sed illa essentia non distinguitur ab actualitate illa, vt non ens ab ente, alias essentiae rerum etiam dum actu sunt per id quod extrahuntur, essent simpliciter non entia; imo neque actualitas illa posset ipsas afficere, quia intelligi non potest quo pacto res, vel modus aliquis realis possit afficere quod non est ens, perficiendo ipsum vt potentiam vel subiectum; ideo enim lux non potest afficere vacuum quod est extra caelum, constituendo ipsum in esse luminosi, quia lux est formalitas positiua, & vacuum illud est negatio: ergo positiua formalitas non potest afficere negationem.*

Nec item distinguere potest vt ens reale actuale ab ente reali vel modali, quia vt iam diximus, vt constituitur extremum distinctionis debet esse ens actualiter simpliciter: ergo per aliquam actualitatem simpliciter debet constitui in tali esse quam intrinsece habeat, & à qua secundum rem non distinguatur, alias ipsum argumentum formari posset de essentia, & hac actualitate, inquitendo quo pacto inter se distinguantur, sique abiretur in infinitum: restat igitur vt actualitas illa quam habet essentia in tempore per productionem ex natura rei non distinguatur ab ipsa essentia. Deinde probaui minorem, scilicet actualitatem illam esse illam existentiam, tum à munere existentiae quia existentia, vt saepe iam dixi, est actualitas constituens rem extra causas, sed per illam actualitatem praecise indistinctam ab essentia, & quam habet per productionem in tempore; extrahitur essentia extra causas, est enim iam ens simpliciter distinctum à se ipsa in statu possibilitatis: praeterea, quia creatura secundum illam rationem terminant productionem actualem, secundum quam in statu possibilitatis denominantur factibiles & producibiles ab omni potentia; sed factibiles, & producibiles ab omni potentia denominantur in statu possibilitatis non ratione negationis praecise & solum, sed ratione existentiae quam connotant: ergo actualitas illa non distinguitur te ab existentia. Patet consequentia, quia essentia ratione illius constituitur terminus productionis in tempore.

Confirmatur, quia neque existentia ab essentia, neque essentia ab existentia potest vilo modo separari: ergo non distinguuntur ex natura rei; quod autem essentia non possit separari ab existentia probatur,

quia separari nequit existentia ab essentia, ita ut sine illa manere possit, ut satis constat, quia existentia est modus essentiae, sed modus rei non potest separari à re cuius est modus, manendo in suo esse, alias esset modus, & non modus, modus quia sic supponimus, non modus quia esset res cum maneat separatus ille conceptus ab alio quocumque, neque essentia potest separari ab existentia, quia destructa existentia, destruitur essentia, hoc est in rebus non manentibus, si aliquomodo manere diceretur, maxime quia ab aeterno sunt verae & immutabiles enunciationes de ipsa essentia, ut quia homo sit animal rationalis, hoc autem non satis est ut dicatur essentia manere actu, destructa existentia, sicut neque ut ante existentiam ab aeterno actu fuisse dicatur, veriusque enim eadem est ratio; porro autem essentiam rei creatae non fuisse ab aeterno extra primam causam actu, patet, quia aut illa ab aeterno conservaretur à Deo aut à nullo penderet, sed increata esset, si esset increata, esset ipse Deus, unde essentia creaturae Deus esset, quod est haereticum; si autem à Deo dependeret, & conservaretur, sequeretur aliquid ab aeterno extra Deum fuisse à Deo productum & conservatum, quinimo necessario à Deo ita emanasse, sicut filius aeternus à Patre, quae sunt absurda, ea vero solum ratione dicuntur essentiae rerum aeternae, non quia actu sint, sed quia ab aeterno non implicant contradictionem ut sint, & ita sunt obiectum divinae omnipotentiae, haec autem possibilitas, & non implicatio contradictionis necessaria est, & prior nostro modo intelligendi omni actu voluntatis, & intellectus Divini, ut patet ex dictis supra. Deinde quia nulla entitas potest esse actu, nisi existat, nam existere aut idem est quod actu esse ens, aut necessario recipiuntur inter se, actus enim entis est existere; ergo nulla essentia potest actu esse nisi existat, existere autem non potest sine existentia, nulla igitur potest assignari distinctio inter essentiam actu & existentiam, siquidem essentia actualis est existens, & ita existentiam habet, ac proinde neque vlla compositio realis excogitari potest.

SUBSECTIO. IX.

Quarum principale argumentum ponitur.

Quarto sic argumentor ab impugnatione praedictae, cui fundamenti contrariorum, ideo essentia, & existentia distinguuntur realiter, quia possunt separari eo quod essentia est indifferens ad existendum, vel non existendum, sed haec ratio nullius momenti est, ergo, &c. Probatur minor, si haec ratio subsisteret, ipsa essentia existentiae hominis, prout distinguitur ab essentia ipsa hominis (ut patet ex dictis in prima ratione pro nostra conclusione) distingueretur à parte rei ab ipsa existentia quam essentialiter constituit. Deinde ipsa existentia in quantum distinguitur ab essentia rei, distingueretur à parte rei ab ipso exercitio existentiae, & de illo exercitio idem probaretur, & sic procederetur in infinitum, sed hoc est absurdum quoad utramque partem: ergo, &c.

Maiores quoad primam partem sic demonstratur, quia ideo essentia hominis distinguitur ab ipsa existentia hominis per vos, quia est indifferens ad existendum, & non existendum, ac proinde separatur ab existentia, & haec indifferencia, & haec separatio conveniunt essentiae hominis, quia illa quatenus vera essentia est, est aeternae veritatis omnino necessaria, ac proinde à se, & immutabilis, ac invariabilis simpliciter, & absolute adhuc diuinitus in praedicatis essentialibus, in quo distinguitur vera, & propria essentia, quae quidditas dicitur ab exercitio, & actualitate existentiae, quae contingens est ex eo quod producat à Deo li-

bere, & pro libito diuino tribuatur creaturae, nam ita conceditur existentia essentiae creatae, ut si Deus voluisset non concessisset illam, cum autem id, quod contingenter conuenit, & producat à Deo libere in tempore, non existerit ab aeterno, & essentia fuerit ab aeterno, inde euenit, ut essentia ab aeterno fuerit separata ab existentia, & indifferens ad existendum, & non existendum.

Tum sic praedicata essentialia, quae quidditative, & essentialiter constituunt existentiam hominis (quatenus distinguitur ab essentia ipsius hominis) sunt vera, & propria quidditas, & essentia: ergo sunt ita aeternae veritatis, ut sint omnino necessariae à se, & immutabilia, ac inuariabilia adhuc per potentiam Dei absolutam, ergo ab aeterno sunt eo modo quo sunt ab aeterno praedicata quidditativa hominis, & essentia ipsius, ergo sunt separata ab ipsa existentia, ac proinde sunt indifferencia ad existendum, & non existendum vel ad constituendum, & non constituendum existentiam. Patet consequentia, quia ea quae ita se habent, ut quando datur non datur aliud, separantur realiter, atque quidditas, seu praedicata essentialia existentiae ab aeterno fuerunt, quia sunt aeternae veritatis, &c. & essentia quae de nouo producat nunc non fuit ab aeterno, quia Deus nihil ab aeterno produxit, sed in tempore; ergo praedicata essentialia existentiae separantur à parte rei ab ipsa existentia; ergo illa praedicata essentialia distinguuntur à parte rei ab ipsa existentia, quam essentialiter constituunt, sed hoc est contra vos; qui assertis praedicata essentialia non distinguuntur à parte rei à re ipsa, quam constituunt, ut patet ex dictis supra in prima ratione meae conclusionis, & ideo assertis ens, substantiam, corpus, viuens, animal, rationale nullomodo distinguuntur à parte rei ab homine, quod adeo verum est, ut etiam refutetur Scotum docentem praedicata vniuersalia distinguuntur ex natura rei ab individuo, quod constituunt, si autem praedicata essentialia, quibus essentialiter constituitur existentia quatenus distinguitur ab essentia hominis, vobis gratia, ens, existentia ut sic substantialis, vel accidentaliter separantur ab aeterno ab ipsa existentia, quam constituunt, non solum distinguuntur praedicata quidditativa communia à re, quam constituunt ex natura rei formaliter, ut inquit Scotus, cum identitate reali, sed potius sine vlla identitate distinguuntur à parte rei ab illa; unde vi nostri argumenti concederetis nunc magis quam concedit Scotus, ac proinde vobismetipsis contradiceretis. Ergo dicendum est praedicata quidditativa existentiae non distinguuntur ex natura rei ab ipsa existentia, ac proinde illa praedicata quidditativa, quatenus sunt positiua actualia praedicata non dari ab aeterno, neque separari ab ipsa existentia, quam constituunt essentialiter solum, quae esse ab aeterno possibilia, & secundum possibilitatem separari ab existentia actuali, non à possibilitate existentiae, neque ab existentia possibili, quia ab illa non distinguuntur ipsa essentia possibilis, itaque assertum est essentiam possibilem non distinguuntur ab existentia possibili, & essentiam actualem non distinguuntur à parte rei ab existentia actuali, etiam si sit vera essentia actualis.

Ergo similiter essentia ipsa hominis actualis non distinguitur à propria existentia, etiam si sit vera essentia, quia sicut essentia possibilis hominis non separatur ab existentia possibili hominis, ita essentia actualis hominis non separatur ab existentia actuali ipsius, neque est indifferens ad illam, & ad negationem illius, sed potius est omnino determinata essentia actualis, ad ipsam existentiam, quia per existentiam constituitur in esse actualis identice, & simplicissime quatenus identificatur cum existentia.

165 Vergetur; ac declaratur amplius, quia quicumque
modus vel entitas à parte rei prout distincta ab alia,
verbi gratia, ubi figura, & actio habent propria
prædicata essentialia, quæ in ratione essentia, &
quidditatis sunt tam propria; & quidditas sicut præ-
dicata essentialia hominis & Angeli sunt vera &
propria quidditas; & essentia hominis & Angeli;
vnde sicut prædicatis essentialibus hominis formantur
propositiones æternæ veritatis omnino necessariae,
immutabiles, & inuariabiles, ita similiter de prædica-
tis essentialibus actionis, ubi & figuræ formantur
propositiones æternæ veritatis, omnino immutabiles,
& inuariabiles, quæ absolute abstrahunt à temporibus,
quare sicut hæc propositio est æternæ veritatis &c.
homo est ens, homo est animal rationale, ita simili-
ter hæc propositiones sunt æternæ veritatis &c. ubi
est ens, actio est fluxus ab agente, ubi est determi-
natio rei ad locum, quare, quod ubi, figura & actio
sunt modi imperfectiores homine, non tollit quin
habeant veram & propriam quidditatem & essen-
tiam, sicut homo habet illam; ac qui essentia hominis
nullo modo distinguitur ab homine: ergo essentia
ubi actionis, & figuræ nullo modo distinguitur ab
ipsis; & ratio est, quia nihil est magis intimum, ma-
gis necessarium, magis idem, magis indistinctum
ab aliquo, quam essentia per quam constituitur illud
ex eo quod essentialiter & quidditative constituat
ipsum: vnde siue essentia dicatur omnino necessaria,
siue æternæ veritatis, siue immutabilis & inuaria-
bilis, nullo modo debet distingui, sed omnino debet
identificari cum re cuius est essentia, quod Thomistæ
cum Diuo Thoma contra Scotistas asserunt ut vidi-
mus *supra* agentes de distinctione ex natura rei, quod
adeo verum est hoc, ut non solum affirmet Thomis-
tæ, totam essentiam non distingui à re cuius est
essentia: sed neque vnum quodque prædicatum es-
sentiale, & ideo docent sicut animal rationale non
distinguitur à parte rei ab homine, ita similiter ens
aut substantiam, viuens aut animal diuissim nullo mo-
do distingui à parte rei ab homine; quod etiam
contingit in modis & in accidentibus quæ nullo mo-
do distinguntur à propriis essentis & prædicatis es-
sentialibus, siue diuissim sumptis, siue collectim, ex
eo quod prædicata essentialia sunt siue illa prædicata
essentialia sunt æternæ veritatis siue non; ex quo mani-
feste colligitur talia prædicata essentialia nunquam
separari ab entitatibus quas constituunt quidditativæ,
si cum proportionem sumantur, vnde si prædicata illa
sumantur ut actualia, non separantur ab Actuali
re quam constituunt; si autem sumantur ut possibilis,
nullo etiam modo separantur à re possibili, cuius
prædicata possibilis sunt.

166 Tunc sic, siue essentia hominis, v.g. sit res, siue
modus distinctus à parte rei ab essentia hominis, vere
datur à parte rei & proprie existit sine fictione; ergo
habet veram & propriam prædicata essentialia, quæ nullo
modo separantur & distinguuntur à re quam consti-
tuunt essentialiter, videlicet ab existentia ipsa, quia
ubi datur eadem, ratio formalis, datur idem effectus
formalis, sed in essentia, seu prædicatis essentialibus
existentia datur eadem ratio formalis, quæ datur in
essentia hominis, ut identificetur cum ipso homine
sine ulla distinctione: ergo dabitur in prædicatis
essentialibus existentia similis effectus identificati-
onis cum existentia quam constituunt. Minor illa est
manifesta, quia tota ratio formalis propter quam
essentia hominis (sit vel non sit æternæ veritatis)
non distinguitur ab ipso homine, est quia est vera
quidditas & essentia illius, sed etiam prædicata
essentialia existentia sunt vera quidditas, & essentia
existentia: ergo datur eadem ratio formalis identi-

ficationis: &c. ergo male colligitis essentiam ho-
minis distingui ab existentia propria, quia essentia
hominis est æternæ veritatis, & omnino necessaria;
siquidem etiam essentia existentia, & prædicata me-
taphysica essentialia illius sunt æternæ veritatis per vos;
& omnino necessaria, & nihilominus non distin-
guntur neque separantur ab existentia quam consti-
tuunt, alias prædicata metaphysica rei distingueren-
tur ab ea re quam constituunt: vnde animal ratio-
nale distingueretur ab homine; ne ergo hæc absurda
sequantur, dicendum est nullam essentiam actualem
distingui à parte rei ab existentia propria, ac pro-
inde non separari illam ab hac: solumque distingui
ab existentia, & separari ab illa essentiam possibilem,
in qua fundatur prædicata æternæ veritatis, & de qua
dicitur esse à se omnino necessariam, immutabilem
ac inuariabilem, itaque essentia actualis nullo modo
differt ab existentia licet essentia possibilis distingua-
tur ab existentia actuali; quia autem Aduersarij non
distingunt hos terminos equiuocatione laborant in
suis argumentis, & reponsonibus ut patet ex dictis;
ut autem tenebras has aduersariorum expelleremus
lucem distinctionis supradictæ in medium protuli-
mus, quæ satis illustrata ac probata manet, illa prima
pars maioris illius syllogismi.

Secunda pars sic demonstratur; quia existentia 167
panis v.g. potest esse & non esse actualiter: ergo
distinguitur existentia ab eius actualitate & exercitio.
Probat autem antecedens, existentia panis ante conse-
crationem est actualiter existens; sed post conse-
crationem non est actualiter existens, potest tamen
existere, si Deus reproducat iterum panem ut potest;
ergo existentia potest esse & non esse actualiter;
Maior est centesima in nostra fide, supponitur enim
necessario materiam ad consecrationem; minor
etiam est de fide, ut optime probat eximius Noster
Doctor. *tom. 3. in tertiam partem disput. 49. sect. 2.*
¶ 3. Consequentia inferitur manifeste, quia in tantum
substantia panis desinit esse, in quantum non est actua-
liter eius existentia. Confirmatur, illud quod est
indifferens ad esse actualiter, & ad non esse actualiter
distinguitur realiter ab esse actualiter: sed existentia
panis est indifferens ad esse actualiter, & ad non esse
actualiter: ergo existentia panis distinguitur ab esse
actu: ergo etiam in illo modo existentia erit di-
stinctio ex natura rei inter ipsum & idem ipsum: hoc
est inter ipsius essentiam, & suum actuale esse, quod
est impossibile, alias fieret idem argumentum de
esse existentia illius modi & eius essentia, & sic
procederet in infinitum; si igitur in ipsa existentia
intelligi potest quod interdum sit & interdum non sit
sine distinctione ex natura rei, cum non idem intel-
ligitur in essentia actuali cuiuscumque rei, & ipsius
existentia, ut non distinguantur inter se.

Respondet Caietanus *quest. i. de ente & essentia*, 168
negando existere esse indifferens ad esse & non esse,
quia nihil est indifferens ad aliquam duam, quorum alte-
rum sibi determinat & est sibi essentialis &c. sed esse
est de essentia existere: ergo existere non potest esse
indifferens ad esse & non esse, quia res non potest
esse indifferens ad esse essentia, & ad non esse
essentia, quia esse essentia est de intellectu & ratione
essentia.

Sed hanc solutionem Caietani omnes Doctores 169
reijciunt & merito, quia est euidenter falsa, existen-
tia enim panis est vere & actualiter ante consecra-
tionem, & post consecrationem non est actualiter,
& existentia rosa in hyeme non est à parte rei, in
vere autem est à parte rei: ergo existentia potest esse
actualiter & non esse: ergo est indifferens ad esse &
non esse. Respondet ulterius Caietanus, quod ideo
existen

existentia rosæ in hyeme non est, quia essentia rosæ quæ ab æterno habet suam prædicatam quidditativam, nondum ad actum essendi pervenit, & non ideo quia existere sit indifferens ad esse & non esse: sed contra, quia hæc secunda responsio Caietani est tam improbabilis sicut prima, quia ipsa existentia rosæ in hyeme tantum erat in potentia: ergo non erat actu. Antecedens est evidens, quia in hyeme erat potentia in Deo ad producendam existentiam rosæ, & non produxit tunc: sed omne illud quod potest Deus producere, & non producit, dum non producit est tantum in potentia: ergo existentia rosæ in hyeme, est tantum in potentia.

170 Confirmatur, quia existentia rosæ in vere extrahit rosam extra causas actualiter: ergo hoc quod est extrahere rosam extra causas actualiter separatur ab essentia existentie: ergo essentia existentie potest esse sub negatione extrahendi rem extra causas actualiter: ergo essentia existentie est indifferens ad esse actualiter, & non esse actualiter: ergo distinguitur ab esse actualiter, de quo esse actualiter redit idem argumentum usque in infinitum, videlicet utrum distinguatur à sua essentia, quia essentia illius potest esse, & non esse actualiter, & sic erit indifferens ad esse, & non esse actualiter usque in infinitum.

171 Respondet Albertinus quod ideo essentia rosæ distinguitur à parte rei ab existentia, quia est indifferens ad existere tanquam ad modum realem vel rem absolute de novo advenientem essentia: at vero existentia quamvis secundum esse ipsius conceptum sit indifferens ad esse in actu exercitio, quia tamen existentia non existit per aliam existentiam, potest non esse subimer ratio existendi, sicut quantitas se ipsa est extensa, & actio se ipsa fit: ideo ipsum exercitium existentie non distinguitur ab ipsa essentia existentie, & sic cessat ratio paritatis; quod si dicas, quid igitur additur de novo existentie in potentia, cum sit in actu exercitio? respondet nihil de novo addi in ratione existentie: sed illam quæ erat in potentia obiectiva fit in actu, & extra causas ad quod sufficit actio agentis, quæ est modus quidem realis per quam actionem existentie extrahitur extra causam suam, & sic existens formaliter, sic Albertinus.

172 Sed hæc responsio semper difficilis mihi visa est ne amplius dicam: primo quia est manifesta petitio principij, nos enim ex indifferentia quam habet existentia ad essendum, & non essendum actualiter intendimus probare, quod exercitium existendi actuale non est ipsa existentia secundum essentiam, quia potest dari existentia secundum prædicatam essentialia sine illo exercitio cum ab æterno detur illa sine hoc, & sicut ipse probat quod ideo essentia distinguitur ab existentia, quia potest dari essentia sine existentia, ita etiam nos probamus ipsam essentiam existentie distingui ab ipso exercitio actuali existentie, quia essentia seu prædicata quidditativa possunt esse sine actuali exercitio existendi: ergo quando ipse respondet quod non distinguitur petit manifeste principium.

173 Deinde argumentum de separatione nihil probat, quia nos etiam dicimus quod ipsa essentia rei est ratio formalis existendi, quia si posset separari ab exercitio existendi, essentia non distingueretur ab existentia. Exempla autem quæ addert Albertinus non veniunt ad rem; imo potius sunt contra illum, ideo enim colligimus actionem esse rationem formalem agendi quia implicat dari actionem quin actualiter agat: unde si posset dari actio quin actualiter ageret, colligeremus evidenter quod non esset ratio agendi, vel quod ne-

cessario requireret aliquid distinctum à se ipsa ut actualiter ageret, & ideo colligimus evidenter quod quantitas distinguitur ab actuali extensione locali, quia potest dari quantitas actualiter quin extendatur & extendatur actualiter localiter, ut patet evidenter in venerabili Eucharistie Sacramento, in quo datur quantitas actualiter, quin actualiter extendatur, & ideo probavimus in phisicis materiam & formam distinguere ab actuali exercitio vniendi, quia possunt esse extrema quin actualiter vniantur: contra vero evidenter colligimus vniorem actualem esse rationem formalem vniendi, quia non potest esse sine exercitio vniionis, quam rationem ait ipse Albertinus tom. 2. disput. 4. de prædicam. substantia, quest. 3. n. primo esse evidenter, quia implicat dari actualiter vniorem quin actualiter vniatur, quia est modus & ratio formalis vniendi: sed secundum Albertinum existentia est modus & ratio formalis extrahendi rem extra causas: ergo non potest dari existentia quin actualiter extrahatur rem extra causas: sed ab æterno extrahit existentia seu essentia existentie, aut prædicata essentialia illius, ut ipse asserit: ergo ab æterno extrahit rem extra causas: ergo ab æterno res existit extra causas quod est hæreticum; siquidem nihil existit nisi per productionem Dei, & Deus nihil produxit ab æterno; sed in tempore. In principio enim fecit Deus &c. vel si ab æterno existentia, quæ tunc fuit non extraxit rem extra causas in actu exercitio: ergo non est ratio formalis extrahendi rem extra causas, neque est ipsum exercitium existendi: ergo essentia existentie distinguitur ab actu formali extrahendi rem extra causas. Unde si aliquid valet utrum argumentum contra nos negantes essentiam hominis distingui ab existentia hominis, etiam valet contra te negantem prædicatam essentialia existentie distingui ab ipso exercitio existendi; & contra vero si contra te non valet hoc argumentum ad hominem, minus urgebit contra nos tuum, quia contra nos non est ad hominem, & præterea possumus adhibere ad solvendum tuum argumentum ipsam solutionem qua nostrum argumentum solvere intendas.

Declaratur amplius hoc secundum Albertinum 174 de essentia existentie est exercitium existendi, sed ab æterno fuit coniuncta essentia cum existentia: ergo ab æterno fuit essentia existens. Patet consequentia (quia minor est sententia Albertini) implicat quod aliqua forma sit vniata subiecto capaci effectus formalis, quin ex ipsa forma vniata subiecto & ipso subiecto non resultet effectus formalis illius, quia talis effectus est totum compositum ex forma & subiecto, & vniione, sed totum compositum est idem quod materia, forma & vniio quæ ibi dantur: ergo necessario datur ibi effectus formalis, quia ab æterno fuit vniata existentia existentie, quæ est subiectum capax effectus formalis existentie: ergo ab æterno resultat effectus formalis existentie: maior est evidens, implicat enim quod albedo sit vniata parieti quin resultet effectus formalis illius scilicet albus, quia subiectum est capax, tunc sic effectus formalis existentie est existens; sed ab æterno existentia fuit vniata essentia quæ est capax illius effectus formalis: ergo ab æterno fuit essentia existens.

Dices ex Albertino quod existentia ut constituat 175 essentiam existentem requirit ut conditionem actionem agentis, quia licet detur aliqua forma in aliquo subiecto, nihilominus ut præbeat suum effectum formalem, necessario requirit aliquas conditiones, & sic in lapide si poneretur gratia conferret illi suum effectum formalem, ita similiter etiam si existentia sit ab æterno secundum suum esse essentialis, non facit rem existentem quia deest actio, adveniente

niente autem actione in tempore facit rem existentem.

176 Sed ante impugnationem aduerto duo, Primum quod conditiones ad aliquam formam possunt esse in duplici ratione, alia sunt antecedentes ipsam formam quae necessario requiruntur ut forma sit ita ut si non datur talis conditio non possit dari ipsa forma ad eum modum quod Doctores communiter dicunt intellecti-
177 onem esse conditionem necessariam ut sit volitio, & nos asserimus approximationem esse necessa-
178 riam conditionem ut sit actio agentis, ita ut sine illis conditionibus non possit dari forma; at vero si aliqua conditio licet sit necessaria ex natura rei, nihilominus si datur forma in subiecto necessario dabitur effectus formalis & compositum ex ipso subiecto & forma, v.g. etiam si dispositiones organorum, & alia accidentia sint necessariae ad formam hominis, nihilominus si forma rationalis datur in materia componet hominem, & hoc in formis absolutis omnes Doctores concedunt, & Albertinus etiam concedit in rebus in quibus hoc negotium difficilius est, nam cum in *pradicatione* ad aliquid, *quaest. 6. sect. 1.* asserit relationem distingui a suo fundamento, id probat quia si non distingueretur non existente termino referretur fundamentum ad terminum, quia totum esse relationis est, & consistit in actuali exercitio referendi, & *disput. 4. predicamentis substantia, quaest. 3. m. 70.* asserit quod licet doctrina de connotatis extrinsecis possit admitti in relatione, & figura, nihilominus in vnione non debet admitti. Aliae sunt conditiones necessariae antecedentes ipsam formam quae nullo modo sunt necessariae ut forma causet suum effectum formalem primarium: sed solum requiruntur ad operationes exercendas ut est subsistentia in natura, aut solum ad perfectionem ipsius, rei vel ad connaturalitatem consistentiam illius, quibus omnibus ablatis si per possibile aut impossibile datur forma in subiecto necessario componet suum effectum formalem.

177 Aduerto secundo quod quando quaerimus vtrum essentia, & existentia distinguantur, quaestio procedit de omni ente creato tam absolute quam respectu modalis, & reali, quibus positis sic argumentor.

178 Posita forma in aliquo subiecto necessario debet praestare suum effectum formalem deficientem quacumque conditione, dum tamen datur id quod est essentiale ipsi formae: sed ab aeterno datur tota essentia existentiae in essentia; ergo debet dari effectus existentiae: maior est sententia Albertini, ut constat ex locis allegatis de relatione, & vnione, & patet ex notabili, vel dicant aduersarij quo alio argumento esset convincendus qui diceret quod in Eucharistia non esset homo Christus Dominus, quia deficit illi extensio quae est conditio necessaria: certe nullo alio nisi quia in Eucharistia est animus rationalis vnitus materiae primae, quia implicat quod datur forma in subiecto, & quod non datur effectus formalis formae, vel si in nostro casu aliquis diceret quod licet datur existentia Christi Domini, nihilominus non existeret, quia ut illa existentia faciat existere hominem necessario requirit actionem generatiuam, productam ab alio homine; certe qui ita deliraret non esset convincendus aliunde nisi, quia datur tota essentia, & existentia in Christo Domino quod sufficit ut existat; vel si aliquis dicat quod animus rationalis in corpore sit de primo conceptus, non faceret hominem quia deficiunt illi aliquae conditiones necessariae ad ratiocinandum, is convinceretur, quia implicat quod datur forma hominis in materia subleuati, & quod non datur homo quia datur tota essentia hominis; quod autem homo primo conceptus sit homo est certum in nostra fide, quia est capax peccati originalis, quod est proprium peccatum hominis: ergo ut firmissimum asserendum est quod

quoties datur aliqua forma in aliquo subiecto, necessario debet dari compositum quia est effectus formalis illius formae, & ratio huius est evidens, quia essentia compositi nihil aliud est quam omnes partes vnitae inter se, & quoties datur tota essentia rei est ipsa res: minor etiam est sententia Albertini, quia ipse ponit essentiam, & existentiam secundum totum esse reale, & essentiale illarum ab aeterno: ergo est effectus formalis illarum scilicet Petrus existens quo quid absurdum in nostra fide.

Declaratur hoc totum, quia impossibile est quod 179 deficiat conditio ad aliquod quando non deficiat conditio ad id totum quod est idem cum ipso, v.g. impossibile est ut deficiat conditio ad hoc ut sit homo, si non deficiat conditio ad hoc ut sit animal rationale, quia homo, & animal rationale sunt idem alias deficeret, & non deficeret simul conditio ad idem ipsum quod est impossibile, quia impossibile est idem simul esse, & non esse, sed in vestra sententia (si consequenter loquamini) non deficiat conditio ab aeterno ad id quod est idem quod effectus formalis existentiae: ergo non potest deficere conditio ad ipsum effectum formalem existentiae: minor est evidens, quia totum compositum ex essentia tanquam ex subiecto, & ex existentia tanquam ex forma actu est idem quod effectus formalis existentiae: sed ab aeterno non deficiat conditio ad hoc ut sit totum compositum ex essentia, & existentia: ergo ab aeterno non deficiat conditio ut datur id quod est idem quod effectus formalis existentiae. Maior illa est certa, quia nihil aliud est effectus formalis alicuius formae quam concretum constitutum per illam formam, sed totum compositum ex essentia tanquam ex materiali, & ex existentia tanquam ex formali media vnione inter illas est concretum constitutum ab existentia: ergo totum compositum ex essentia tanquam ex subiecto materiali, & existentia tanquam ex forma est effectus formalis existentiae. Exemplo clarissimo demonstratur, quia album ideo est effectus formalis albedinis, quia est concretum & compositum ex pariete tanquam ex subiecto materiali, & ex albedine tanquam ex forma vnitis inter se, & ideo homo est effectus formalis animae rationalis quia est concretum & compositum ex materia prima & ex anima rationali: ergo concretum & compositum ex essentia tanquam ex subiecto materiali, & existentia tanquam ex ratione formali erit idem quod effectus formalis existentiae.

Minor illa sic demonstratur, quia totum compositum ex aliqua materia & forma vnitis nullomodo distinguitur a parte rei ab ipsa materia forma & vnione simul, sed potius est idem ac ipse, ita ut sit verum dicere materia, forma, & vnio sunt totum compositum & concretum a tali materia & forma, vel ex illis: sed ab aeterno non deficiat conditio ut sit essentia quae est materia vel quasi materia, & existentia quae est forma vel quasi forma, & simul vnio essentiae cum existentia: ergo ab aeterno non deficiat conditio ut sit totum compositum & concretum ex essentia & existentia simul vnitis: ergo euidenter colligitur ex tota hac demonstratione (supposita vestra sententia asserente actionem deficere ab aeterno, & nihilominus dari ab aeterno essentiam existentiam & vnionem inter ipsas) actionem deficientem nullomodo esse conditionem necessariam ad effectum formalem existentiae, alias etiam esset conditio necessaria ad essentiam, existentiam, & vnionem inter ipsas, quae sunt idem quod effectus formalis existentiae, ac proinde non darentur ab aeterno essentia, existentia, & vnio inter ipsas: sed deficiente ab aeterno actione Dei dantur essentia, existentia

& vnio inter ipsas : ergo non est conditio necessaria ad illas : ergo neque est conditio necessaria ad essentiam existentem, quæ est idem quod effectus formalis existentie, v. g. si actio Dei non esset conditio necessaria ad disgregatiuū visus non esset conditio necessaria ad album, sicut si actio Dei non esset conditio necessaria ad corpus, animam rationalem & vnionem inter ipsa etiā non esset necessaria ad hominem, qui est idem cum illis : sed per vos essentia, existentia, & vnio eorum est idem quod effectus formalis existentie, & actio Dei non est conditio necessaria ad essentiam, existentiam, & vnionem : ergo non est conditio necessaria ad essentiam existentem se ad effectum formalem existentie.

182 Secundo impugnatur eadem solutio euidenter : ideo per vos ab æterno non existit res, & existit in tempore quia in tempore datur actio agentis ; sed etiam ab æterno fuit actio agentis : ergo ab æterno fuit res existens v. g. Angelus Michael. Maior est solutio quam impugnamus : minor probatur manifeste, quia ab æterno fuit essentia, & existentia actionis propter eandem rationem, quia id probant aduersarij in essentia & existentia hominis, quia quæstio, vt constat ex notabili, procedit de omni essentia, & existentia creata, & de actione est verum dicere quod est ens reale, & quod habet essentiam necessariam æternæ veritatis, & reliqua argumenta Albertini : ergo ab æterno fuit actio : ergo & res existens. Patet consequentia, quoties datur aliqua forma in aliquo subiecto cum omnibus conditionibus necessario datur effectus formalis ; sed ab æterno fuit existentia in subiecto cum omnibus conditionibus : ergo ab æterno fuit effectus existentie quod est res existens.

181 Dices quod deficit illi aliqua conditio scilicet tempus, quia ab æterno nulla res creata potest existere.

183 Sed contra primo, quia etiam ab æterno debuit esse tempus secundum essentiam, & existentiam propter eandem rationem, quia est ens reale, & omne ens reale per vos fuit ab æterno secundum esse essentia, & existentia. Contra secundo : ergo in hoc tempore non solum dantur Angeli producti, sed etiam omnes qui à Doctores dicuntur possibiles, & posse produci à Deo, hodie, hac hora &c. Patet consequentia, quia ideo non fuerunt ab æterno existentes, quia deficiebat conditio temporis : sed nunc non deficit : ergo nunc sunt existentes omnes Angeli possibiles qui à Doctores dicuntur posse existere ; quod est falsissimum, & eodem modo impugnantur omnes solutiones quæ possunt dari, videlicet quod deficiat vnio inter essentiam, & existentiam, & relatio prædicamentalis inter illas, quia etiam illa vnio vel relatio fuerunt ab æterno, quia sunt entia reali secundum essentiam, & existentiam : ergo nihil deficit ad hoc vt res existat ab æterno. Præterea qui responderet quod Deus solum produxit vnionem inter essentiam, & existentiam eodem modo sunt impugnandi, quia etiam illa vnio fuit ab æterno, & actio producens illam vnionem fuit ab æterno : ergo deinde quid absurdius potest excogitari quam dicere quod Deus in productione Angeli eodem modo se habet sicut homo in productione alterius hominis qui solum producit vnionem, imo si aduertatur secundum hanc sententiam Deus minus facit quam homo, quia homo in mea sententia producit essentiam, & existentiam vnionis, & secundum aduersarios neque producit essentiam neque existentiam vnionis ; sed solum coniungit essentiam vnionis cum existentia vnionis ; vnde solum facit modum vnionis, & non vnionem ipsam eo modo quo facit homo. Deinde,

quia multi ex aduersariis negant in vnione dari vnionem distinctam quæ vniat essentiam, & existentiam ipsius vnionis ne deur processum in infinitum : ergo in hac sententia nihil producit Deus, quidem neque producit essentiam vnionis, neque existentiam illius : ergo nihil est quod producat Deus.

Imo etiam concedant aduersarij dari vnionem distinctam inter essentiam, & existentiam vnionis ; iterum redit idem argumentum, quia Deus non producit illam secundam vnionem, quia neque producit essentiam, neque existentiam illius propter rationes dictas : ergo nullo modo producit illam vnionem : ergo nihil producit Deus : ergo minus facit quam homo ; neque potest recurri ad tertiam vnionem, quia idem argumentum currit de tertia, ac de secunda, & prima.

Nec valet dicere, quod licet dentur essentia, & existentia vnite inter se, nihilominus non existit res, quia non datur actus diuinæ voluntatis, quo vult illa existere. Non, inquam, valet ; quia non potest facere, quod datur forma in materia, & quod non datur effectus ; sicut si daretur forma hominis in materia hominis, necessario daretur homo ; (& pone casum in quo per possibile, aut impossibile Deus esset agens natura, vt posuit illum Aristoteles) etiam si non daretur actus voluntatis diuinæ secundum sanam Theologiam ; quia ille solum requiritur quasi antecedenter, vt ponatur forma in materia ; posita autem non potest facere Deus quod non sit homo ; sicut posito peccato in homine, etiam si datur actus displicentia, non ideo homo non est peccator, sed ab æterno datur essentia, & existentia vnite inter se : ergo illis suppositis necessario sequitur quod sit res existens ; sicut ex eo quod ab æterno datur generatio Verbi diuini, etiam si pro illo priori generationis non concipiatur actus paternæ voluntatis, nihilominus datur Verbum æternum, quia hæc omnia, quæ sunt essentialia illius, dantur : ergo etiam si non datur actus voluntatis diuinæ, si ab æterno omnia sunt essentialia rei existentis, necessario dabitur res existens in eo ; quod sequitur manifeste ex contraria sententia ; & quod res necessario existit independentem à libera voluntate Dei, sicut existit Verbum æternum, quod est aperta hæresis ; ex quo etiam sequitur quod homo necessario esset beatus, quia datur necessario visio beata, propter eandem rationem. Prætermittito alia absurda, quæ sequuntur ex prædicta sententia, quæ lumine naturæ sunt nota.

SYBSECTIO. X.

Efficaciter probatur ab inconuenienti nostra Conclusio.

SI essentia Angeli v. g. distinguatur ab eius existentia, Angelus non crearetur à Deo, sed potius educeretur, aut generaretur ; & idem est de anima rationali ; sed hoc est maximum absurdum, tam in Philosophia quam in fide nostra : ergo essentia, & existentia non distinguuntur in Angelo. Maior sic probatur, quia Deus non producit essentiam Angeli, quia per vos est increata, æterna, & à se, & sic ab æterno datur essentia Angeli, (quæ non daretur si produceretur à Deo, in tempore, quia quidquid producit à Deo, in tempore producit, ac proinde ab æterno non datur). Vnde solum Deus producit existentiam Angeli ; ac proinde solum hoc concretum Angelus existens ; sed existentia Angeli quatenus est modus, vel entitas omnino dependens ab essentia tanquam à subiecto materiali, non

non creatur, quia non fit ex nihilo, sed potius educitur ex ipsa essentia tanquam ex subiecto praesupposito; Item vno inter essentiam, & existentiam, non creatur, sed potius fit ex praesupposito subiecto, (ut late probauimus libris de Celo, vbi demonstraui vnionem substantialem non posse creari:) ergo totum Concretum Angelus existens non creatur, sed potius educitur, & generatur. Explicatur hoc exemplo manifeste; Ideo Concretum hoc, equus, vel ignis non creatur, sed potius generatur, & educitur; quia Vno, & formalitas illius educitur, & non creatur, scilicet forma ignis, & anima equi, & vniones earum, etiam si materia eorum non educatur, aut generetur; sed formalitas concreti Angeli existentis non creatur, sed educitur; & idem est de vnione existentiae respectu essentiae Angeli: ergo totum concretum Angelus existens non creatur, sed educitur, & generatur. Videantur reliqua à me posita in *physicis Disput. de materia prima, quaest. Vtrum materia habeat existentiam a se, vel à forma*; Vbi hoc argumentum late proposui; cui sciens, & prudens superledeat, ne actum agamus.

186 Quod autem inconueniens sit in Philosophia, & in fide catholica asserere, Angelum, & Animam rationalem non creari, sed educi, aut generari, patet manifeste ex iis omnibus, quae late adducimus libris de Anima, vbi data opera demonstraui animam rationalem esse creatam ex nihilo. Item ex capite, *Firmiter de summa Trinitate, & Fide catholica, in principio*, Vbi decernitur, Angelos esse creatos ex nihilo, ibi: [Ab initio Temporis de nihilo condidit creaturam spirituales, Angelicam videlicet]. Quid clarius?

187 Aliter probatur nostra Conclusio, quia in accidenti essentia non distinguitur ab existentia: ergo neque in substantia. Consequentia est euidens à paritate rationis, quia non est maior ratio vnus, quam alterius. Probatur antecedens, si existentia accidentis est res diuersa ab essentia; quarendum est, an talis res sit substantia, vel accidens? Non substantia, ut patet; ergo accidens: ergo similiter ipsum inexistit; aut igitur seipso, aut per existentiam à se distinctam? si se ipso, cur non idem de primo accidente dictum est. Si per aliam existentiam, idem rursus de illa quari potest; atque hoc pacto res procederet in infinitum.

188 Declaratur: vel ex essentia, & existentia fit vnum ens per se, vel vnum ens per accidens? Non vnum ens per se; quia ex duobus actibus non fit vnum ens per se; sed essentia est actus, & existentia est actus; ergo ex essentia, & existentia non fit vnum ens per se; hac enim maxime ratione pugnant ipsi contra eos, qui ponunt multas formas substantiales in vno composito.

189 Sin autem ex ipsa existentia & essentia componatur vnum ens per accidens, & non resulter vnum ens per se, cum res existens sit terminus generationis, generatio substantialis terminaretur ad ens per accidens, ac proinde ad plura simpliciter, & non ad vnum simpliciter, quod est expresse contra Aristotelem.

190 Deinde sequitur maius absurdum, quod omnis homo simpliciter sumptus quatenus talis sit ens per accidens. Patet hoc; quia homo simpliciter talis est homo existens; quia homo possibilis est secundum quid talis, existentia enim tribuit esse simpliciter; atqui homo existens quatenus componitur ex essentia, & existentia hominis, est ens per accidens: ergo praeterea: si existentia re differt ab essentia, erunt duo termini per se primi ipsius generationis, cum generatio terminetur ad rem existentem, quod

I. P. Tom. II.

nequaquam fieri potest; vnitas enim numerabilis cuiuslibet motus pendet ex vnitate numerali termini ad quem. Probatur antecedens: nam terminus generationis est forma; vnde Aristoteles formam saepe vocat generationis terminum, & finem, cuius gratia est. Item existentia, etiam est terminus generationis, quia generatio definitur, est mutatio de non esse ad esse, generari est fieri, fieri autem per se terminatur ad esse, quare si esse secundum rem differret à forma & essentia illius, duo essent termini per se generationis.

Vltimo virgetur contra eos qui asserunt existentiam distingui ab essentia ut rem à re, & ut actum absolute realem à potentia reali; quia si existentia ita distingueretur ab essentia, existentia posset existere & permanere sine sua essentia, saltem diuinitus; sed hoc implicat contradictionem: ergo implicat contradictionem quod existentia distinguatur ab essentia ut res à re: maior est certa, in hoc enim distinguitur res à modo, quod modus adhuc diuinitus non potest esse separatus à re cuius est modus, res autem potest etiam debilissima sit, quid enim debilius potest excogitari quam quantitas, albedo & reliqua accidentia, quae ex eo solum quod res sunt & non modi separantur in Eucharistia diuinitus à substantia panis, cuius accidentia sunt, sed per vos existentia est res absolute ac simpliciter distincta ab essentia: ergo saltem diuinitus potest separata existere ab essentia: minor illa prima sic demonstratur, quia implicat contradictionem essentia simul esse essentiam, & non essentiam; sed si existentia esset separata ab essentia, essentia esset essentia simul, & non essentia: ergo implicat contradictionem quod existentia separata existat ab essentia: minor hac sic demonstratur: & imprimis esset essentia, ut supponimus: deinde non esset essentia, quia essentia est id, quod adeo est necessarium, intimum, & vltimum constitutum rei, ut sine illa res nullo modo possit aut esse aut concipi, adhuc diuinitus: v. g. ideo animal rationale est essentia hominis, quia homo neque esse neque intelligi aut concipi possit sine animali rationali, & essentia Dei est Deitas, quia sine Deitate nullo modo potest concipi aut esse Deus, quod adeo verum est ut nulla alia definitio possit tribui essentiae ut essentiae, imo si aliam inuenerunt Adversarij, dicant nobis & assignent, quam certe assignare non poterunt; siquidem hanc solum à nobis traditam cognouit Metaphysica.

Sed per vos existentia posset esse separata ab essentia conseruari, concipi, & intelligi sine essentia, quia quidquid separatum existit ab alio conseruatur, est, & intelligitur sine illo: ergo illi essentiae non conuenienter definitio essentiae: ergo non esset essentia, si posset existentia existere separata ab essentia.

Virgeo amplius: ergo modo de facto quando corrumpitur essentia, non ideo praecise corrumpitur, quia corrumpitur eius existentia (per te enim potest corrumpi existentia diuinitus quin essentia corrumpatur) ergo vltra existentia corrumpitur de facto ipsa essentia; ergo haec non habet praecise esse ens actuale, quod habeat existentiam distinctam, sed etiam à se ipsa intrinsece, efficienter vero ab actione, qua producit, ideoque poterit esse ens actuale sine existentia distincta, ergo & existens sine existentia distincta; quia nihil aliud est ens existens quam ens actuale productum in rerum natura.

Praeterea si existentia potest conseruari sine essentia & non producta essentia: ergo quando producit essentia & ponitur existentia, sola essentia de nouo producit & de nouo fit ens actuale, sed non intrinsece per existentiam, quia haec non est de nouo produ-

producta : ergo per se ipsam formaliter terminat tunc actionem productivam : ergo essentia propter condistincta ab existentia superaddita habet esse actuale in rerum natura. Patet consequentia , quia illud habet esse actuale in rerum natura quod est de nouo à parte rei ; nec potest dici tunc produci de nouo unionem , quia in ipsa unionem habet locum hoc argumentum quomodo scilicet ipsa essentia unionis producat , quod si concedatur semel essentiam unionis per se ipsam solam terminare actionem productivam , & consequenter per se ipsam solam intrinsece esse extra causas & existere , idem dicendum erit de reliquis essentiis.

195 Dices posse separari essentiam ab hac numero existentia & ab illa & ab omnibus diuisione , non vero ab aliqua sub diuisione , & ab omnibus collectiue & hoc sufficere ad eas distinguendas sicut ob similem separabilitatem distinguitur ubicatio & duratio à re ubicata , & durante , ex hac vero separabilitate non sequuntur absurda quæ supra inferebantur.

196 Sed contra primo manifeste , quia ex hoc sequitur essentiam ab æterno esse coniunctam cum aliqua existentia sub diuisione , quia per vos essentia non potest collectim separari ab omni existentia , quando vere datur essentia , sed ab æterno vere per vos fuit essentia : ergo ab æterno fuit cum aliqua existentia : ergo ab æterno existeret essentia hominis v. g. sed non existeret media productione Dei , quia Deus nihil ab æterno produxit sed in tempore : ergo à se ipsa existeret essentia : ergo existeret ut Deus sine ulla causa : ergo est Deus quæcumque essentia ; sed hoc est hæreticum : ergo falsissima est solutio aduersariorum.

197 Secundo contra , quia essentia est res absoluta ac simpliciter , item existentia est res absoluta ac simpliciter & non modus : ergo essentia non solum diuisione sed etiam collectiue potest separari ab omni existentia , & existentia ab omni essentia ut videre est in accidentibus Eucharistiæ , quæ non solum diuisione , sed etiam collectiue separantur ab omni substantia quia sunt res & non modi , etiam si sint res imperfectissimæ.

198 Tercio contra , quia adhuc manet tota difficultas ut optime notauit Arriaga. Rogo enim an quoties mutatur existentia mutantur actiones productivæ essentia an non ? si non mutantur : ergo manet conservatio eadem essentia variatis existentis : ergo essentia ut condistincta ab existentia terminat actionem productivam distinctam quæ ponitur extra causas : ergo etiam ut condistincta ab existentia existit. Si vero mutantur productiones circa essentiam : ergo quia non manet eadem numero essentia actualis modo quæ antea , quod est contra suppositum. Sequela patet , non secundum mea principia sed secundum principia Thomistarum , cum quibus pugnamus , quia si essentia actualis est eadem modo quæ antea , ut quid debet variari actio terminata ad ipsam essentiam cum habeat nunc eundem terminum quem antea ?

199 Et si dicas illam actionem variari eo quod terminetur ad existentiam quæ mutatur & variatur.

200 Sed contra , quia id repugnat , cum enim in vestra sententia existentia educatur ex potentia essentia , sic necessario ut actio qua producit existentia debeat dependere ab essentia & causari ab ipsa tanquam à subiecto educationis , si autem ex alia parte ea actio sit eadem cum ea qua ipsa essentia producit , sequetur rursus essentiam esse causam actionis primo productivæ sui ipsius , & consequenter esse causam sui , quod nequæ à se neque ab alio conceditur , sed ab

omnibus negatur. Deinde quia licet posset per eandem actionem produci essentia & existentia adhuc illa actio habebit duos terminos vere productos extra causas & habentes entitates actuales distinctas , & consequenter quilibet propter condistinctus ab alio existet ut supra asseribamus ; unde non est necesse ut ambo per unam terminus permanens est ; alius successus ; nam si concedatur duas res vere produci , & duas res verè de nouo esse in rerum natura , nulla res poterit proprie creari ut supra diximus.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta aduersaria solvuntur.

Ad loca sancti Hilarii , & Boëtii , respondeo locis. **A**cutos fuisse hos Doctores de distinctione reali inter essentiam actuale & substantiam creatam quam nos fatemur distingui à parte rei. Hilarius vero dum existentiam creatam vocat accidens , non intelligit existentiam esse accidens physicum , sed solum metaphysicum , comparatum quidem non cum essentia actuali , sed cum essentia possibili , quia tali essentia ut possibili concepta accedit existentia actualis etiam si non accidat essentia actuali ; quia identificatur cum ipsa adhuc per rationem ut *quest. sequenti* dicetur , vel si vis responde eodem modo ad diuum Hilarium in hac locutione ac responsum est ad Boëtium Severinum , dicendo diuum Hilarium locutum fuisse nomine esse non de existentia , sed de substantia , ut patet ex toto contextu lib. 6. de Trinitate , ubi saepe substantie vocat esse diuus Hilarius.

Ad loca diui Thomæ facili ab aliquibus exhibetur responsio respondendo Angelicum Doctorem oppositum nostræ sententiæ docuisse , ab ipsoque recedendum esse necessario in hoc negotio , neque posse in omnibus præcipue philosophicis rebus vestigiis tanti Doctoris insisteri.

Verum in re gravi non est tam facile & clare recedendum à diuo Thomæ , sed potius aliqua querenda est verborum eius explicatio. Unde multum probato auctores illos qui Angelicum Doctorem quoties esse distinguit ab essentia in creatis volunt intelligendum non de esse existentia , sed de esse substantia quod ex natura rei distinguitur ab essentiis rerum præsertim libro contra Gentes , cap. 52. & 53. ubi probans ex insinuatione in creatis compositione ex natura , essentia & esse , per esse intelligit ibi substantiam ut patet ex iis verbis quæ ab ipso Angelico doctore profertur cap. 52. citato [illud igitur quod est substantia (per suam essentiam) non potest esse nisi unum tantum ; ostensum est autem quod Deus est suum esse substantia , nihil igitur præter ipsum potest esse suum esse] (hoc est) substantia. Eodem modo loquitur de esse personali & substantia tertia parte , *quest. 17. art. 2.* ubi conuertit esse cum substantia , & meo videri prima parte , *quest. 6. art. 3. ad 2.* qui est locus adductus contra nos ab aduersariis , eodem modo loquitur , ac proinde eodem modo explicandus est.

Alij Doctores aliam explicationem vniuersalem tribuunt huic loco & aliis diui Thomæ dicentes , quotiescumque asserit existentiam distingui realiter ab essentia locutum fuisse non de essentia actuali , sed de essentia possibili ; & ratio est manifeste , quia diuus Thomas ideo asserit existentiam distingui à parte rei ab essentia , quia essentia est omnino necessaria à se fundans propositiones æternæ veritatis : at qui essentia actualis quatenus actualis nullo modo est necessaria à se , sed potius est contingens & li-

bere producta, ac proinde potest esse & non esse, sicut ipsa existentia; neque in hac fundatur propositiones æternæ veritatis; sed in essentia in potentia seu possibili ut patet ex supra adductis pro nostra sententia; & hæc est à se & necessaria omnino omni genere necessitatis, ut à nobis probatur, & ostenditur *tractatu de possibilitate*; ergo euidenter sequitur quando diuus Thomas asserit existentiam distinguere à parte rei ab essentia non loqui ipsum de existentia comparata cum essentia actuali; sed potius comparata cum essentia possibili, de qua nos etiam libenter fatemur distinguere ab existentia actuali à parte rei & separari ab illa, siquidem ab æterno datur essentia possibilis & non datur ab æterno existentia actualis, & hæc sufficiunt de mente diui Thomæ; nisi velis dicere voluisse diuum Thomam existentiam distinguere ab essentia actuali per maiorem, & minorem expressionem, hoc est per rationem.

105 Ad locum sacre Scripturæ deductum ex 3. libro Exodi 14. optime respondet P. Hurtado his verbis: Fateor me non percipere, quid ex hoc testimonio à Patribus inferant. Aloysius Legionensis opinatur nomine, qui est, non intelligi existentiam, sed veritatem & fidelitatem qua Deus stat promissis ut eo signo seniores populi intelligerent à Deo Moysen missum, quia ipsi expectabant ut Deus statet promissis quod illorum labores levaret spe: est ergo sensus: dic populo illum, quem ipsi spectabant ut fidelem in promissis tibi dedisse hoc signum, quod erat illis notum ignotum aliis, qui non sciebant utrum Habreï expectarent Deum; aliud autem signum erat adeo notum ut per illud non posset credi Moysi, id enim quis è foro posset dicere hispane, *no eran buenas sensas*, sic ille; dico ergo eo testimonio evinci non hoc quod Legionensis colligit quia singulare est, ut ipse fatetur, sed Deum esse per essentiam existentem, quia est existens non ab alio sed à se ratione cuius repugnat illi maxime esse in potentia logica ad existendum; unde in Deo nullo modo distinguitur possibilitas ab existentia, & posse esse ab ipso esse, quia idem est in diuinis esse ac posse, ut sæpe reperitur in Concilio Niceno; imo arbitror nec posse concipi Deum nisi ut existentem, quod discernim habet Deus, tamen si existentia & essentia actualis creatæ sint idem; quia tam essentia quam existentia possunt esse & non esse; quia existunt dependentes à libera Dei voluntate, & concipiuntur sub conceptu omnino necessario sine existentia, non tamen propterea essentia actualis distinguitur ab ipsa existentia actuali, ita Hilarius ait non posse non esse id quod est ipsum esse. *Glossa* interlinearis qui sunt (inquit) proprie immutabiliter. Lyana significat scilicet necessitas & æternitas, & immutabilitas &c. ubi creaturas ait à Deo discriminari, quia ipsæ sunt veritabiles in nihil; Hieronimus in *epistol. ad Marcell.* ait, quia incommutabilis est quia ille tantum est, qui non novit fuisse, & cetera comparatione illius vere non sunt: item in *cap. 3. ad Ephesios* id explicat, quia Deus nullius beneficio est; cetera sunt beneficio Dei eaque propter nomen commune sibi retinuit, quia substantiam habet à se, cetera ab illo, item Ambrosius *epist. 93.* exponit quia in ipso non est. Est & non est, sed solum est. Hæc propositi ut cernatur sensum esse de essentia Dei à se & incommutabili, non vero de distinctione à nobis tradita inter essentiam & existentiam.

206 Ex quibus manifeste patet nullius momenti esse argumentationem aduersariorum fundatam in supradictis verbis; nam nullius momenti erat signum identitatis inter essentiam & existentiam actualem ad ostendendum Deum esse qui mittebat Moysen, sicut

v. g. nullius momenti est ad ostendendam magnitudinem Dei quod idendividuatio divina identificetur cum prædicatis superioribus, quia talis identificatio non denotat in Deo infinitatem ipsius, ac proinde potest convenire creaturis, ut à nobis asseritur: ergo aliud signum excellentius & proprium Dei in omnium sententia debebat tribui Filiis Israël, quod non posset convenire creaturis, ut ipsi reciperent Moysen tanquam legatum Dei ac infiniti Regis; hoc autem non poterat esse aliud quam habere existentiam à se ipso sine aliqua causa, quod adeo proprium & excellentissimum prædicatum Dei est, ut nulli creaturæ possit aliquomodo convenire, cum sit infinitudo per essentiam quæ solius Dei propria est, & implicat convenire creaturæ: ergo hoc signum potius quam illud aduersariorum tradidit Moyses ad ostendendam magnitudinem, & excellentiam Dei mittentis ipsum: ergo ex loco Exodi nihil colligitur in favorem aduersariorum.

Ad quartum quod est prima ratio respondeo concedendo maiorem, & distinguendo minorem, essentia actualis & existentia, nego minorem: essentia possibilis, & existentia actualis, concedo minorem, & de his asserimus distinguere à parte rei ad probationem minoris concedo maiorem; & distinguo minorem quoad secundam partem non corrumpitur essentia; possibilis concedo; non corrumpitur essentia actualis, nego: ad probationem minoris distinguo maiorem; essentia possibilis seu possibilitates earum concedo maiorem; essentia actualis nego maiorem: ad confirmationem primam eodem modo respondendo concedendo maiorem & distinguendo minorem, essentia entis creati possibilis, aut possibilitas essentia concedo minorem; essentia actualis, nego minorem.

Ad secundam confirmationem concedo maiorem; & ad minorem, dico essentiam actualem interdum existeret & interdum non existeret, non ita ut essentia perseveret destructa existentia, nam statim ac non existit essentia actualis destruitur ipsa; unde sicut de ipsa existentia est verum dicere quod aliquando existat, aliquando non existat; ita similiter est verum de essentia actuali quod existat & aliquando non existat: sed non ita ut non existente essentia actuali detur ipsa essentia actualis, quia hoc est falsum; quia destruitur ipsa cum existentia; de essentia autem possibili est verum dicere ut existat, & non existat perseverante eadem essentia possibili sub existentia & sub negatione existentia; & sic dicimus essentiam possibilem distinguere à parte rei ab existentia actuali, quibus manet soluta tota ratio Aduersariorum à §. confirmatur secundum, usque ad quintum argumentum exclusivæ.

Ad quintum argumentum distinguo antecedens, non est de conceptu essentiali & quidditativo essentia actualis, nego antecedens; non est de conceptu quidditativo essentia possibilis, concedo antecedens; unde concedimus, etiam essentiam actualem creatam concipi non posse absque existentia, licet essentia possibilis possit concipi sine existentia actuali: unde asserimus existentiam actualem sicut & essentiam actualem contingenter convenire creaturis possibilibus, unde negandum est absolute essentiam actualem esse necessariam simpliciter; verum tamen est quod essentia possibilis & secundum possibilitatem sit necessaria omnino, ut late à nobis probatur *tractatu de possibilitate rerum*.

Ad ultimum argumentum optime respondet Pater Hurtado retorquendo illud contra ipsos aduersarios, nam esse heri unionem simpliciter & vnire non est esse unionem & vnire hodie: ergo esse unionem simpliciter heri & hodie est successuum; sed hæc est essentia unionis: ergo unionis essentia est successiva.

quod est falsum: ecce retorquetur tuum argumentum contra te; unde quidquid responderis huic, respondebo tibi: Respondeo igitur ad tuum argumentum negando minorem, ad probationem distinguo antecedens, existere heri, & hodie secundum conceptum in recto positum non est idem, nego antecedens, secundum tempora extrinsece connotata concedo; & nego consequentiam, sicut me coexistere Petro, & Paulo non est idem, non ex parte mei, sed ex parte connotati, quia præter meam existentiam connotantur existentia Petri, & Pauli, sed ex parte intrinsece idem est connotare, & coexistere Petro, & Paulo quia est eadem existentia connotans utrumque, & coexistens utrique, ita me existere heri, & hodie distinguuntur ex parte heri & hodie, non tamen ex parte existentia quod patet in Deo, cuius existere heri si sumatur ex parte heri non est existere hodie, similiter sumptum ex parte hodie, quia si non produceret diem hodiernum non existeret hodie quia est idem ac coexistere hodie.

211 Dices, quia Deus ita existit per aeternitatem indivisibilem ut non possit non existere; at idem contingeret creaturæ semel existenti si eius existentia est indivisibilis, quia simul haberet rationem existendi per totam aeternitatem, & existere heri esset extrinseca denominatio.

212 Verum in essentia simpliciter, & vnire simpliciter confici potest idem argumentum, quia si vnio semel est vnio simpliciter habet omne requisitum ad essendum, & habendam existentiam æternam, respondeo ergo existere heri in Deo & nobis esse denominationem partim intrinsecam, & partim extrinsecam, sicut coexistere Deum rebus, & me, Petro; discrimen autem illud probat Deum esse ens necessarium, nos autem contingenter; & quamuis nostra existentia est abstracta & independens à tempore, non tamen est independens à libera voluntate Dei, quæ illam potest destruere hodie, ei destruendo idem esse quod ei dederat heri per solam cessationem conseruationis, sicut potuit eam non producere heri.

SUBSECTIO.

Argumenta secundæ sententiæ dissoluntur.

213 **A** Nec solutionem primi argumenti Caietani quod maximam continet confusionem, & equiuocationem aduerto esse irreceptum posse dupliciter intelligi, vel irreceptum ab alio vel in alio: irreceptum ab alio est idem quod improductum, & imparticipatum, ab alio independens & à se irreceptum in alio est illud quod non est in alio tanquam in subiecto, quo posito. Respondeo ad illud argumentum primum distinguendo maiorem. Omne esse irreceptum simpliciter & in omni genere causæ est infinitum, concedo maiorem; irreceptum in vno genere scilicet in genere causæ materialis & in alio scilicet in genere causæ efficientis receptum, nego maiorem: deinde ad probationem maioris distinguo, omne esse purum est esse infinitum simpliciter, finita sit purum ut non sit permixtum potentialitati ad non essendum, & potentialitati ad recipiendum, concedo; omne esse purum id est non compositum ex essentia tanquam ex potentia receptiua & existentia tanquam ex actu realiter distincto ab illa, nego; quia quamuis creatura quantum ad hanc rationem vocari possit esse purum, non tamen erit tale absolute ac simpliciter, quia eo præcisè quod creatura sit ens secundum, necessarium debet esse admixta potentialitati ad non essendum & potentialitati compositionis respectu

inherentia vel substantia, in quo distinguitur, à Deo, qui nullam habet potentialitatem ad non essendum, neque potentialitatem ad componendum cum substantia, quare etiam si careat creatura potentialitate compositionis, non potest dici pura simpliciter, quia habet alias potentialitates quas non habet Deus, ratione cuius purissima entitas dicitur ipsa, quare causalis illa neganda est, ideo ens creatum esse ens limitatum, quia prædicamentis permixtum, est enim falsa illa si ut proprie causalis sumatur, cum potius ens creatum ideo natum sit prædicamentis permisceri, quia esse limitatum est ex se ea solum ratione qua ab alio est, eo enim ipso quod ab alio ens dicitur immersum esse imperfectionibus & potentialitatibus.

Item in sententia probabiliori etiam à posteriori potest negari creaturam ideo esse admixtam prædicamentis quia est limitata, cum Deus in prædicamento existat ut à multis probabiliter defenditur: deinde ens artificiale & ens per accidens omnino limitata sunt, & nihilominus non ponuntur in prædicamento: ergo quod ponatur vel non ponatur in prædicamento: non est signum euidens à posteriori illimitationis, vel limitationis &c.

Ad primam confirmationem nego antecedens ut constat ex dictis.

Ad secundam confirmationem responderetur limitationem entis creati & posse esse physicam, & posse esse metaphysicam. Physica desumitur à causis physicis, & præsertim à prima efficiente & ab ultimo fine à quo omne esse creatum dependet qui est Deus, unde causas creaturam primo efficienter, secundo finaliter, ultimo quia est ultimus finis illius.

Metaphysica vero sumitur tum à limitatione propria naturæ & substantia, quatenus distinguuntur inter se à parte rei; tum à differentiis metaphysicis quæ ut dixi in logica desumuntur à tota rei entitate secundum quod ab aliis distinguitur, quare esse creatum licet non sit esse receptum in alio tanquam in subiecto, quia tamen est receptum ab alio participatum & causatum à Deo est esse omnino limitatum physice, quia eo ipso non est à se physice quæ est maxima limitatio ut libris physicorum docuimus tractu de infinito, metaphysice vero determinabitur, seu limitabitur per differentiationem propriam metaphysicam; cum enim esse illud comparatione naturæ aut essentia specificæ cuius est, concipiatur ut actus, sit ut esse seu existentia naturarum secundum speciem distinctarum concipiamus ut essentialiter inter se distinctas, atque adeo conuenientes in communi aliqua ratione generica extrahendi rem extra causas differentesque aut distinctas in rationibus extrahendi hanc potius quam illam essentiam specie distinctam, neque obest existentiam ultimam esse actualitatem, quia ut iam dixi non est ultima actualitas comparatione potentia essentia seu naturæ; sed solum comparatione potentia logicæ, & obiectiua: tandem si Caietanus instet pertinaciter asserendo eo ipso quod aliqua entitas sit irrecepta in aliquo subiecto debere esse infinitam, manifeste conuincendus est his manifestis exemplis; nam essentia Angli quatenus distinguitur ab existentia in nullo subiecto recipitur, & limitata; item essentia materie primæ in nullo subiecto recipitur, quia ipsa est primum subiectum, & nihilominus nullo modo est infinita, sed potius finita impetfectissima, & ut ita dicam limitatissima: ergo similiter ex eo quod aliqua existentia seu esse non recipiatur in aliquo subiecto, ac proinde sit esse irreceptum in genere causæ materialis non potest dici esse infinitum, alias quia essentia esset irrecepta in genere

Quaest. III. Vtrum essentia disting. &c. 39

nere causae materialis diceretur infinita in ratione essentiae, quod nullus audebit dicere; quare ex sola irreceptione in genere causae efficientis, ut supra explicui, optime colligitur infinitudo simpliciter quae nulli creaturae convenit.

218 Ad secundum principale argumentum concedo maiorem & distinguo minorem: essentia possibilis concedo: essentia actualis nego.

219 Ad tertium concedo maiorem & distinguo minorem. Praedicata quidditativa actualia nego minorem, praedicata quidditativa potentialia concedo minorem, in quibus fundatur illa propositio aeternae veritatis & non fundatur in actualibus praedicatis, ut patet ex dictis *tratt. de possibilitate*.

220 Ad ultimum argumentum concedo maiorem & nego minorem, quia creaturae licet non conveniat compositio ex esse & essentia convenit compositio ex natura & substantia distinctis ex natura rei, ut patet in Angelis & in omni substantia creata, si autem substantia fuerit completa corporea convenit illi compositio ex partibus essentialibus & integralibus: tandem si substantia est pura spiritualis admittit compositionem substantiae & accidentium realium, per quas omnes compositiones distinguuntur creaturae a Deo.

QVÆSTIO III.

Vtrum essentia actualis distinguatur per rationem ab existentia.

SECTIO I.

Sententia adversaria proponitur.

P R I M A sententia docet essentiam actualem & existentiam distingui per rationem inter se distinctione excludentis ab excluso, ita ut sint duae formalitates, quarum una non includitur in alia, eo modo quo se habent animal & rationale: hac est sententia valde communis inter Doctores excludentes distinctionem realem inter essentiam & existentiam. Pro hac citatur Pater Suarez *disput. 31. metaphysica, sect. 6. num. 16*. ubi sic inquit. Nullus est Theologorum qui distinctionem rationis inter essentiam & existentiam non admittat.

2. Probatur primo, ideo existentia Dei non potest distingui ab eius essentia, quia Deus est a se, & ideo non praebet ansam intellectui ut concipiat essentiam Dei sine existentia, sed essentia creaturae non est a se: ergo potest concipi sine existentia.

3. Secundo, existentia concipitur ut praedicatum contingens respectu essentiae; sed illud quod concipitur ut praedicatum contingens respectu essentiae alterius, saltem per rationem distinguitur ab illo cui contingit: ergo essentia & existentia distinguuntur.

4. Tertio in Christo supponimus de fide esse duas naturas, & quaerimus an sint duae existentiae: ergo signum est quod essentia & existentia saltem per rationem sunt duae formalitates distinctae.

5. Quarto isti termini essentia & existentia non sunt synonymi: sed si essentia & existentia non distinguuntur per rationem, essent termini synonymi: ergo essentia & existentia distinguuntur per rationem.

6. Ultimo, si essentia & existentia non distinguuntur per rationem, existentia esset de conceptu essen-

tiae creatae: sed hoc implicat: ergo distinguuntur per rationem. Probatur minor, existentia solum est de conceptu essentiali Dei: ergo non est de conceptu essentiali creaturae.

SECTIO II.

Nostri sententia ponitur.

P R I M A conclusio: essentia non distinguitur per rationem ab existentia distinctione excludentis ab excluso, atque adeo essentia rei non potest praecendi ab existentia. Hanc conclusionem expressè docet Pater Suarez *tom. 3. in 3. partem, disputat. 49. sect. 4. §. 2.* principaliter, ubi sic inquit. [Actualitas existentiae est ita intima rei propter est vera, realis & actualis entitas, ut nullo modo discerni possint tanquam actus & potentia respectiva, quia separata existentia etiam per intellectum solum intelligitur manere potentia obiectiva; nam si intelligitur manere aliquid actu, ens illud est existens.] sed clarius & melius loquitur idem eximius Doctor, *tom. 1. in tertiam partem, disputat. 36. sect. 1. §. ex ratione vero*, ubi ita expressè ponit meam conclusionem ut dubitari non possit, imo illam probat ratione quam evidentem existimo in hac re eamque postea subiiciam, in hoc igitur loco sic inquit. [Ex ratione verò existentiae sic explicata colligitur primo fieri non posse ut aliquid sit ens in actu, seu quod concipiatur tanquam actualis entitas qui in suo conceptu formaliter includat existentiam, ita ut nec per abstractionem praecipiatur intellectus possit unum ab altero separari manente conceptu utriusque.] Ecce asserit expressè meam conclusionem; neque est sibi contrarius eximius Doctor citatus supra pro prima sententia, quia ibi non dicit distingui essentiam ab existentia mutuo; sed solum distingui per rationem quod stat cum mutua inclusione utriusque, quod declarat ipse Doctor in *metaphysica disput. citata sect. 13. num. item 13.* ubi asserit quod compositio ex essentia & existentia est ad modum compositionis substantiae, substantia autem ab ente in sententia eximij Doctoris solum distinguitur penes explicitum & implicitum, probatur sic.

Tunc aliqua non distinguuntur per rationem modo dicto in conclusione, quando ita se habent ut unum non possit concipi sine alio: sed essentia realis non potest concipi sine existentia: ergo essentia realis non distinguitur ab existentia adaequate distinctione excludentis ab excluso. Probatur minor, implicat concipi aliquem effectum vel quasi effectum formalem non concepta forma vel quasi forma constituyente illum: sed existentia est forma vel quasi forma constituens essentiam realem, actualem: ergo implicat concipi essentia realis actualis non concepta existentia: maior est evidens, quia non potest concipi album constitutum in ratione albi, quin in illo conceptu includatur albedo, quia forma est de essentia effectus formalis, sed res non potest concipi sine sua essentia, quia essentia est id sine quo res neque esse neque intelligi potest: ergo. Minor autem praecipua est sententia omnium Doctorum cum quibus nunc pugnamus, quia ut constat ex *questione superiori*, res constituitur in ratione entis realis, per existentiam; quod sic patet, quia existentia realis est esse reale actuale, & esse reale actuale est ens reale actuale, ut patet *questione superiori*, ubi latè probauimus ens, esse, & essentiam, esse synonyma: sed essentia realis actualis constituitur in suo esse per rationem entis realis actualis, quod est primum praedicatum